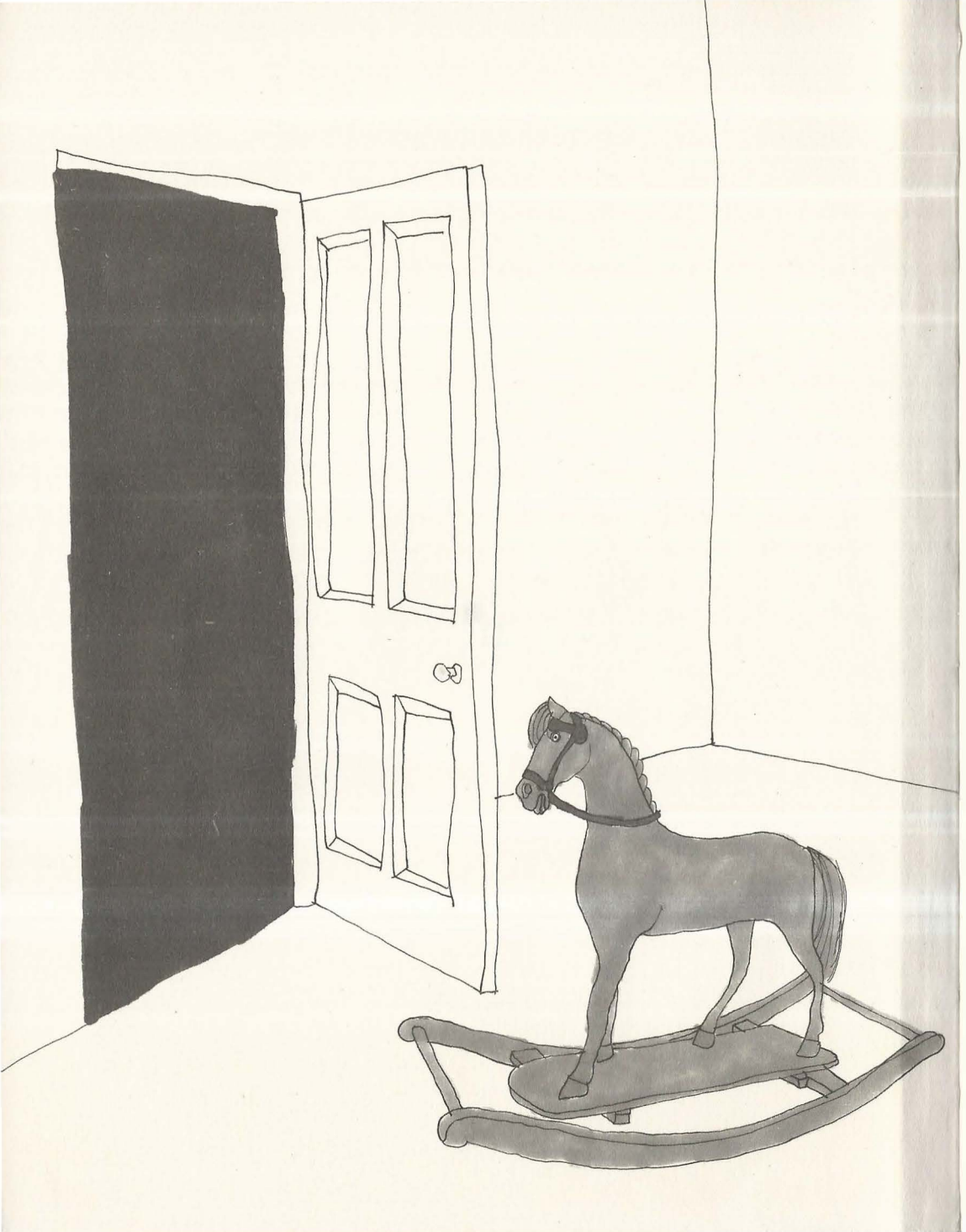
LEWIS CARROLL
AYNANIN İÇİNDEN VE ALİCE'İN ORADA KARŞILAŞTIKLARI

n

LEWIS CARROLL AYNANIN İÇİNDEN VE ALICE'İN ORADA KARŞILAŞTIKLARI

© NORGUNK YAYINCILIK 2019
SERTİFİKA NO: 11140
ISBN 978 975 8686-99-5

"EDEBİYAT BİR SAĞLIKTIR"

THROUGH THE LOOKING-GLASS
AND WHAT ALICE FOUND THERE
MACMILLAN AND CO., LONDRA, 1878

BİRİNCİ BASKI
ARALIK 2019

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
ARMAĞAN EKİCİ

RESİMLEYEN
PELİN KIRCA

KAPAK TASARIMI
BÜLENT ERKMEN

BASKI VE CİLT
MAS MATBAACILIK SAN. VE TİC. A.Ş.
HAMİDİYE MAHALLESİ SOĞUKSU CADDESİ 3
KAĞITHANE 34408 İSTANBUL
T. (212) 294 10 00 / F. (212) 294 90 80
KITAP@MASMAT.COM.TR
SERTİFİKA NO: 44686

NORGUNK YAYINCILIK
BOĞAZKESEN CADDESİ 31 RA BİNASI
TOPHANE 34425 İSTANBUL
T. (212) 351 48 38
INFO@NORGUNK.COM / WWW.NORGUNK.COM

LEWIS CARROLL

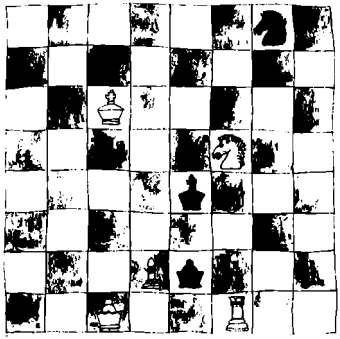
AYNANIN İÇİNDEN VE ALICE'İN ORADA KARŞILAŞTIKLARI

DRAMATIS PERSONÆ.

(Oyunun başlamasından önce düzenlendiği hâliyle.)

BEYAZ.		KIRMIZI.	
TAŞLAR.	PİYONLAR.	PİYONLAR.	TAŞLAR.
İkizlidim.	Papatya.	Papatya.	Hamdi Damdi.
Tekboynuz.	Tağşan.	Ulak.	Marangoz.
Koyun.	İstiridye.	İstiridye.	Mors Balığı.
Beyaz Kraliçe.	"Leylak."	Güngüzeli.	Kırmızı Kraliçe.
Beyaz Şah.	Geyik Yavrusu.	Gül.	Kırmızı Şah.
Yaşlı adam.	İstiridye.	İstiridye.	Karga.
Beyaz Süvari.	Telişapkacı.	Kurbağa.	Kırmızı Süvari.
İkizlidum.	Papatya.	Papatya.	Aslan.

KIRMIZI.

BEYAZ.

Beyaz Piyon (Alice) oynar, onbir hamlede kazanır.

1. Alice Kırmızı Kraliçe ile karşılaşır
2. Alice d3'ü geçerek (*trenle*) d4'e gider (*İkizlidum ve İkizlidim*)
3. Alice Beyaz Kraliçe ile karşılaşır (*şalıyla*)
4. Alice d5'e (*dükkân, nehir, dükkân*)
5. Alice d6'ya (*Hamdi Damdi*)
6. Alice d7'ye (*orman*)
7. Beyaz Süvari Kırmızı Süvari'yi alır
8. Alice d8'e (*taç giyme*)
9. Alice Kraliçe olur
10. Alice kaleye girer (*şölen*)
11. Alice Kırmızı Kraliçe'yi alır ve mat eder

1. Kırmızı Kraliçe h5'e
2. Beyaz Kraliçe c4'e (*şalın peşinden*)
3. Beyaz Kraliçe c5'e (*koyuna dönüşür*)
4. Beyaz Kraliçe f8'e (*yumurtayı rafa bırakır*)
5. Beyaz Kraliçe c8'e (*Kırmızı Süvari'den kaçarak*)
6. Kırmızı Süvari e7'ye (+)
7. Beyaz Süvari f5'e
8. Kırmızı Kraliçe e8'e (*sınav*)
9. Kraliçeler kaleye girer
10. Beyaz Kraliçe a6'ya (*çorba*)

Dertsiz alınlı gözleri hülyâlı bir çocuk!
Ben ömrün ortasında, sen ömrün başındasın,
Sevgiyle armağan edilen bir hikâyecik:
Müşfik gülümsemen onu görsün, selamlasın.

Simânı görmedim, ne de duydum sedâsını
Aydınlanan yüzünde gümüşten gülüşlerin:
Bir an düşünmeden beni sen sür hayatını—
Kâfi olur hikâyemi tek dinlemen senin.

Bir başka mevsimin çocuğuymuş bu hikâye—
Yaz ikliminde hep ısıtırken güneş bizi,
Ritmiyle çınlamış asılırken küreklere—
Yıllar "unut!" dedikçe bırakmaz o düş bizi.

Bak dinle, yaklaşan kötü bir vakti bekleriz
İstenmeyen yatak çağırır dertli bir kızı!
Bizler de sadece irileşmiş bebekleriz
Korkuyla bekleriz o karanlık zamanını

Çılgınca kar yağar, esiyor dertli fırtına
Sakin ocak başında çocuklar huzur dolu,
Birkaç sihirli söz verecektir güven sana:
Umrunda olmadan o yağan kar, inen dolu.

Sözlerde, bak, sezilse de bir "âh!" gölgesi,
Gelmez o "mutlu yaz günü" tekrar, gelmesin,
Vermez zarar bize o hazin iç çekişleri,
Hiçbir şekilde keyfi bozulmaz hikâyenin.

İÇİNDEKİLER

I. Ayna Evi, **013**

II. Canlı Çiçekler Bahçesi, **027**

III. Ayna Böcekleri, **041**

IV. İkizlidum'la İkizlidim, **055**

V. Yün ve Su, **073**

VI. Hamdi Damdi, **087**

VII. Aslan ve Tekboynuz, **103**

VIII. "Kendi İcadımdır", **117**

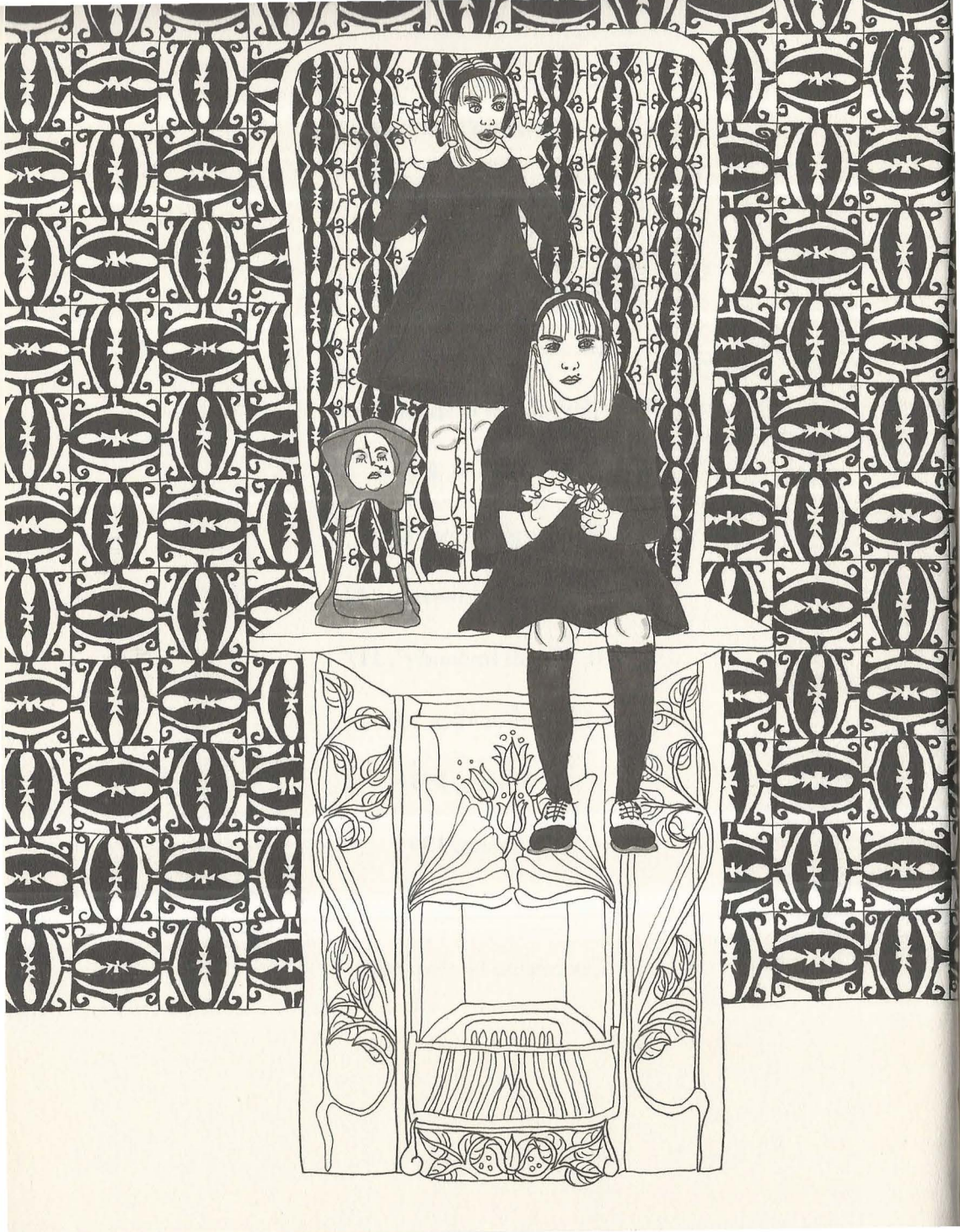
IX. Kraliçe Alice, **135**

X. Sallanış, **155**

XI. Uyanış, **159**

XII. Rüyayı Gören Kimdi?, **163**

Çevirmenin Notları, **168**

I.

AYNA EVİ

Kesin olan birşey varsa o da *beyaz* kediciğin masum olduğuydu—hepsi siyah kediciğin suçuydu. Beyaz kedicik onbeş dakikadır yüzünü büyük kediye temizletmekteydi çünkü (düşününce, epey iyi de katlanıyordu buna): demek ki, sen de bana hak vereceksin ki, bu yaramazlığa suç ortaklığı etmiş *olamazdı*.

Dinah, çocuklarının yüzünü temizlerken şu yönteme başvuruyordu: önce bir patisiyle zavallı yavrucağın kulağına basarak onu yere sabitliyor, sonra da diğer patisiyle yüzünün her tarafını ovalıyordu, hem de tersten, kediciğin burnundan başlayarak yapıyordu bunu: tam şu anda, dediğim gibi, harıl harıl beyaz kedicikle uğraşmaktaydı, yavrucaksa iyice uslu durarak torlamaya çalışıyordu—belli ki bunların hep kendi iyiliği için yapıldığının bilincindeydi.

Oysa siyah kediciğin temizlenmesi ikindi vaktinde bitmişti çoktan, bu yüzden, Alice büyük koltuğun bir kenarına top gibi kıvrılarak oturmuş, yarı yarıya kendi kendine konuşur, yarı yarıya uyuklarken, kedicik de Alice'in sarmaya çalıştığı yün yumağıyla hoplaya zıplaya dev bir oyun oynamış, yumağı bir aşağı bir yukarı yuvarlaya yuvarlaya tamamen çözmüştü; artık yünün tamamı şöminenin önündeki halının üzerine saçılmış, her tarafı düğüm olup içiçe geçmişti, kedicikse bu manzaranın ortasında kendi kuyruğunu kovalıyordu.

"Of, seni yaramaz ufaklık seni!" diye bağırdı Alice, kediciği yakalayıp utanması gerektiğini anlatmak amacıyla ufak bir öpücük verdi. "Sahiden, Dinah sana daha iyi bir terbiye vermeliymiş! Bunu yapman *şart*, Dinah, biliyorsun şart bu!" diye ekledi serzenişle Dinah'ya bakıp, elinden geldiğince kızgın bir sesle konuşarak—sonra da kediciği ve yumağı yanına alarak koltuğa tırmanıp yumağı geri

sarmaya başladı. Ama pek hızlı ilerleyemiyordu bu işte, çünkü hiç susmadan konuşuyordu, bazen kedicikle, bazen de kendisiyle. Kitty dizinde son derece uslu bir tavırla oturuyor, yumağın sarılmasını izlermiş gibi yapıyor, bazen de bir patisini uzatıp yavaşça yumağa dokunuyordu, sanki bir yardımı dokunabilirse mutlu olacak gibiydi.

"Yarın hangi gün, biliyor musun, Kitty?" diye başladı Alice. "Eğer sen de benle beraber pencereye çıkmış olsaydın tahmin edebilirdin—ama çıkamazdın ki, Dinah temizliyordu seni. Oğlan çocuklarının şenlik ateşi için kuru dalları getirmesini izliyordum—hem de ne çok dal getirdiler, Kitty! Ama sonra hava o kadar soğudu, öylesine kar yağdı ki, yarıda kesmek zorunda kaldılar. Üzülme Kitty, yarın gidip şenlik ateşini seyrederiz." Bu noktada Alice yünü iki ya da üç defa kediciğin boynuna doladı, sırf nasıl görüneceğini görmek için: bunu yapınca kedi debelendi, yumak da tekrar yere yuvarlanınca yardalarca yün tekrar çözülmüş oldu.

"Biliyor musun, Kitty, o yaptığın yaramazlıkları görünce," diye devam etti Alice ikisi birden tekrar rahatça oturur oturmaz, "ne biçim kızmıştım, az kalsın pencereyi açıp seni karın içine bırakacaktım! Hakketmiştin de hani, seni yaramaz ufaklık! Nasıl savunacaksın kendini bakayım? Sakın sözümü kesme!" diye devam etti, tek parmağını kaldırarak. "Şimdi sana tüm kabahatlerini sayacağım. Birincisi: Dinah bugün yüzünü yıkarken iki kere viykledin. Bunu inkâr edemezsin, Kitty: Duydum seni! Ne dedin bakayım?" (kedicik konuşuyormuş gibi yapıyordu). "Patisi gözüne mi girmişti? Ee, *o da* senin suçun, gözlerini açık tutmasaydın—eğer sımsıkı kapatsaydın, başına bunlar gelmezdi. Şimdi mazeret bulmayı bırak da dinle! İkincisi: tam ben süt kabını önüne koymuşken Kartanesi'ni kuyruğundan çektin! Ne, susamış mıydın? Onun da

susamadığını nerden biliyorsun peki? Şimdi de üçüncüsü: ben bakmazken yün yumağının tamamını çözdün!"

"Bunlar tam üç kabahat ediyor, Kitty, ayrıca hiçbirinin cezasını çekmedin henüz. Biliyorsun ki tüm cezalarını bir sonraki Çarşamba günü için biriktiriyorum—Ya *benim* cezalarımı da böyle biriktirselerdi?" diye devam etti, kedicikle değil de daha ziyade kendi kendine konuşarak. "Yılsonu gelince *ne* yaparlardı? O gün gelince hapse atılırdım herhalde. Ya da—dur bakayım—ya her ceza akşam yemeği yememek olsaydı: o zaman, o sefil gün gelince, elli akşam yemeğini arka arkaya atlamak zorunda kalırdım! Aslında *çok da* dert değil bu! O yemekleri yemektense atlamak çok daha iyi!"

"Karın camlara çarpışını duyuyor musun, Kitty? Ne güzel ve yumuşak bir ses! Sanki birisi dışarıdan pencerenin her tarafını öpüyormuş gibi. Acaba kar ağaçlarla tarlaları *seviyor mu* ki, onları böylesine yumuşacık öpüyor? Sonra da onları güzelce örtüyor, var ya, beyaz bir yorgan gibi; belki de 'Uyuyun bakalım, canlarım, yaz geri gelene kadar,' diyordur. Yaz gelip uyanınca da, Kitty, hepsi yeşillerini giyip ortalıkta dans etmeye başlıyor—rüzgârın her esişinde—ah, ne güzel manzara!" diye bağırdı Alice, ellerini çırpmak için yün yumağını elinden bırakarak. "Ah *ne çok* isterdim bunun böyle olmasını! Eminim ormanlar da sonbaharda uykulu görünüyorlardır, yaprakları sararmaya başladığı zaman."

"Kitty, satranç bilir misin sen? Bak, gülümseme şimdi, canım, ciddi soruyorum. Çünkü, daha demin biz oynarken sanki anlıyormuş gibi bakıyordun: ben 'Şah!' deyince de torladın! Çok da *güzel* bir şah çekmiştim, Kitty, taşlarımın arasından kıvrıla kıvrıla gelen o gıcık Süvari olmasaydı kazanacaktım da. Kitty, canım, diyelim ki—" Bunu demişken, keşke sana Alice'in

en sevdiği söz olan "Diyelim ki" ile başlayarak dediği şeylerin yarısını anlatabilseydim. Daha evvelsi gün kızkardeşiyle uzun bir tartışmaya girmişti—tüm mesele de Alice'in "Diyelim ki biz şahlar ve kraliçelermişiz" diye söze başlamış olmasıydı; kızkardeşiyse bir konu konuşulacaksa bunu tam bir kesinlikle konuşmayı seven biri olduğundan, bunun mümkün olamayacağını, çünkü toplamda sadece iki kişi olduklarını söylemişti, Alice de en sonunda "Peki o zaman, *sen* şahlar ve kraliçelerden bir tanesi olursun, *ben* de tüm diğerleri olurum," demek zorunda kalmıştı. Bir keresinde de yaşlı mürebbiyesinin kulağına ansızın "Mürebbiye! Diyelim ki ben yaşlı bir sırtlanmışım, sen de bir kemikmişsin!" diye bağırıp kadıncağızı fena halde korkutmuştu.

Ama Alice'in kediciğe attığı nutku unutuyoruz. "Diyelim ki sen Kırmızı Kraliçe'ymişsin, Kitty! Biliyor musun, eğer dik oturup kollarını kavuşturursan, tıpatıp ona benzeyeceksin. Hadi bir deneyiver, aferin canım!" diyen Alice, masadan Kırmızı Kraliçe'yi kaldırıp örnek alması için kediciğin önüne koydu: fakat hayvancağız bunu başaramadı, Alice'e göre bunun başlıca nedeni kollarını güzelce kavuşturamamasıydı. O da, onu cezalandırmak için, kediciği kaldırıp Aynaya tuttu, nasıl surat asmakta olduğunu kendisine göstermeye çalışıyordu, "—ve derhal uslu durmaya başlamazsan," diye ekledi, "seni aynadan geçirip Ayna Evi'ne bırakırım. *Nasıl*, ister misin?"

"Şimdi, dikkatini birazcık veriversen, Kitty, durmadan konuşmayı da kesiversen, Ayna Evi hakkında tüm düşüncelerimi anlatacağım sana. Öncelikle, aynadan görebildiğin oda var orada—bu aynı bizim oturma odamız gibi, ama tek farkı herşeyin öbür türlü olması. Sandalyeye tırmandığım zaman hepsini görebiliyorum—

şöminenin hemen arkasında kalan tarafı hariç hepsini görebiliyorum. Ah! Ne çok isterdim *o tarafı da* görebilmeyi! Acaba kışın ateş yakıyorlar mı, öyle merak ediyorum ki: Hiç anlaşılmıyor ki, ancak bizim ateşimiz tüterse o odada da duman çıktığını görüyorsun—sırf bizi kandırmak için olabilir, ateş yakıyormuş gibi görünmek için yapıyorlardır belki. Ayrıca, kitapları da bizim kitaplara benziyor biraz, ama kelimeleri öbür türlü yazıyorlar: Bunu biliyorum işte, çünkü bizim kitaplarımızdan birini aynaya tutunca, onlar da öbür odadan bir kitap tutup gösteriyorlar."

"Ayna Evi'nde yaşamayı ister miydin, Kitty? Acaba sana orada süt verirler miydi? Belki de Ayna sütü içilmiyordur—Ama ah, Kitty! şimdi koridora gelelim. Ayna Evi'ndeki koridorun yalnızca bir kısmını *azıcık* görebiliyorsun, o da bir tek bizim oturma odamızın kapısını ardına kadar açarsan: bizim koridorumuza çok benziyor göründüğü kadarıyla, ama sonrası bambaşka olabilir. Ah, Kitty, ne hoş olurdu şu Ayna Evi'ne girebilsek! Eminim orada ah! ne güzel şeyler vardır! Diyelim ki oraya girmenin bir yolu olsa, bir şekilde, Kitty. Diyelim ki cam tül gibi yumuşak olsaydı da içinden geçebilseydik. Bak, işte şimdi sanki bir tür sise dönüşüyor, sahiden! İçinden geçmek kolay olacak—" bunu derken şöminenin üzerine tırmanmıştı, nasıl olup da oraya çıktığının bile tam farkında değildi oysa. Ayna sahiden parlak, gümüş rengi bir sis gibi erimeye başlamıştı.

Bir an sonra Alice camın içinden geçmiş, Ayna odasının içine yavaşça atlamıştı. İlk yaptığı şey şöminede ateş yanıyor mu diye bakmak oldu, sahici bir ateşin yandığını, en az geride bıraktığı ateş kadar pırıl pırıl parladığını görünce pek keyiflendi. "Demek ki burada da öbür odadaki kadar ısınabileceğim," diye düşündü Alice:

"daha da çok ısınabileceğim aslında, çünkü kimse beni azarlayıp ateşten uzak durmamı söyleyemeyecek. Ah, ne komik olacak aynanın içinden beni görüp de bana ulaşamadıkları zaman!"

Sonra, etrafına bakınmaya başlayınca, öbür odadan görülebilen herşeyin epey normal ve sıradan olduğunu, ama diğer herşeyin olabildiğince farklı olduğunu gördü. Mesela, şöminenin yanındaki duvarda asılı resimlerin her biri canlı gibi görünüyordu, şöminenin üzerindeki saatin ise (hani Ayna'da yalnızca sırtını görebiliyorsun ya) ufak bir yaşlı adamınki gibi kaşı gözü vardı, Alice'e sırıtmaktaydı.

"Bu odayı öbürü kadar derli toplu tutmuyorlar," diye düşündü Alice kendi kendine, satranç taşlarının pek çoğunun ocağın küllerinin arasına saçılmış olduğunu farketmişti; ama bir an sonra, şaşkınlıkla ufak bir "Oo!" diyerek dizlerinin ve ellerinin üzerine çöküp onları izlemeye başladı. Satranç taşları ikişer ikişer sağda solda dolanıyordu!

"İşte Kırmızı Şah ve Kırmızı Kraliçe," dedi Alice (fısıldıyordu, onları korkutmaktan korkuyordu çünkü), "işte şunlar da Beyaz Şah ve Beyaz Kraliçe, küreğin kıyısına oturmuşlar—işte şurada iki Kale kolkola girmiş yürüyor—beni duyabildiklerini sanmıyorum," diye devam etti, başını daha da aşağıya yaklaştırırken, "ayrıca neredeyse eminim ki beni göremiyorlar da. Sanki görünmez oluyormuşum gibi bir hisse kapılıyorum—"

Bu esnada Alice'in arkasındaki masada birşey viyklemeye başladı, Alice bu sese başını çevirince Beyaz Piyon'lardan birinin yuvarlanarak yattığı yerde debelenmeye başladığını görebildi ancak; şimdi ne olacak diye büyük bir merakla ona bakmaya başladı.

"Evladımın sesi!" diye bağırdı Beyaz Kraliçe, Şah'ı geçip koşarken; öylesine hızlı yaptı ki bunu Şah'ı küllerin üzerine

deviriverdi. "Leylak'çığım benim! Sultanî kediciğim!" diyerek ocak ızgarasının yan tarafına çılgınca tırmanmaya başladı.

"Sultanî karınağrısı!" dedi Şah, düşünce acıttığı burnunu ovalıyordu. Kraliçe'ye *birazcık* kızmakta haklıydı doğrusu, tepeden tırnağa küle bulanmıştı.

Alice bir işe yaramayı her zaman çok isterdi, zavallı Leylak çığlık ata ata kriz geçirmek üzere olduğundan, Kraliçe'yi aceleyle olduğu yerden alıp masanın üzerine, yaygaracı kızının yanıbaşına koyuverdi.

Kraliçe derin bir nefes alıp oturdu: havada yaptığı bu hızlı yolculuk onu tümden nefessiz bırakmıştı, bir-iki dakika boyunca sesini çıkarmadan ufak Leylak'a sarılmaktan başka birşey yapamadı. Biraz nefeslenince, küllerin arasında oturmuş surat asmakta olan Beyaz Şah'a seslendi: "Aman yanardağdan sakın!"

"Ne yanardağı?" dedi Şah, endişeyle ateşe baktı, sanki bir yanardağ varsa bunun ateşin içinde olması gerektiğini düşünmüş gibiydi.

"Beni—yukarı—püskürttü," dedi Kraliçe, nefes nefeseydi, hâlâ tam soluklanamamıştı. "Aman sen çıkarken—normal yoldan çık—sen de püskürtülme!"

Alice Beyaz Şah'ın yavaşça, zorlukla, ızgaranın demirlerini teker teker geçmesini izledi, sonunda "Yahu, bu hızla masaya çıkman saatler sürecek. Sana yardım etsem çok daha iyi olacak, değil mi?" dedi. Ama Şah bu soruyu kâle almadı: belli ki onu ne görebiliyor ne de duyabiliyordu.

Alice de onu çok yavaşça kaldırarak, o da Kraliçe gibi nefessiz kalmasın diye, Kraliçe'yi taşıdığından daha yavaş taşıdı; fakat öylesine küle bulanmıştı ki, masaya koymadan önce biraz tozunu almanın iyi olacağını düşündü.

Sonradan anlattığına göre, Şah'ın suratının o anda girdiği hâle girmiş bir suratı hayatında hiç görmemişti: kendini görünmez bir el tarafından havaya kaldırılmış, tozu alınırken bulunan Şah çığlık atamayacak kadar şaşkındı, gözleri ve ağzıysa açıldıkça açılıyor, yuvarlaklaştıkça yuvarlaklaşıyordu, sonunda gülmekten Alice'in eli öyle sarsıldı ki az kalsın Şah'ı elinden düşürüyordu.

"Of! Lütfen *öyle* suratlar yapma, canım!" diye bağırdı, Şah'ın onu duyamadığını tamamen unutmuştu: "Beni güldürürsen seni tutamam ki! Ayrıca ağzını da o kadar açma! Tüm küller ağzına girecek—tamam, artık yeteri kadar temizlendin bence!" diye ekledi, Şah'ın saçını düzeltip masaya, Kraliçe'nin yanına koyarken.

Şah hemen sırtüstü düşerek çıt çıkarmadan yattı; Alice yaptığından biraz endişelenmişti, odada dolanıp Şah'ın üzerine serpecek su bulabilir miyim diye baktı. Ne var ki, tek bulabildiği bir mürekkep şişesi oldu, geri döndüğü zaman da Şah'ı kendine gelmiş, Kraliçe ile endişeli endişeli fısıldaşırken buldu—o kadar kısık sesle konuşuyorlardı ki, Alice ne dediklerini güçbela duyabiliyordu.

Şah, "Seni temin ederim, hayatım, favorilerimin uçlarına dek buz kestim!" diyordu.

Buna Kraliçe'nin cevabı "Sende favori yok ki," olmuştu.

"O ânın dehşetini," diye devam etti Şah, "ömrüm boyunca, *ömrüm boyunca* unutamayacağım!"

"Unutursun sen unutursun," dedi Kraliçe, "iyisi mi ajandana yaz unutmamak için."

Alice, Şah'ın cebinden devasa bir ajanda çıkarıp yazmaya başlamasını büyük bir merakla izledi. Âniden aklına bir fikir geldi; Şah'ın omzundan yukarıya doğru epey taşan kurşunkalemi ucundan yakalayarak yazıyı kendisi yazmaya başladı.

Zavallı Şah'a kafası karışık ve mahzun bir hal çöktü, bir süre hiçbirşey demeden kurşunkalemle boğuştu; ama gücü Alice'e yetmiyordu, sonunda nefes nefese "Hayatım! *Sahiden* artık daha ince bir kurşunkalem almam lazım. Bununla hiç başa çıkamıyorum: benim hiç niyet etmediğim türlü türlü şeyler yazıyor—"

"Hangi türlü şeyler?" dedi Kraliçe, deftere baktı (Alice deftere "*Beyaz Süvari ocak demirinden aşağı kayıyor. Dengesi pek bozuk.*" yazmıştı). "İyi de ajandana *kendi* hislerini yazmamışsın ki!"

Masada, Alice'in tarafında duran bir kitap vardı, Beyaz Şah'ı seyrederken (hâlâ onun için biraz endişe ediyordu çünkü, tekrar bayılıverirse Şah'ın yüzüne çarpacağı mürekkebi hazırda tutuyordu), kitabın sayfalarını karıştırıyor, okuyabileceği bir kısmını bulmaya çalışıyordu, "—çünkü bilmediğim bir dilde yazılmış hepsi," dedi kendi kendine.

Şöyleydi:

CABARVAKVÂME.

Böyül vakti çevirişkenek
Jiren ve mıatkayan toyları:
Ruhet ınazırları ğarak,
Sıfılık nim boroğoyları.

Bir süre bunu düşünüp tarttı, sonunda aklına parlak bir fikir geldi. "Aa tabii, bu bir Ayna kitabı! Aynaya tutarsam, kelimeler düzgün olacak tekrar."

Alice'in okuduğu şiir şuydu:

CABARVAKNÂME.

Börül vakti çevişkandı
Jiren ve matkayan tovlar;
Rubet ınzırları ğandı,
Sıfildi tüm borogovlar.

Cabarvak'tan sakın evlat!
Çenesi pençesi yaman
Cuburkuştan edip ric'at
Kaçın ürkünç Banırkap'tan!
Alıp zortal kılıncını
O hasmını arar idi
Seçip Dumdum ağacını
A'cık zihnin yorar idi

Hızınç düşünceler içre
Dururken birden ormandan
Cabarvak fırladı işte
Hızaraktan fosaraktan

Bu bir bak, bu iki deyu
Kesip zortal kılıncıyla
Cabarvakın o boynunu
Batur döndü kafasıyla

"Cabarvak'ı mı öldürdün?
Işıldak oğlum, evladım!

Bu amma civelek bir gün!
Sevinçten ben çoğurlandım!"

Börül vakti çevişkandı
Jiren ve matkayan tovlar;
Rubet ınzırları ğandı,
Sıfıldı tüm borogovlar.

"Çok güzele benziyor," dedi şiiri okumayı bitirince, "ama anlaması *biraz* zor!" (Görüyorsun ya, şiirden hiçbirşey anlamadığını kendine bile itiraf etmek istemiyordu.) "Aklımı bir sürü fikirle dolduruyor gibi—ama tam olarak ne olduklarını anlayamıyorum sadece! Belli ki, *birisi birşeyi* öldürmüş: bu apaçık, en azından—"

"Ama üf!" dedi Alice, âniden ayağa kalkarak, "eğer elimi çabuk tutmazsam, daha evin geriye kalanının nasıl olduğunu bile göremeden Ayna'nın içinden geri geçmem gerekecek! Hadi önce şu bahçeye bir bakalım!" Bir an sonra odadan çıkmış, merdivenlerden aşağı koşturuyordu—ya da, daha doğrusu, tam olarak koşmak denemezdi buna, daha çok merdivenlerden hızla ve kolayca inmek için yeni bir yöntem icat edilmiş gibi, dedi Alice kendi kendine. Yalnızca parmak uçlarını trabzana dokunduruyor, ayaklarını basamaklara bile değdirmeden yavaşça aşağı süzülüyordu: süzülerek koridoru geçti sonra, kapının sövesini tutmasa kapıdan da aynı şekilde çıkacaktı. Havada bu kadar süzülmek hafifçe başdönmesi yapmaya başladığından, kendini tekrar doğal bir biçimde yürüyor bulunca çok memnun kalmıştı.

II.

CANLI ÇİÇEKLER BAHÇESİ

"Eğer şu tepeye çıkabilirsem," dedi Alice kendi kendine, "bahçeyi çok daha iyi görebileceğim sanırım: işte şurada doğrudan tepeye çıkan bir patika var—yani en azından... yok, oraya çıkmıyormuş—" (patika boyunca birkaç yarda ilerleyip birkaç keskin virajı aldıktan sonra), "ama sanıyorum er geç varacaktır. Amma tuhaf bir biçimde kıvrılıyor! Yoldan çok tirbuşona benziyor! Bak, işte *şu* dönemeçten sonra doğrudan tepeye gidiyordur artık—yok, gitmiyormuş! Bu da dosdoğru eve dönüyor! Peki öyleyse, ben de öbür yolu denerim."

Denedi de: aşağı yukarı yürüdü, dönemeçleri sırayla denedi, ama ne yaparsa yapsın her seferinde kendini yine eve dönmüş buldu. Öyle ki, bir defasında dönemeçlerden birini normalden çok daha hızlı dönünce hızını alamayıp eve tosladığı bile oldu.

"Bu meseleyi konuşmanın bir faydası yok," dedi Alice, kafasını kaldırıp eve bakarak, bizzat evle tartışıyormuş gibi yapıyordu. "Daha içeri *girmeyeceğim.* Ayna'nın içinden geri geçmem gerektiğini—öbür odaya geri dönmem gerektiğini—biliyorum tüm maceralarımın sonu gelecek o zaman!"

Eve kararlılıkla sırtını dönüp bir kez daha patikada ilerlemeye başladı, tepeye varana dek düz gitmeye kararlıydı. Birkaç dakika boyunca gayet iyi gitti, tam kendi kendine "Bu sefer *sahiden de* başaracağım—" diyordu ki patika âniden kıvrılıp silkelendi (Alice, olanları sonradan anlatırken bu kelimeyi kullanmıştı), bir dakika sonra da Alice kendini tekrar kapıdan girerken buldu.

"Of, bu çok fena!" diye bağırdı. "Böyle insanın yoluna çıkıçıkıveren bir evi hayatımda hiç görmedim! Hiç!"

Oysa tepe karşısında apaçık görünüyordu, tekrar yürümeye başlamaktan başka yapacağı birşey yoktu bu yüzden. Bu sefer

de büyük bir çiçek tarhına vardı, tarhın çevresinde papatyalar, tam ortasında da bir söğüt ağacı vardı.

"Ey Güngüzeli!" dedi Alice, rüzgârda latifçe salınmakta olan bir çiçeğe hitaben, "*keşke* dilin olsaydı da konuşabilseydin!"

"Biz konuşa*biliriz* ki," dedi Güngüzeli, "yeter ki karşımıza konuşmaya değecek biri çıksın."

Alice öylesine afallamıştı ki bir süre birşey diyemedi: sahiden nefesi kesilmiş gibiydi. Güngüzeli'nin sağa sola salınmakla yetindiği uzun bir süre geçtikten sonra Alice nihayet tekrar konuşabildi, sesi çekingendi—neredeyse fısıldıyordu. "Peki, *tüm* çiçekler konuşabiliyor mu?"

"*Sen* ne kadar konuşabiliyorsan o kadar," dedi Güngüzeli. "Sesleri de senden çok daha gür çıkar."

"Söze bizim başlamamız görgü kurallarına uymuyor ya," dedi Gül, "ben de acaba ne zaman konuşmaya başlayacaksın diye meraklanmaya başlamıştım! Kendi kendime diyordum ki, 'Bu kızın yüzünde *birazcık* bir mânâ var gibi, pek akıllı bir suratı olmasa da!' Yine de, en azından doğru renktesin, eh ne de olsa bu da az şey değil."

"Rengi umurumda değil de," dedi Güngüzeli. "Taçyaprakları biraz daha kıvırcık olsa idare edecekti."

Alice eleştirilmekten hoşlanmazdı; bu yüzden, o da sorular sormaya başladı. "Hiç buraya böyle size bakacak kimse olmadan dikilmiş olmaktan korktuğunuz olmuyor mu?"

"Ortadaki ağaç var ya," dedi Gül. "Başka ne işe yararlar ki?"

"Ama bir tehlike olursa onun elinden ne gelir ki?" dedi Alice.

"Köpek gibi dalayabilir mesela," dedi Gül.

" 'Dala-dala!' diyor," diye bağırdı bir Papatya. "O yüzden dallarına dal diyorlar ya!"

"Bunu *bilmiyor* muydun?" diye bağırdı başka bir Papatya. Bu noktada hepsi birden bağrışmaya başladılar, öyle ki sonunda hava ufak, cırtlak seslerle doldu neredeyse. "Susun bakayım, hepiniz susun!" diye bağırdı Güngüzeli, gövdesini hırsla bir sağa bir sola sallıyor, heyecandan tir tir titriyordu. Titreşen başını Alice'e doğru eğerek "yanlarına gelemeyeceğimi biliyorlar!" dedi nefes nefese, "yoksa böyle davranmaya cüret edebilirler miydi hiç!"

"Hiç üzülme sen!" dedi Alice onu teskin eden bir sesle. Tekrar yaygarayı basmak üzere olan papatyalara doğru eğilip, "Eğer çenenizi tutmazsanız, hepinizi toplarım görürsünüz!" diye fısıldadı.

Hemen o an bir sessizlik oldu, pembe papatyaların pek çoğu bembeyaz kesildi.

"Hah şöyle!" dedi Güngüzeli. "En beteri bu papatyalar. Biri konuşmaya başladı mı hepsi birden başlıyor, ettikleri saçma lafları dinlemeye kalkarsan da solup gidiverirsin hani!"

"Nasıl oluyor da hepiniz böylesine güzel konuşabiliyorsunuz?" dedi Alice, iltifat ederek çiçeğin kızgınlığını hafifletmeyi umuyordu. "Hayatımda çok bahçe gördüm ama çiçekleri konuşan bahçeyi ilk defa görüyorum."

"Elini yere koy da toprağı elle," dedi Güngüzeli. "O zaman anlarsın."

Alice söyleneni yaptı. "Toprak çok katı," dedi; "ama bununla ne alakası var anlayamadım."

"Çoğu bahçede," dedi Güngüzeli, "çiçeklerin yataklarını fazla yumuşak yaparlar—öyle ki çiçekler hep uyuyakalır."

Bu çok makul bir neden gibi geliyordu kulağa, Alice bunu öğrendiğine çok memnun olmuştu. "Daha önce hiç bunu düşünmemiştim!" dedi.

"Bana sorarsan sen hiç düşünmüyorsun ki," dedi Gül epey sert bir sesle.

"Hayatımda hiç böyle aptal görünüşlü birine rastlamadım," dedi bir Menekşe, o kadar âni konuşmuştu ki Alice sıçrayıvermişti; Menekşeden o âna dek hiç ses çıkmamıştı çünkü.

"Sen *sus* bakayım!" diye bağırdı Güngüzeli. "Hayatında *hiçkimseyi* görmüşsün gibi! Kafanı yaprakların altına gömüyor, horuldayıp duruyorsun, dünyada olup bitenden bir tomurcukken ne kadar haberdardıysan şimdi de o kadar haberdarsın!"

"Bu bahçede benden başka insanlar var mı?" diye sordu Alice, Gül'ün son lafını duymazdan gelmeyi tercih etmişti.

"Bahçede senin gibi sağa sola gidebilen bir çiçek daha var," dedi Gül. "Bunu nasıl yapabildiğinizi çok merak ediyorum—" ("Sen de hep merak edersin zaten," dedi Güngüzeli), "ama o senden daha tüylü."

"Bana benziyor mu?" diye sordu Alice hevesle, aklından "Bahçede biryerlerde bir kızçocuğu daha var!" fikri geçmişti çünkü.

"Yani, o da aynı senin şeklinde, tuhaf bir biçimde," dedi Gül: "ama rengi daha koyu—taçyaprakları da daha kısa, galiba."

"Onunkiler yıldızçiçeği gibi yukarı doğru toplanmış," dedi Güngüzeli: "seninkiler gibi sağa sola sarkmıyor."

"Üzülme, *senin* bir suçun yok bunda," diye ekledi Gül şefkatle. "Solmaya başlıyorsun tabii—senin yaşında taçyaprakları biraz dağınık olur artık."

Alice bu fikirden hiç hazzetmedi: konuyu değiştirmek isteyerek, "Hiç buralara geldiği oluyor mu?" diye sordu.

"Yanılmıyorsam onu birazdan göreceksin," dedi Gül. "Dokuz dikenlilerdendir, hani."

"Dikenleri neresinde?" diye sordu Alice hayli meraklanarak.

"Çepeçevre kafasının etrafında, tabii ki," diye yanıtladı Gül. "O dikenlerden *sende* niye yok diye merak ediyordum aslında. Ben bunun kanuni bir gereklilik olduğunu sanıyordum."

"Geliyor!" diye bağırdı Hezaren. "Adımlarının toprak yol boyunca güm güm gümbürdemesini duyuyorum!"

Alice hevesle etrafına bakındı ve gelenin Kırmızı Kraliçe olduğunu gördü. İlk sözü "amma büyümüş!" oldu. Büyümüştü sahiden de: Alice onu küllerin içinde ilk bulduğunda yalnızca üç parmak boyundaydı—ve buyrun, şimdiyse boyu Alice'ten yarım kafa daha uzundu!

"Temiz hava sayesinde boy atıyor," dedi Gül: "pek şahanedir buraların havası."

"Gidip onunla tanışayım bari," dedi Alice, çiçekler de epey ilginçti ama sahici bir Kraliçe ile konuşmanın çok daha muhteşem olacağını düşünüyordu.

"Bunu yapman mümkün değil," dedi Gül: "*Bana* sorarsan, öbür tarafa doğru yürümeni tavsiye ederim."

Bu Alice'in kulağına pek saçma geldiğinden hiçbirşey demeden doğrudan Kırmızı Kraliçe'ye doğru yöneldi. Onu hemen gözden kaybediverdiğini farketti şaşkınlıkla; kendini yine ön kapıdan girerken buldu.

Bu durum hafifçe kanına dokunmuştu, geri çekildi, her tarafta Kraliçe'yi arandıktan sonra (onu nihayet epey uzaklarda gözüne kestirebilmişti), bu sefer de ters yönde yürüme planını denemeye karar verdi.

Plan nefis sonuç verdi. Daha bir dakika yürümemişti ki kendini Kırmızı Kraliçe ile burun buruna buldu, ne zamandır varmaya çalıştığı tepe de tam karşısındaydı ayrıca.

"Nereden geliyorsun?" diye sordu Kırmızı Kraliçe. "Ve de nereye gidiyorsun? Kafanı kaldır, kibar konuş, o parmaklarını kımıldatıp durma."

Alice tüm bu emirlere uyduktan sonra, dili döndüğünce, yolunu kaybettiğini anlattı.

"Yolunu derken ne kastettiğini anlamadım," dedi Kraliçe: "buradaki tüm yolların mülkiyeti bendedir—zaten, sen buralara niye geldin ki?" diye ekledi daha müşfik bir sesle. "Cevabını düşünürken reverans yap. Zaman kazanırsın."

Alice buna biraz şaşırmıştı, ama Kraliçe'nin karşısında öyle bir hayranlığa kapılmıştı ki inanmazlık edemedi. "Eve dönünce deneyeyim bakayım şunu," diye düşündü kendi kendine, "akşam yemeğine yine azıcık geç kaldığım zaman."

"Cevap verme zamanın geldi," dedi Kraliçe, saatine bakarak: "konuşurken ağzını *birazcık* daha aç, bana da her zaman 'Majesteleri' diye hitap et."

"Birazcık bahçeyi görmek istemiştim sadece, Majesteleri—"

"Tabii," dedi Kraliçe, Alice'in kafasına pıt pıt vurarak (Alice hiç hoşlanmamıştı bundan): "öte yandan, 'bahçe' dedin ama—*ben* öyle bahçeler gördüm ki, onların yanında burası çöl gibi kalır."

Alice bu noktaya itiraz etmeye cesaret edemeyerek, devam etti: "—şu tepeye çıkmanın bir yolunu bulabilirim sanmıştım—"

" 'Tepe' dedin ama," diye kesti Kraliçe sözünü, "istersen *ben* sana öyle tepeler gösteririm ki, onların yanında burası vadi gibi kalır."

"Hayır, kalmaz," dedi Alice, ona nihayet karşı çıkabildiğine kendisi de şaşırmıştı. "Tepe vadi olamaz ki. Mantıksız olurdu böyle bir—"

Kırmızı Kraliçe başını salladı. "Sen istersen buna 'mantıksız' diyebilirsin," dedi, "ama *ben* öyle mantıksızlıklar duydum ki, onların yanında bu dediğim laf bir sözlük kadar mantıklı kalır!"

Alice tekrar reverans yaptı, Kraliçe'nin ses tonunu duyunca *biraz* alınmış olduğunu sanıp endişelenmişti: tepeciğin zirvesine varana dek sessizce yürüdüler.

Birkaç dakika boyunca Alice konuşmadan durdu, her yöne uzanan memlekete baktı—çok da garip bir memleketti. Miniminnacık dereler araziyi bir baştan bir başa dümdüz katediyordu, aralarındaki topraklar, derelerin arasındaki mesafe boyunca çekilmiş ufak yeşil çitler tarafından karelere bölünmüştü.

"Ciddi söylüyorum, aynı koskocaman bir satranç tahtası gibi bölünmüş!" dedi Alice sonunda. "Biryerlerde de hareket eden taşlar olsa gerek—var sahiden de!" diye ekledi, konuştukça heyecandan kalbi daha hızlı çarpmaya başlamıştı. "Kocaman mı kocaman bir satranç oyunu bu—tahtası da bütün dünya—tabii eğer bu dünyaysa, yani. Ah, ne eğlenceli! Ne kadar çok isterdim onlara katılmayı! Piyon olmaktan bile çekinmezdim, yeter ki oyuna katılabileyim—ama tabii *Kraliçe* olabilmek en iyisi."

Epey utangaççа sahici Kraliçe'ye baktı bunu söylerken, yol arkadaşıysa şefkatle gülümsemekle yetinerek "bu kolayca hallolur. İstersen Beyaz Kraliçe'nin piyonu olursun, Leylak'ın oynamaya yaşı yetmiyor daha; zaten şimdi İkinci Kare'desin, Sekizinci Kare'ye varınca sen de Kraliçe olacaksın—" diyordu ki, tam bu anda, nasıl olduysa, ikisi birden koşmaya başladılar.

Alice, sonradan bu işi düşündüğü zaman, ne olup da koşmaya başladıklarını hiç anlayamadı: tüm hatırladığı, elele koştuklarıydı, Kraliçe öylesine hızlı koşuyordu ki Alice'in elinden gelen tek

şey ona yetişmeye çalışmaktı: buna rağmen, Kraliçe "Daha hızlı! Daha hızlı!" diye bağırıp duruyorduysa da, Alice artık daha hızlı *gidemeyeceğini* hissediyordu, bunu söyleyecek kadar nefesi bile kalmamıştı oysa.

Olayın en garip tarafıysa şuydu, etraflarındaki ağaçlarla diğer nesneler hiç yer değiştirmiyordu: ne kadar hızlı koşarlarsa koşsunlar, hiçbirşeyi arkalarında bırakamıyor gibi görünüyorlardı. "Acaba herşey bizimle birlikte mi hareket ediyor?" diye düşündü zavallı, şaşkın Alice. "Daha hızlı! Konuşmaya çalışma!" diye bağırdığına göre, Kraliçe onun düşüncelerini okuyabiliyordu sanki.

Alice'in de konuşmaya *hiç* niyeti yoktu zaten. Öylesine nefessiz kalmıştı ki, artık bir daha hiç konuşamayacak gibi hissediyordu kendini: yine de, Kraliçe "Daha hızlı! Daha hızlı!" diye bağırmaya devam ederek Alice'i yanında sürüklüyordu. İki nefesinin arasında "varıyor muyuz?" demeyi başardı sonunda Alice.

"Varıyor muymuşuz!" diye tekrarladı Alice. "Yahu, on dakika önce geçtik ya! Daha hızlı!" Bir süre sessizce koşmaya devam ettiler, rüzgâr Alice'in kulaklarında çınlıyordu, rüzgâr yüzünden saçları neredeyse kafasından uçup gidecekmiş gibi geliyordu.

"Hadi! Hadi!" diye bağırdı Kraliçe. "Daha hızlı! Daha hızlı!" Öylesine hızlı gittiler ki, sonunda havada süzülüyorlardı neredeyse, ayakları artık pek yere değmiyordu, ama nihayet, tam Alice'in takati tükenmek üzereyken, durdular; kendini nefessiz ve başı dönüyor halde yerde otururken buldu.

Kraliçe onu bir ağaca yaslayarak, müşfik bir sesle, "Şimdi biraz dinlenebilirsin," dedi.

Alice etrafına büyük bir şaşkınlıkla baktı. "Aa, hep bu ağacın altındaymışız! Herşey aynen bıraktığımız gibi!"

"Tabii ki," dedi Kraliçe. "Sen ne olmasını bekliyordun?"

"Yani, *bizim* memleketimizde," dedi Alice, hâlâ biraz nefes nefeseydi, "böyle bu kadar uzun süre bu hızla koşarsan—genellikle başka bir yerlere varmış olursun."

"Amma yavaşmış sizin memleketiniz de!" dedi Kraliçe. "*Buradaysa*, gördüğün gibi, sırf aynı yerde kalabilmek için *vargücünle* koşman gerekir. Eğer başka biryerlere varmak istiyorsan, en azından bunun iki katı hızlı koşmalısın!"

"Aman denemesem daha iyi, sağolun!" dedi Alice. "Ben bulunduğum yerden memnunum—yalnız o kadar sıcakladım ve susadım ki!"

"Biliyorum sana *neyin* iyi geleceğini!" dedi Kraliçe iyi niyetle, cebinden küçük bir kutu çıkardı. "Bir bisküvi alır mısın?"

Alice buna "hayır" demenin görgü kurallarına uygun olmayacağını düşündü ama istediği hiç de bu değildi tabii. O da bisküviyi alıp yiyebildiğince yedi: bisküvi *çok* kuruydu: hayatında hiçbirşey boğazına böyle dizilmemişti gibi geldi.

"Sen biraz ferahlarken," dedi Kraliçe, "ben ölçüleri alayım." Cebinden birer inç bölünmüş bir mezura çıkararak toprağı ölçmeye, oraya buraya küçük tahtalar dikmeye başladı.

"İki yardanın sonunda," dedi mesafeyi ölçmek için bir tahta dikerek, "sana ne yöne gideceğini söyleyeceğim—bir bisküvi daha alır mısın?"

"Hayır, sağolun," dedi Alice: "bir tanesi *gayet* kâfi oldu!"

"Susuzluğunu da gidermiştir, umarım?" dedi Kraliçe.

Alice buna ne cevap vereceğini bilemedi, neyse ki Kraliçe cevap vermesini beklemeden devam etti. "*Üç* yardanın sonunda dediğimi tekrarlayacağım—tekrarlayacağım ki unutmayasın.

Dört yardanın sonunda veda edeceğim. *Beş* yardanın sonunda, gideceğim!"

Bunu söylerken tüm tahtaları dikmişti, Alice onun ağaca dönüp yavaş yavaş bu yol boyunca yürümeye başlamasını ilgiyle izledi.

İki yarda tahtasında geri döndü, ve "Bir piyon ilk hamlesinde iki adım gider, biliyorsun. Bu yüzden Üçüncü Kare'yi *çok* hızlı geçeceksin—trenle geçecek olmalısın— sonra kendini hemencecik Dördüncü Kare'de bulacaksın. İşte *o* kare İkizlidum'la İkizlidim'e ait—Beşincisi çoğunlukla sudur—Altıncı Hamdi Damdi'ye aittir—ama birşey demedin?"

"Sözün orasında bir—birşey demem gerektiğini bilmiyordum," diye kekeledi Alice.

"*Şöyle* demen gerekiyordu," dedi Kraliçe onu pek fena tekdir eden bir sesle. " 'Tüm bunları bana söyleyerek büyük lütuf ediyorsunuz'—neyse, dedin sayalım—Yedinci Kare hep ormanlıktır—korkma, Süvari'lerden biri sana yolu gösterecek—Sekizinci Kare'de ise tüm Kraliçe'ler biraraya geleceğiz, şölen yapıp eğleneceğiz!" Alice ayağa kalkıp reverans yaptıktan sonra geri oturdu.

Bir sonraki tahtada Kraliçe tekrar döndü, bu sefer "birşeyin İngilizcesi aklına gelmezse Fransızca konuş—yürürken ayak parmaklarını dışarıya çevir—kim olduğunu sakın unutma!" dedi. Alice'in reverans yapmasını beklemedi bu sefer, bir sonraki tahtaya doğru hızla yürüdü, oraya varınca bir an için dönüp "Güle güle," diyerek sonuncu tahtaya doğru seğirtti.

Alice bu işin nasıl olduğunu hiç anlayamadı ama, son tahtaya varır varmaz gözden kayboluvermişti. Havaya mı uçuvermişti,

yoksa koşup ormana mı girmişti ("*çok* da hızlı koşabiliyor hani!" diye düşündü Alice), tahmin etmek mümkün değildi, ama gitmişti işte; sonra, Alice kendisinin bir Piyon olduğunu, yakında hamle yapma sırasının geleceğini hatırladı.

III.

AYNA BÖCEKLERİ

Tabii ki yapması gereken ilk şey bir uçtan bir uca gezeceği bu memleketi güzelce tanımaktı. "Aynı coğrafya dersi gibi bu," diye düşündü Alice, biraz daha uzakları görmek umuduyla ayak parmaklarının ucunda yükselirken. "Başlıca nehirler—*hiç* yok. Başlıca dağlar—bir tane var, ben de onun üzerindeyim, bir adı olduğunu sanmıyorum. Başlıca şehirler—aa, şurada bal toplayan mahluklar da *ne* ola ki? Arı olamazlar—kimse bir arıyı bir mil öteden seçemez, hani—" bir süre ses çıkarmadan durdu, çiçeklerin arasında uçuşup hortumunu daldırmakta olan bir tanesini izliyordu, "aynı normal bir arı gibi," diye düşündü Alice.

Ne var ki, normal bir arı falan değildi bu: aslına bakarsanız, fildi o hayvan—Alice sonunda bunu farkedince bu düşünce nefesini kesiverdi. "Ne büyük çiçekler olmalı onlar o zaman!" diye düşündü Alice. "Damları kaldırılıp sap eklenmiş kulübe gibi birşey olmalılar—hem de ne çok bal çıkıyordur onlardan! İyisi mi aşağıya inip—yok, *henüz* inmeyeceğim," diye devam etti, tam tepeden aşağı koşmaya başlamışken durmuştu, âniden bunca çekingenleşmesine bir mazeret bulmaya çalışıyordu. "Şöyle elime onları kovalamak için upuzun, güzel bir dal almadan gidersem iyi olmayacak—ama sonra nasıl eğleneceğim yürüyüşüm iyi geçti mi diye sordukları zaman. 'Ah, iyiydi hoştu ama—' diyeceğim (işte burada o sevdiği hareketi yaparak başını geriye attı), 'pek tozluydu, pek sıcaktı, filler hiç rahat vermedi!' "

"Öbür taraftan insem daha iyi olacak," dedi bir süre sessiz kaldıktan sonra; "belki fillere daha sonra uğrarım. Ayrıca, Üçüncü Kare'ye bir an önce varmayı o kadar çok istiyorum ki!"

Mazeret olarak bunu bulmuştu. Tepeden aşağı inip altı ufak dereden ilkinin üzerinden atladı.

"Biletler, lütfen!" dedi kafasını pencereden sokan Kondüktör. Bir an sonra herkes biletini uzatmıştı: hepsi yaklaşık olarak insan boyundaydı, vagonda boş yer bırakmamış gibiydiler.

"Hadi ama! Biletini göstersene evladım!" diye devam etti Kondüktör, kızgın kızgın Alice'e bakarak. Pek çok ses aynı anda ("sanki bir şarkının koro bölümü gibi," diye düşündü Alice) "Adamı bekletmesene, evladım! Onun zamanının bir dakikası bin altın eder!" dedi.

"Maalesef biletim yok," dedi Alice korkmuş bir sesle: "geldiğim yerde bilet gişesi yoktu." Sesler korosu devam etti. "Geldiği yerde bilet gişesi koyacak yer yoktu. Oranın arazisinin bir inçi bin altın eder!"

"Bahane bulma bakayım," dedi Kondüktör: "sürücüden alman gerekiyordu." Sesler korosu tekrar devam etti: "Treni süren adam. Sırf dumanının bir püflemesi bin altın eder!"

Alice kendi kendine "Konuşmanın faydası yok," diye düşündü. Sesler bu sefer katılmadı, Alice konuşmamıştı çünkü; ama büyük bir şaşkınlıkla gördü ki hepsi birden koro halinde *düşündü* (umarım sen *koro halinde düşünmenin* ne demek olduğunu anlıyorsundur—itiraf etmeliyim ki *ben* anlamıyorum), "İyisi mi hiçbirşey deme. Lisanın bir kelimesi bin altın eder!"

"Kesin bu gece rüyamda bin altın göreceğim, eminim bundan!" diye düşündü Alice.

Tüm bu zaman boyunca Kondüktör ona bakıyordu, önce teleskopla baktı, sonra mikroskopla, sonra da opera dürbünüyle. Sonunda "Yanlış yöne seyahat ediyorsun," diyerek pencereyi kapatıp gitti.

"Bu kadar ufak bir çocuk," dedi karşısında oturan beyefendi (beyaz kâğıttan bir elbise giymişti), "kendi adını bilmese bile ne yöne gittiğini bilmelidir!"

Beyazlı beyefendinin yanında oturan bir Keçi, gözlerini kapatıp yüksek bir sesle "Alfabeyi bilmese bile bilet gişesinin yolunu bulmayı bilmelidir!" dedi.

Keçi'nin yanında bir Böcek oturuyordu (pek tuhaf yolcularla dolu bir vagondu bu), hepsinin sırayla konuşmasını gerektiren bir kural varmış gibi göründüğünden, *o da* "yük vagonuna binip geri dönmesi gerekecek artık!" dedi.

Alice Böcek'in ötesinde kimin oturduğunu göremiyordu, ama sonra bir bey girdi konuşmaya, sesi kısıktı. "Lokomotifleri şahlandırın—" dedi, ama bu noktada nefesi kesildi ve konuşmayı kesmek zorunda kaldı.

"Bir beygire benziyor sesi," diye düşündü Alice kendi kendine. Son derece ufak bir ses, kulağının dibinden, "bak bununla bir kelime oyunu yapabilirsin— 'beygirdi' ve 'bey girdi' gibi birşeyler hani," dedi.

Sonra çok tatlı bir ses uzaklardan "Üzerine 'Dikkat, Kız'dır' yazan bir etiket yapıştırmamız gerekebilir, hani—" dedi.

Bundan sonra diğer sesler de devam ederek ("Bu vagon da amma kalabalıkmış!" diye düşündü Alice) şöyle laflar ettiler: "Postayla göndermemiz lazım, baksanıza allanıp pullanmış—" "Yok, telgraf mesajı olarak göndermemiz lazım—" "Yolun geriye kalanında treni kendi çekmesi lazım—," vesaire.

Bunlara rağmen, beyaz kâğıttan giysili beyefendi öne eğilerek kulağına şunu fısıldadı: "Bunların dediklerine hiç kulak asma, canım, ama trenin her duruşunda bir gidiş-dönüş bileti al."

"Hiç de öyle birşey yapmayacağım!" dedi Alice hayli sabırsızca. "Bu tren yolculuğuyla benim hiç alakam yok ki—daha demin ormandaydım—keşke ormana geri dönebilseydim!"

"Bununla ilgili bir kelime oyunu yapabilirsin," dedi kulağının dibindeki ufak ses: "saydılı seydili birşey, hani."

"Böyle beni fiştekleyip durma," dedi Alice, sesin nereden geldiğini anlamak için boşuna bakınarak. "Eğer kelime oyunu yapılmasına o kadar meraklıysan, niçin kendin yapmıyorsun?"

Ufak ses derin derin içini çekti. Belli ki çok mutsuzdu, Alice de onu teselli etmek için insaflı birşeyler söylemek isterdi, "keşke başka insanlar gibi iç çekseydi!" diye düşündü. Ama bu öylesine olağanüstü düzeyde küçük bir iç çekişti ki, eğer ses *iyice* kulağının dibine gelmiş olmasa hiç duymayacaktı bile. Bu nedenle bu iç çekiş kulağını fena halde gıdıklamış, bu durum da Alice'in düşüncelerini bu zavallı küçük mahlukun bedbahtlığından uzaklaştırıvermişti.

"Senin benim dostum olduğunu biliyorum," diye devam etti küçük ses: "değerli bir dost, eski bir dost. Sen bana zarar vermezsin, böceğin teki olmama rağmen hiç zarar vermezsin bana."

"Nasıl bir böceksin?" diye sordu Alice biraz endişeyle. Asıl bilmek istediği sokan cinsten bir böcek olup olmadığıydı, ama bunu sormanın görgü kurallarına pek uymayacağını düşünmüştü.

"Ne, o zaman senin—" diye başladı küçük ses, ama sonra lokomotiften gelen cırtlak bir çığlık sesini boğdu; bu ses üzerine Alice de dahil herkes korkuyla ayağa fırladı.

Kafasını pencereden çıkarmış olan Beygir, sessizce geri çekti ve "Üzerinden atlamamız gereken bir dereymiş sadece," dedi. Bu cevaptan herkes memnun kalmış görünüyordu, oysa Alice trenin sıçrıyor olduğu fikrini duyunca hafif bir endişeye kapılmıştı. "Neyse, bizi Dördüncü Kare'ye götürecek, bu da birşeydir!" dedi kendi kendine. Bir an sonra vagonun doğrudan havaya yükseldiğini hissetti, eline ilk gelen nesneye korkuyla tutundu, bu da Keçi'nin sivri sakalı çıktı.

* * * *
* * *
* * * *

Oysa o sivri sakal Alice dokunur dokunmaz eriyip gidiverdi sanki, Alice ise kendini sessizce bir ağacın altında otururken buldu—bu sırada Sivrisinek (konuştuğu böcek bir sivrisinekti çünkü) hemen onun başının üzerindeki bir dalda dengede durmuş, kanatlarıyla yelpazeleniyordu.

Şüphesiz çok büyük bir Sivrisinek'ti bu: "neredeyse tavuk kadar," diye düşündü Alice. Buna rağmen, onunla o kadar uzun konuşmuş olduğu için artık endişelenemiyordu.

"—demek ki sen her böceği sevmiyorsun?" diye devam etti Sivrisinek, hiçbirşey olmamış gibi sakince konuşuyordu.

"Konuşabilen böcekleri severim," dedi Alice. "Benim geldiğim yerde hiçbiri konuşamaz."

"Peki o geldiğin yerde ne tür böceklerle haşır neşir olursun?" diye sordu Sivrisinek.

"Böceklerle hiç mi hiç *haşır neşir* olmam," diye açıkladı Alice,

"çok korkarım ben böceklerden—en azından büyük olanlarından. Ama istersen sana bazılarının adlarını sayabilirim."

"Adlarını söyleyince bakarlar tabii değil mi?" dedi Sivrisinek özensizce.

"Hiç bunu yaptıklarını görmedim."

"E o zaman adlarının olmasının ne faydası var," dedi Sivrisinek, "eğer adları söylenince bakmayacaklarsa?"

"*Onlara* hiçbir faydası yok," dedi Alice; "ama onlara ad takan insanlara bir faydası var galiba. Öyle olmasa, nesnelerin neden adı olsun ki?"

"Bilemeyeceğim," dedi Sivrisinek. "İleride, şu aşağıdaki ormanda, hiçkimsenin adı yok—neyse, sen şu böcek listene devam et: zamanı çarçur ediyorsun."

"Dur bakayım, Atsineği var bir kere," diye başladı Alice, böcek adlarını parmaklarıyla sayıyordu.

"Pekâlâ," dedi Sivrisinek. "Şu çalılığın yarı yüksekliğine bakarsan, orada bir Sallanan-atsineği göreceksin. Tamamen ahşaptan imal edilmiştir, daldan dala sallanarak hareket eder."

"Neyle beslenir?" diye sordu Alice, büyük bir merakla.

"Özsuyu ve talaşla," dedi Sivrisinek. "Listene devam et."

Alice Sallanan-atsineğine büyük bir merakla bakınca, boyasının daha yeni tazelenmiş olması gerektiğine karar verdi, öylesine parlak ve yapış yapış görünüyordu. Devam etti:

"Sonra bir de Kızböceği var."

"Başının üzerindeki dala bakarsan," dedi Sivrisinek, "Bir Çamsakız-böceği göreceksin. Gövdesi hediye paketi biçimindedir, kanatları noel ağacı süsü gibidir, kafasıysa çoban armağanı biçimindedir."

"Peki o neyle beslenir?" diye sordu Alice, önceki seferki gibi.

"Meyveli çörek ve kıymalı börekle," diye cevapladı Sivrisinek; "yuvasını da hediye paketinin içine yapar."

"Sonra bir de Kelebek var," diye devam etti Alice, ama önce kafası çoban armağanı biçimindeki böceği büyük bir dikkatle inceleyip kendi kendine şunu dedi: "Acaba böceklerin gelip gelip çamsakızına yapışmalarının nedeni bu mu—Çamsakız-böceği olmaya çalışıyorlardır belki!"

"Ayağının altında kımıldaşanlara bakarsan," dedi Sivrisinek (Alice hafifçe panikleyerek ayaklarını geri çekti), "bir adet Tereyağlı-ekmekebek görebilirsin. Kanatları incecik tereyağlı ekmek dilimleridir; gövdesi bir ekmek kabuğu, kafasıysa bir adet kesmeşekerdir."

"Peki *o* neyle beslenir?"

"Kaymak eklenmiş açık çayla."

Alice'in aklına yeni bir zorluk geldi. "Ya bulamazsa bunları?" diye sordu.

"O zaman ölür, tabii."

"Ama bunun çok sık başına geliyor olması gerek," dedi Alice düşünceli bir sesle.

"Her zaman," dedi Sivrisinek.

Bunun üzerine Alice bir iki dakika boyunca sessiz kalıp düşündü. Sivrisinek bu esnada Alice'in kafasının etrafında döne döne vızıldayarak kendini eğledi: nihayet tekrar bir yere konup, "Sanırım sen ismini kaybetmek istemezsin, değil mi?" dedi.

"İstemem sahiden de," dedi Alice hafif bir endişeyle.

"Ama bak, bilemedim şimdi," diye devam etti Sivrisinek umursamaz bir sesle: "bir düşün bak, ismin olmadan eve gidebilsen

nasıl rahat ederdin! Mesela, mürebbiyen seni ders çalışman için çağıracak olsa, 'Gel buraya,—' diye seslenip burada kesmesi gerekirdi, çünkü seni çağırabileceği bir ad olmazdı, e o zaman da senin gitmen gerekmezdi bildiğin gibi."

"Bu işe yaramazdı, eminim," dedi Alice: "mürebbiyemin böyle bir nedenle beni ders çalışmaktan affetmesi mümkün değil. Eğer adımı hatırlayamazsa o da bana 'Hanımkız' derdi, hizmetçilerin dediği gibi."

"Ee, eğer 'Hanımkız' deyip başka birşey demezse," dedi Sivrisinek, "ders çalış deyince sen de söz dinleyip ona kızardın. Bak bu bir kelime oyunu. Keşke bu şakayı yapan *sen* olsaydın."

"Niye *ben* olacakmışım?" diye sordu Alice. "Çok da kötü bir şaka."

Ama Sivrisinek sadece derin derin iç çekmekle yetindi, yanaklarından aşağı iki tane kocaman gözyaşı süzülüyordu.

"Eğer kelime oyunları seni bu kadar üzüyorsa," dedi Alice, "belki yapmasan daha iyi."

Sonra o melankolik iç çekişlerden bir tane daha duyuldu, bu sefer zavallı Sivrisinek sahiden de iç çeke çeke uzaklaşıp gitmiş gibi görünüyordu, Alice başını kaldırıp baktığı zaman dalda görülecek hiçbirşey kalmamıştı çünkü; Alice de bu kadar uzun süre hareketsiz oturmaktan artık iyice üşümeye başladığından ayağa kalkıp yürümeye başladı.

Kısa süre sonra açıklık bir araziye geldi, diğer tarafında bir orman vardı: bir önceki ormana göre çok daha karanlık gibi görünüyordu, Alice de *azıcık* çekindi bu ormana girmekten. Yine de, biraz daha düşününce, devam etmeye karar verdi: "kesinlikle *geri* gitmeyeceğim," diye düşündü kendi kendine, Sekizinci Kare'ye varmanın tek yolu bu olmalıydı zaten.

"Bu orman," dedi kendi kendine düşünceli bir sesle, "nesnelerin adlarının olmadığı orman olsa gerek. Acaba şimdi girince *benim* adıma ne olacak? İsmimi kaybetmeyi hiç istemezdim—çünkü o zaman bana yeni bir ad takmak zorunda kalırlardı, ayrıca neredeyse eminim ki çirkin bir ad olurdu bu. Ama o zaman da benim eski adımı almış olan yaratığı bulmak eğlencesi çıkardı! Aynı şu köpeklerini kaybeden insanların verdiği ilanlardaki gibi hani—' *"Dash" derseniz gelir: pirinçten bir tasması vardı*'—karşına çıkan herşeye Alice diye seslenince gelen çıkana dek 'Alice,' demeyi düşün bir! Ama tabii eğer akılları varsa Alice denince gelmezlerdi ki."

Ormana vardığında işte böyle söylenmeye devam ediyordu: orman çok serin ve gölgeli gibi görünüyordu. "E, her ihtimalde pek ferah bir durum bu," dedi ağaçların altına adımını atarken, "bu kadar sıcakladıktan sonra böyle bir... böyle bir... *neye* adım atmak?" diye devam etti, kelimenin aklına gelmemiş olmasına epey şaşırmıştı. "Şeyin altına— şeyin altına—işte *şunun* altına diyorum ya, hani!" dedi, elini bir ağacın gövdesine koyarak. "Acaba *o* kendine ne ad veriyor? Bence hiçbir adı yoktur—evet evet, eminim adı yoktur!"

Bir dakika sessiz durup düşündü: sonra âniden tekrar başladı. "O zaman sahiden de sonunda başıma *bu da* geldi demek! Peki şimdi, kimim ben? Hatırla hatırlayabilirsen! Kafaya koydum bunu hatırlamayı!" Ama kafaya koymuş olması pek fayda etmedi; uzun süre düşünüp taşındıktan sonra tek söyleyebildiği "L, *eminim* L ile başlıyordu!" demek oldu.

Tam bu sırada oralarda gezinen bir Geyik Yavrusu ortaya çıktı: Alice'e kocaman, güzel gözleriyle bakıyordu ama hiç korkmuş gibi

görünmüyordu. "Gel hadi! Gel hadi!" dedi Alice, elini uzatıp onu okşamaya çalışırken; o ise yalnızca birazcık irkilip geri giderek durup Alice'e bakmaya devam etti.

"Adın ne?" dedi Geyik Yavrusu sonunda. Ne yumuşaktı sesi!

"Keşke bilebilseydim!" diye düşündü zavallı Alice. Epey üzgün bir sesle cevap verdi: "Hiçbirşey, şimdilik."

"Tekrar düşün," dedi Geyik Yavrusu: "öyle isim olmaz."

Alice düşündü, ama hiçbirşey bulamadı. "Lütfen, sen bana söyler misin, *senin* adın ne?" dedi çekinerek. "Belki biraz faydası dokunur."

"Söylerim, ama biraz şu tarafa gelmen lazım," dedi Geyik Yavrusu. "Buradayken hatırlayamam."

Böylece ormanı beraberce geçtiler, Alice kollarını Geyik Yavrusu'nun yumuşak boynuna sevgiyle dolamıştı yürürken. Sonunda başka bir açıklık araziye vardılar; buraya varınca Geyik Yavrusu âniden havaya sıçrayarak kendini Alice'in kolundan kurtardı. "Ben bir Geyik Yavrusuyum!" diye bağırdı neşe dolu bir sesle. "Ve, aman aman! sen bir insan yavrususun!" Âniden o güzel kahverengi gözlerine bir dehşet ifadesi oturdu, hemen o an koşabildiğince hızla fırlayıp gitti.

Alice durup arkasından bakarken bu sevgili yoldaşçığını kaybetmenin üzüntüsünden ağlamaya hazır gibiydi. "Öte yandan, adımı biliyorum," dedi: "bu da *bir tür* teselli sayılır. Alice—Alice—artık bir daha unutmam. Peki şimdi şu oklardan hangisini izlemem lazım acaba?"

Cevaplaması çok da zor bir soru değildi bu, çünkü ormanın içinden geçen tek bir yol vardı, her iki tabelanın oku da bu tek yolu işaret ediyordu. "Bunun kararını daha sonra veririm artık," dedi

Alice kendi kendine, "yol bölünüp oklar başka yönleri göstermeye başlayınca hallederiz bu meseleyi."

Ama bu olacak gibi görünmüyordu. Alice yürüdükçe yürüdü, uzun uzun yürüdü, ama ne zaman yol bölünse iki tabelanın oku da yine aynı yönü işaret ediyor, birinde "İKİZLİDUM'UN EVİNE GİDER", diğerinde ise "GİDER İKİZLİDİM'İN EVİNE" yazıyordu.

"Anladığım kadarıyla," dedi Alice sonunda "bu ikisi aynı evde yaşıyor! Acaba neden bunu daha önce düşünemedim ki—ama burada fazla kalamayacağım. Şöyle bir uğrayıp hal hatır sorayım, bir de ormandan çıkış yolunu sorayım, yeter. Yeter ki karanlık basmadan Sekizinci Kare'ye varabileyim!" Böylece yürümeye devam etti, giderken kendi kendine konuşuyordu, nihayet, sert bir virajı alınca karşısına iki tane şişman, ufacık adam çıktı, o kadar âni oldu ki bu bir an geriye sıçramaktan kendini alamadı, ama hemen sonra kendini toparlayarak "bu ikisi, bak, ben eminim—

IV.

İKİZLİDUM'LA İKİZLİDİM

Bir ağacın altında duruyorlardı, ikisi de bir kolunu diğerinin boynuna atmıştı; Alice hemen hangisinin hangisi olduğunu çözüverdi, çünkü birinin yakasına "DUM", diğerinin yakasına "DİM" işlenmişti. "Herhalde yakalarının arkasında da 'İKİZLİ' yazıyordur," dedi kendi kendine.

Öylesine sessizdiler ki, Alice neredeyse onların canlı olduklarını unutarak arkalarından dolaşıp yakalarının arkasında "İKİZLİ" yazıyor mu diye bakmak üzereydi ki, "DUM" diye işaretli olanından çıkan bir sesten ürküp duruverdi.

"Eğer bizi balmumu heykel sandıysan," dedi, "ücretini de ödemen lazım. Balmumu heykeller bedavadan bakılsın diye yapılmıyorlar malum. Ne münasebet!"

"Bilakis," diye ekledi "DİM" diye işaretlenmiş olanı, "eğer canlı olduğumuzu düşünüyorsan da, o zaman konuşmalısın."

"Çok özür dilerim, gerçekten," diyebildi Alice sadece; o eski şarkının sözleri kafasında saat tiktağı gibi çınladığından, şarkının sözlerinin ağzından dökülmesine engel olamadı:—

İkizlidum, İkizlidim
Tutuştular düelloya;
"Yepisyeniydi çıngırak
İkizlidim kırıncaya!"

Diyordu tam İkizlidum,
karardı gök zifir kara;
O karga geldi simsiyah,
Ve bir bina kadar cesim.

Apıştılar, şaşırdılar
pek ürktüler ve korktular,
Unuttular düelloyu
İkizlidum, İkizlidim.

"Ne düşündüğünü biliyorum," dedi İkizlidum; "ama o iş hiç de öyle değil, ne münasebet!"

"Bilakis," diye devam etti İkizlidim, "eğer öyle olsaydı, belki olabilirdi; ve eğer öyle olmuşsa, olacaktı; ama değil mi ki öyle değil, demektir ki o değil. Buna mantık derler."

"Diyecektim ki," dedi Alice çok kibarca, "ormandan çıkmanın en iyi yolu hangisi acaba? Artık karanlık basıyor da. Söyler misiniz bunu bana, lütfen?"

Ama kısa boylu şişman adamlar birbirlerine bakıp sırıtmakla yetindiler.

İki adet kocaman okul çocuğuna öylesine tıpatıp benziyorlardı ki, Alice parmağıyla İkizlidum'u işaret edip "Sınıf başkanı!" demekten kendini alamadı.

"Ne münasebet!" diye bağırdı İkizlidum hemen, ağzını hiddetle geri kapattı.

"Sınıf başkanı yardımcısı!" dedi Alice, İkizlidim'e geçerken, ama onun da "Bilakis!" diye bağırmakla yetineceğinden emin gibiydi, öyle de oldu gerçekten.

"En başından yanlış başladın!" diye bağırdı İkizlidum. "Misafirliğe gelince ilk yapılacak iş 'Nasılsınız?' diye sorup el sıkışmaktır!" Bunun üzerine iki kardeş birbirlerine sarılıp serbest kalan ellerini el sıkışmak için Alice'e uzattılar.

Alice hangisinin elini önce sıkacağını bilemedi, diğerinin

kalbini kırmaktan korkmuştu; bu müşkilattan kurtulmanın en iyi yolu olarak, iki eli de aynı anda tuttu: bir an sonra üçü çember olmuş dansediyorlardı. O anda bu çok doğal geldi Alice'e (bunu sonradan hatırlayınca farketti), bir yerden müzik gelmeye başlamasına bile şaşırmamıştı: galiba altında dansettikleri ağaçtan geliyordu müzik, ve (anlayabildiği kadarıyla) dallar birbirlerine keman ve keman yayı gibi sürtünerek yapıyorlardı bunu.

"Ama amma komikti," (dedi Alice tüm bu olan biteni daha sonra ablasına anlatırken), "bir baktım kendimi '*haydi dönelim dut ağacının etrafında*'yı söylerken buldum. Ne zaman başladığımı bile bilmiyorum ama uzun süredir bunu söylüyordum sanki!"

Diğer iki dansçı şişmandı, kısa sürede nefessiz kaldılar. "Bir dans için dört defa dönmek kâfidir," dedi İkizlidum nefes nefese, dans etmeyi başladıkları gibi âniden bırakıverdiler: müzik de aynı anda duruverdi.

Sonra Alice'in ellerini bırakıp bir an onu süzdüler: epey rahatsız bir sessizlik oldu bu, çünkü Alice daha demin dansetmekte olduğu insanlarla sohbete nasıl girilir bilmiyordu. "E *artık* 'Nasılsınız?' demek olmaz şimdi," dedi kendi kendine: "o aşamayı geçmiş gibi görünüyoruz bir şekilde!"

"Çok yorulmadınız umarım?" diyebildi sonunda.

"Ne münasebet. Ama çok sağolun sorduğunuz için," dedi İkizlidum.

"*Öylesine* minnettarız ki size!" diye ekledi İkizlidim. "Şiir sever misiniz?"

"E-evet, epey severim—ama *bazı* şiirleri," dedi Alice şüpheyle. "Lütfen bana ormandan çıkış yolunu gösterir misiniz?"

"Hangisini okuyayım ona?" dedi İkizlidim, dönüp İkizlidum'a kocaman ve metin gözlerle bakarak; Alice'in sorusunu dikkate almamıştı.

"En uzunu '*Marangoz ile Mors Balığı*'," diye cevapladı İkizlidum ve kardeşini muhabbetle kucakladı.

İkizlidim hemen başladı:

"Güneş deniz üzerinde—"

Burada Alice onun sözünü kesmeye cesaret etti. "Eğer çok uzunsa," dedi elinden geldiğince kibar bir sesle, "lütfen bana önce hangi yolun—"

İkizlidim şefkatle gülümsedi ve tekrar başladı:

"Güneş deniz üzerinde
Işıldamakta idi:
Köpükleri pek özenle
Cilalamakta idi—
Tam ortası gecenin bu
Tuhaf bi' taktik idi.

Ayın yüzü çok asıktı
Kızardı pek güneşe:
'—Günün zamanı bitince
Güneş geçer inişe,
Oyunbozanlık edersen
tepem atar bu işe!'

Deniz sulu mu suluydu,
Kumul kuru mu kuru.
Semada tek bi' bulut yok,
Genişti gök, ve duru,
Kuş uçmuyordu yukarda,
Acep de neydi zoru.

Marangozun teki, bir gün
Yanında Mors Balığı,
Hüzünle söyleniyordu:
'—Nedir bu fazlalığı,
Kumun bu kumsal içinde,
Süpürseler şurayı!'

'—Süpürgeli yedi genç kız
Süpürse hep burayı
Temizliğin süresi bak
Geçer mi altı ayı?'
'—Geçer, tabii!' oluyordu
Marangozun yanıtı.

'—Ey, istiridyelerim, ey!'
Diyordu Mors Balığı
'Gelin hadi, gezelim biz
Sizinle tüm plajı
Öbeklenin hadi dörder
Ve bozmayın sırayı!'

Bu istiridyelerin en
Moruklamış olanı
Susup da baktı ona, ses
Çıkarmadan ters ters
'Kıpırdamam buradan ben,'
Diyordu kaş ve gözü

Ufakların, ama, dördü
Hemen koşup gelerek
Plaj sefasına uygun
Güzelce süslenerek
Ayakları yok ama, bak,
Potinleri giyerek

Dizildiler sıraya, vay,
Diğerleri de hemen
Koşup koşup tümü birden
Bıraktılar denizi
Yığıldılar bi' telaşla
Oluştu dörtlü sıra

Marangozun ve de Morsun
İzinde hep giderek
Plaj boyunca da bir mil
Mesafe kaydederek
Oturdular kayalarda
Biraz nefeslenerek

'Zamanı geldi,' demiş Mors
'Acık da laflayalım:
Mühür mumu, ve vapurlar,
Kralların manavı,
Bunun gibi konular ve
Domuzların kanadı.'

'Aman bir dak'ka durun, of!
Göbekliyiz kimimiz,
Biz istiridyelerin bak,
Biraz da nâzeniniz'
'Tabii canım, mola verdik,'
Demiş Marangozumuz.

'Biraz biber, biraz ekmek
Biraz da sirke gerek,
Bu istiridyelere bir
Katık ve çeşni gerek'
Deyince Mors Balığı hep
Morardılar azıcık:

'Aman bizi yemeyin! Oy!
Misafiriz size biz!'
'Bakın gece ne güzeldir'
Diyordu Mors Balığı
'Bugünkü manzaranın bak
Sizinle çıktı tadı!'

'—Şeref benimdir azizim,'
Demiş Marangozumuz,
'Şu ekmeği hadi şimdi
Birer dilim keselim,
Sağır kulaklarına biz
Teker teker diyelim.'

'—Ayıp mı ettik acep biz,
Bu istiridyelere,
Yanıltıp onları bir de
Yürüttük onca yolu?'
'—Yavaş sür o tereyağdan,
Bırak da şimdi bunu!'

'—İçim yanar acınızla,'
Diyordu Mors Balığı,
'İçimde hissederim hep
Acıklı bahtınızı.'
Büyüklerinden seçti,
Silip gözün yaşını.

'Ah istiridyelerim, biz
Güzel spor yaptık!
Dönüş zamanı mı geldi,
Ne dersiniz, artık?'
Cevap veren nasıl olsun,
Yemişler her birini!"

"En çok Mors Balığı'nı sevdim," dedi Alice: "zavallı istiridyelere *az da olsa* üzüldü çünkü."

"Olsun, yine de Marangoz'dan daha çok yedi," dedi İkizlidim. "Marangoz büyüklerinden seçtiğini göremesin diye ağlıyormuş gibi yaptı, hani: bilakis."

"Ne kadar âdice bu!" dedi Alice kızarak. "O zaman Marangoz'u daha çok sevdim— Mors Balığı'nın yediği kadar çok yemediyse madem."

"Ama o da yiyebildiği kadar yedi," dedi İkizlidim.

Bu kafa karıştırıcıydı işte. Bir süre durakladıktan sonra, Alice "Pekâlâ!" diye söze başladı, "*ikisi de* son derece gıcık şahsiyetler—" Bu anda konuşmasını şaşkınlıkla kesti, yakınlarındaki ormandan büyük bir buhar makinasının puflamasını andıran bir ses duymuş, ses vahşi bir hayvandan geliyor olabilir diye korkmuştu. "Burada hiç aslan ya da kaplan var mı?" diye sordu çekinerek.

"Yok, Kırmızı Şah'ın horlaması o," dedi İkizlidim.

"Gel de bak ona!" diye bağırdı biraderler, Alice'i birer elinden tutup onu Şah'ın uyuduğu yere götürdüler.

"*Ne hoş* bir manzara, değil mi?" diye sordu İkizlidum.

Dürüst olmak gerekirse, Alice bunu onaylayamadı. Şah'ın kafasında uzun bir gece takkesi vardı, püsküllüydü bu takke, şah da derbeder bir halde kıvrılmış gürültüyle horluyordu— İkizlidum'un "horlamaktan neredeyse kafası uçacak!" dediği kadar vardı.

"Korkarım bu ıslak çayırda yatarak şifayı kapacak," dedi Alice, çok düşünceli bir kızdı ne de olsa.

"Rüya görüyor şimdi," dedi İkizlidim: "sence ne görüyor rüyasında?"

"Kimse bilemez ki bunu," dedi Alice.

"Kimi görecek, *seni* görüyor!" diye bağırdı İkizlidim, ellerini muzafferane bir tavırla çırparak. "Ya rüyasında seni görmeyi bırakıverse, sen nerede olurdun, biliyor musun?"

"Şimdi neredeysem, orada, tabii ki," dedi Alice.

"Yok canım!" diye yanıtladı İkizlidim onu horgören bir sesle. "Hiçbiryerde olmazdın. Yahu, senin Şah'ın rüyasındaki bir tür şey olmanın dışında herhangi bir varlığın yok ki!"

"Eğer Şah uyansaydı," diye ekledi İkizlidum, "sen de sönüverirdin— püff!—aynı bir mumun söndüğü gibi!"

"Sönmezdim!" diye bağırdı Alice dargın bir sesle. "Ayrıca, *ben* onun rüyasındaki bir tür şeysem, *siz* ne oluyorsunuz o zaman, söyleyin bakalım?"

"Aynen," dedi İkizlidum.

"Aynen, aynen!" diye bağırdı İkizlidim.

Bunu öylesine haykırarak söyledi ki, Alice "Şşt! Böyle gürültü yaparsan uyandırıvereceksin onu!" demek zorunda kaldı.

"*Sen* niye uyanacak diye dert ediyorsun ki," dedi İkizlidum, "ne de olsa sen onun rüyasındaki şeylerden birisin yalnızca. Kendin de pekâlâ biliyorsun ki sen gerçek değilsin."

"*Gerçeğim* ben!" dedi Alice, ağlamaya başladı.

"Ağlamakla kendini bir gıdım bile daha gerçek yapamazsın," dedi İkizlidim: "ağlanacak birşey yok bunda."

"Eğer ben gerçek olmasaydım," dedi Alice—gözyaşlarının arasından gülüyordu bir yandan da, öylesine saçmaydı tüm bunlar—"ağlayamamam gerekirdi."

"Umarım o döktüklerinin gerçek gözyaşı olduğunu falan

sanmıyorsundur?" diye sözünü kesti Alice'in, sesinde büyük bir horgörü tınısı vardı.

"Saçmaladıklarını biliyorum," diye düşündü Alice: "buna ağlamak da aptalca bu yüzden." O da gözyaşlarını silip, elinden geldiğince neşeyle devam etti, "Her ihtimalde şu ormandan artık çıksam iyi olacak, iyice karanlık bastırıyor artık. Yağmur yağar mı dersiniz?"

İkizlidum kendisiyle biraderinin üzerine kocaman bir şemsiye açarak kafasını kaldırıp şemsiyeye baktı. "Hayır, yağacağını sanmam," dedi: "en azından—*bizim* bu şemsiyenin altında yağmaz. Ne münasebet."

"Ama şemsiyenin *dışında* yağabilir?"

"Yağabilir tabii—canı isterse," dedi İkizlidim: "bizim bir itirazımız olmaz. Bilakis."

"Bencil mahluklar!" diye düşündü Alice, tam "İyi geceler" deyip onlardan ayrılıyordu ki, İkizlidum şemsiyenin altından sıçrayarak Alice'i bileğinden yakaladı.

"*Şunu* görüyor musun?" dedi, sesi ihtirastan kısılmış, gözleri bir anda faltaşı gibi açılıp sararmıştı, parmağıyla ağacın altında duran beyaz, ufak bir nesneyi işaret ediyordu.

"Bir çıngırak sadece," dedi Alice, ufak beyaz nesneyi dikkatle inceledikten sonra. "Çıngıraklı yılan değil, yani," diye ekledi aceleyle, İkizlidum'un korktuğunu düşünmüştü: "eski bir çıngırak sadece—iyice eskimiş, kırık."

"Biliyordum!" diye bağırdı İkizlidum, deli gibi tepinip saçını başını yolmaya başlamıştı. "Bozdun işte! Bozdun!" İkizlidim'e bakıyordu, İkizlidim ise hemencecik yere oturarak şemsiyenin arkasına saklanmaya çalıştı.

Alice elini onun koluna koyup, teskin eden bir sesle, "eski bir çıngırak için bu kadar sinirlenmene gerek yok," dedi.

"Ama eski değil ki!" diye bağırdığı İkizlidum, iyice hiddetlenmişti. "Yeni o diyorum sana—daha dün almıştım—benim güzelim yepyeni ÇINGIRAĞIM!" Sesi yükselerek mükemmel bir çığlığa dönüştü.

Tüm bu zaman boyunca İkizlidim şemsiyesini (kendisini de şemsiyenin içine kapatacak şekilde) kapatmak için büyük bir çaba gösteriyordu: öylesine olağandışı bir eylemdi ki bu, Alice'in dikkatini kızgın kardeşinden çeliverdi. İkizlidim ise pek beceremedi bu işi, sonunda yere yuvarlandı, şemsiyenin içinde paketlenmişti, bir tek kafası çıkıyordu: öylece yatakaldı, koskocaman gözleriyle ağzını açıp kapıyordu—"en çok balığa benziyor şu anda," diye düşündü Alice.

"Dövüşmemiz gerektiğine bir itirazın olamaz tabii ki?" dedi İkizlidum daha sakin bir sesle.

"Evet, durum bu sanırım," diye cevapladı öbürü küskün bir sesle, şemsiyenin içinden sürünerek çıkarken: "ama *şu kızın* da kostümlerimizi kuşanmamıza yardımcı olması şart bu durumda."

Böylece iki kardeş elele tutuşup ormana gittiler, hemen sonra elleri kolları bir sürü şeyle dolu halde geri döndüler—yastıklar, battaniyeler, kilimler, tabak kapakları ve kömür kovaları gibi şeylerdi bunlar. "Umarım elin iğne ipliğe, düğüm atmaya yatkındır?" dedi İkizlidum. "Şu gördüğün ne varsa hepsini şu ya da bu şekilde üstümüze giymemiz gerekiyor."

Alice, sonradan, hayatında herhangi bir konu için bu kadar yaygara koparıldığını hiç görmediğini söyledi—bu ikisinin koşuşturmaları—üzerlerine takıp takıştırdıkları şeylerin miktarı—

iplere düğüm atması ve düğmelerini iliklemesi için Alice'in kafasını ütülemeleri—"Giyinmeleri bitene kadar paçavra denklerine benzeyecekler!" dedi kendi kendine, İkizlidim'in boynunun etrafına bir yastığı sararken, diğeri "kafası kesilip kopmasın diye" diyordu bu sırada.

"Biliyorsun," diye ekledi büyük bir ciddiyetle, "bu durum bir dövüşte bir insanın başına gelebilecek en ciddi durumlardan biridir—kafanın kopması durumu."

Alice gülmesini tutamadı: ama kahkahasını bir öksürüğe çevirmeyi becerdi, onu incitmekten çekiniyordu çünkü.

"Betim benzim atmış mı?" dedi İkizlidim, miğferini bağlatmak için yaklaşırken. (*Kendisi* o nesneye miğfer diyordu, ama çok daha bariz bir şekilde kulplu bir tencereye benziyordu kafasındaki.)

"Eee—evet—*biraz* atmış," diye cevapladı Alice nazikçe.

"Normalde çok cesurumdur," diye devam etti kısık bir sesle, "ama maalesef bugün biraz başım ağrıyor."

"E *benim de* dişim ağrıyor!" dedi İkizlidum. "Benim halim çok daha fena senden!"

"O zaman bugün dövüşmeseniz daha iyi," dedi Alice, bunun arabuluculuk yapmak için iyi bir fırsat olduğunu düşünerek.

"Birazcık da olsa dövüşmek *zorundayız*, ama çok da uzatmasak olur hani," dedi İkizlidum. "Saat kaç?"

İkizlidim saatine baktı ve "Dörtbuçuk," dedi.

"Hadi altıya kadar dövüşelim, sonra yemek yeriz," dedi İkizlidum.

"Pekâlâ," dedi öteki, epey üzgün bir sesle: "*o* da bizi seyretsin—yalnız *fazla* yaklaşmasan iyi olur," diye ekledi: "Ben

gözüme görünen ne varsa vururum genelde—kendimi iyice kaptırınca."

"*Ben de* elimin erdiği ne varsa vururum," dedi İkizlidum, "görebilsem de göremesem de!"

Alice güldü. "Öyleyse *ağaçlara* sık sık vuruyor olmanız gerek, gibi geldi bana," dedi.

İkizlidum etrafını gururlu bir gülümsemeyle gözden geçirdi. "Biz dövüşü bitirinceye dek bütün bu etraftaki ağaçlardan bir tanesinin bile ayakta kalacağını sanmıyorum!" dedi.

"Ve bütün bunlar bir çıngırak için demek!" dedi Alice, hâlâ onları böyle ufacık birşey uğruna dövüşmekten *birazcık* utandırmaya çalışıyordu.

"Yepyeni bir çıngırak olmasaydı," dedi İkizlidum, "bu kadar önem vermezdim."

"Keşke şu canavar karga gelse!" diye düşündü Alice.

"Yalnızca bir adet kılıcımız var, biliyorsun," dedi İkizlidum kardeşine: "İstersen sen şemsiyeyi al—o da kılıç kadar keskin neredeyse. Ama artık bir an önce başlamamız gerek. Karanlık tüm hızıyla basıyor."

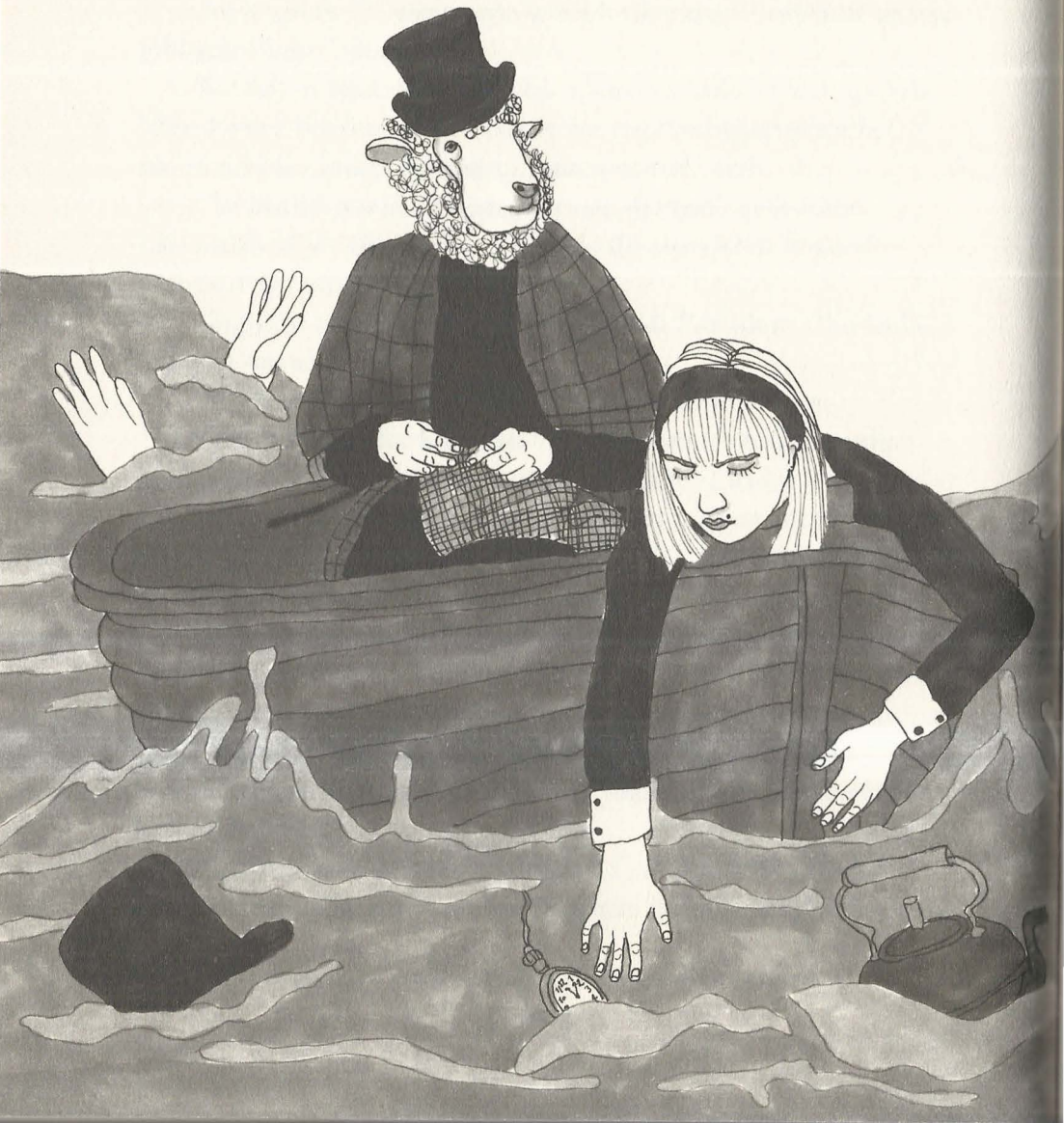
"Bastıkça basıyor," dedi İkizlidim.

Karanlık öyle bir hızla basıyordu ki Alice bir fırtınanın kopmak üzere olduğunu sandı. "Amma kalın bir kara bulut bu böyle!" dedi. "Ne de hızlı yaklaşıyor! Kanatları varmış gibi geldi bana!"

"Karga o!" dedi İkizlidim, panikten incelmiş bir sesle: bunun üzerine iki kardeş de tabanları yağlayarak bir anda gözden kayboluverdiler.

Alice ormanın biraz içine doğru koşup büyük bir ağacın altında durdu. "Beni *burada* yakalayamaz ki," diye düşündü:

"o boyuyla ağaçların arasına giremez. Keşke şu kanatlarını öyle çırpmasaydı yalnız—ormanda kasırga çıkarıyor kanat çırptıkça—işte birisinin şalı uçmuş gidiyor!"

V.

YÜN VE SU

Bunu der demez şalı havada yakalayarak sahibi nerede diye bakınmaya başladı: bir an sonra Beyaz Kraliçe ormanın içinden sersemsepelek koşarak çıktı, iki kolunu sanki uçuyormuş gibi açmıştı. Alice büyük bir görgülülükle elinde şalıyla onu karşılamaya gitti.

"İyi ki şalın yoluna ben çıktım," dedi Alice, şalını tekrar sarınması için Kraliçe'ye yardım ederken.

Beyaz Kraliçe ona çaresiz, ürkek bir bakışla bakıp, kendi kendine, kulağa "Tereyağlı ekmek, tereyağlı ekmek" gibi gelen birşeyler mırıldanmakla yetindi. Alice eğer bir sohbet olacaksa bunu idare edenin kendisi olması gerektiğini hissetti. Çok çekingen bir sesle başladı: "Acaba Beyaz Kraliçe'yle mi müşerref olmaktayım?"

"Evet, eğer senin mefruşattan anladığın buysa, öyle tabii," dedi Kraliçe. "Yalnız benim tefriş anlayışım hiç böyle değil, onu söyleyeyim."

Alice daha sohbetin en başında bir tartışmaya girmenin tamamen yersiz olduğunu düşünerek gülümsedi ve "Eğer Majesteleri bana nasıl başlamam gerektiğini söyleyebilirse, elimden geleni yaparım," dedi.

"Ama ben yardımını istemiyorum ki!" diye inledi zavallı Kraliçe. "İki saattir kendi kendime giyiniyorum ben!"

Kraliçe öylesine derbeder bir haldeydi ki, eğer giyimine yardımcı olacak başka biri olsaydı çok daha iyi olacaktı gibi geldi Alice'e. "Üzerindeki herşey yamuk," diye düşündü Alice, "hepsini de iğnelerle tutturmuş!—Acaba şalınızı düzeltebilir miyim?" diye ekledi yüksek sesle.

"Derdi ne anlamıyorum!" dedi Kraliçe, hazin bir sesle. "Kafası biraz bozuk, galiba. Şurasından iğneledim, burasından iğneledim, bir türlü memnun edemedim!"

"Ama iğneleri hep *aynı tarafta* olursa, düz durmaz ki," dedi Alice, şalı güzelce düzeltiverirken; "bir de şu saçınızın haline bakın!"

"Fırça saçımın içinde biryerlere takıldı kaldı!" dedi Kraliçe içini çekerek. "Tarağı da dün kaybettim."

Alice fırçayı dikkatlice kurtararak Kraliçe'nin saçını elinden geldiğince düzene koydu. "Bakın, çok daha iyi görünüyorsunuz şimdi!" dedi, iğnelerin büyük çoğunluğunun yerini değiştirdikten sonra. "Ama size sahiden bir nedime gerek!"

"Seni memnuniyetle işe alırım!" dedi Kraliçe. "Haftada iki peni, öbür gün reçel."

Alice "*Beni* işe almanızı istemiyorum—ayrıca reçel de sevmem," derken gülmesini tutamadı.

"Çok iyi kalite reçeldir," dedi Kraliçe.

"Peki ama her ihtimalde *bugün* istemiyorum," dedi.

"Bugün *istesen de* reçel yiyemezdin," dedi Kraliçe. "Kural şöyle, yarın reçel olur, dün reçel olur—ama bugün reçel olmaz."

"Ama *er geç* bugün reçel gününün gelmesi gerek," diye itiraz etti Alice.

"Hayır, gelemez," dedi Kraliçe. "Kural *öbür gün* reçel diyor: bugün *öbür* gün değil ki."

"Anlamıyorum sizi," dedi Alice. "Korkunç kafa karıştırıcı bu!"

"Tersten yaşamanın etkisi bu," dedi Kraliçe şefkatle: "ilk başlarda hep biraz başdönmesi yapar—"

"Tersten yaşamak mı!" diye tekrarladı Alice büyük bir şaşkınlıkla. "Hayatta böyle birşey duymadım!"

"—ama büyük bir avantajı da var. Şöyle ki, insanın hafızası iki yönde birden çalışıyor."

"*Benimkinin* yalnızca tek bir yönde çalıştığına şüphem yok," diye belirtti Alice. "Şeyleri olmadan önce hatırlayamıyorum."

"Bir tek geriye doğru işleyen hafıza da biraz dandikmiş," dedi Kraliçe.

"*Siz* ne tür şeyleri en iyi hatırlıyorsunuz?" diye sormaya cesaret etti Alice.

"Oo, önümüzdeki haftadan sonra olan şeyleri," diye cevapladı Kraliçe dikkatsiz bir sesle. "Mesela, şimdi," diye devam etti parmağına kocaman bir yara bandı yapıştırırken, "Şah'ın Ulağı var şurada. Şu anda hapiste, cezasını çekiyor: mahkeme daha ancak önümüzdeki Çarşamba başlayacak: suçu işlemesiyse tabii ki bütün bunlardan sonra gelecek."

"Ya suçu işlemezse?" dedi Alice

"E daha da iyi işte o zaman, değil mi?" dedi Kraliçe, yara bandını bir parça kurdeleyle parmağının etrafına tuttururken.

Alice *buna* itiraz edilemeyeceğini düşündü. "Tabii ki çok daha iyi olurdu," dedi: "ama cezalandırılmış olması hiç de iyi olmazdı."

"Bak *orada* yanılıyorsun, her ihtimalde" dedi Kraliçe: "sen hiç hayatında ceza yedin mi?"

"Bir tek kabahat işlediğim zaman," dedi Alice.

"Bak işte, senin için de çok daha iyi olmuş, demedim mi!" dedi Kraliçe muzaffer bir sesle.

"Evet, ama ben cezamın nedeni olan suçu *işlemiştim*," dedi Alice: "aradaki fark bu."

"Ama *işlememiş* olsaydın," dedi Kraliçe, "daha da iyi olurdu; daha da iyi, daha da iyi, daha da iyi!" Her "iyi" deyişinde sesi biraz daha inceliyordu, öyle ki sesi sonunda bir viyklemeye dönüştü.

Alice tam "Bu işte bir hata var—" diyecekti ki Kraliçe haykırmaya başladı, öylesine yüksek sesle bağırıyordu ki Alice cümlesini yarım bıraktı. "Of, of, of!" diye bağırdı Kraliçe, elini öyle sallıyordu ki sanki sallayarak koparmak istiyor gibiydi. "Parmaklarım kanıyor! Of, of, of, of!"

Çığlıkları aynı buharlı lokomotif düdüğüne benziyordu, öyle ki Alice iki eliyle kulaklarını tıkamak zorunda kaldı.

"*Ne* oldu?" dedi, sesini duyurabilme fırsatını bulur bulmaz. "Parmağınıza iğne mi batırdınız?"

"*Henüz* batırmadım," dedi Kraliçe, "ama birazdan batıracağım—of, of, of!"

"Ne zaman bekliyorsunuz bunu yapmayı?" diye sordu Alice, fena halde güleceği gelmişti.

"Şalımı tekrar tutturunca," diye inledi zavallı Kraliçe: "broş hemen o anda açılacak. Of, of!" Bunları söylediği anda broş açıldı, Kraliçe aceleyle atılıp onu yakalamaya çalıştı.

"Dikkat edin!" diye bağırdı Alice. "Yamuk tutuyorsunuz!" diyerek broşu yakaladı; ama çok geç kalmıştı: broşun iğnesi kaymış, Kraliçe'nin parmağına batmıştı.

"Bak işte bu kanamayı açıklıyor," dedi Alice'e, gülümseyerek. "Artık burada işler nasıl yürüyor anlamışsındır."

"Ama niye şimdi çığlık atmıyorsunuz?" diye sordu Alice, ellerini kulaklarını tıkamak için hazırlayarak.

"E, bağırma kısmını yaptım zaten," dedi Kraliçe. "Şimdi tekrar başlamamın ne faydası olacak?"

Bu arada ortalık aydınlanmaya başlamıştı. "Karga uçup gitmiş olmalı, sanki," dedi Alice: "gittiğine çok memnunum. Gece oluyor sanmıştım."

"Ah *ben de* memnun olmayı becerebilseydim keşke!" dedi Kraliçe. "Ama memnun olmanın kuralı neydi bir türlü hatırlayamıyorum. Sen kimbilir ne kadar mutlusundur böyle ormanda yaşayıp, canın istediği zaman memnun olabildiğin için!"

"Ama burası da *o kadar* ıssız ki!" dedi Alice hazin bir sesle; ne denli yalnız olduğunu hatırlayınca yanaklarından iki kocaman gözyaşı yuvarlandı.

"Aa, yapma böyle!" diye bağırdı zavallı Kraliçe, çaresizlikle ellerini oğuşturuyordu. "Nasıl da kocaman bir kız olduğunu düşün. Bugün ne kadar uzun yol geldiğini düşün. Saatin kaç olduğunu düşün. Ne istersen onu düşün, yeter ki ağlama!"

Alice bunun karşısında da gülmesini tutamadı, gözyaşlarına boğulmuş olsa da. "Birşeyleri düşünerek ağlamayı durdurmayı *siz* becerebilir misiniz?" diye sordu.

"Tabii, âdâbı budur," dedi Kraliçe büyük bir kararlılıkla: "hiçkimse iki şeyi aynı anda yapamaz, biliyorsun. Haydi başlangıç olarak senin yaşını düşünelim—kaç yaşındasın?"

"Tam tamına yedibuçuk."

" 'Tam tamamına' demene gerek yok," dedi Kraliçe: "Öyle demesen de inanabilirim. Şimdi *ben* sana inanacak birşey söyleyeceğim. Ben yüzbir yaşımın üzerine beş ay ve bir gün aldım sadece."

"*Buna* inanamam işte!" dedi Alice.

"İnanamaz mısın?" dedi Kraliçe acıyan bir sesle. "Tekrar dene o zaman: derin bir nefes al, gözlerini kapa."

Alice güldü. "Denemenin faydası yok," dedi: "imkânsız şeylere *inanamaz* ki insan."

"Müsaadenle yeterince pratik yapmamış olduğunu söylemem gerek," dedi Kraliçe. "Ben senin yaşındayken her gün yarım saat bunu çalışırdım. Hatta, bazı günler kahvaltıdan önce en az altı imkânsız şeye inanmış olurdum. Bak şalım yine uçtu!"

O konuşurken broş yine açıldı, ani bir rüzgâr esintisi Kraliçe'nin şalını ufak bir derenin öbür tarafına üfürdü. Kraliçe yine kollarını açıp uçarak onun peşinden gitti, bu sefer şalı kendi kendine yakalamayı başardı. "Tuttum onu!" dedi muzaffer bir sesle. "Şimdi göreceksin geri iğneleyeceğim, hem de kendi başıma!"

"Umarım parmağınız daha iyidir o zaman?" dedi Alice büyük bir kibarlıkla, Kraliçe'nin peşinden küçük dereyi geçerken.

* * * *
* * *
* * * *

"Oo, çok daha iyi tabii!" diye bağırdı Kraliçe, konuştukça sesi yükselerek bir viyklemeye dönüşüyordu. "İyi tabi-ii! Tabi-ii! Tabi-iie! Be-eee!" Son sözü uzun bir melemeye dönüştü, ses koyun melemesine o denli benziyordu ki Alice epey irkildi.

Âniden kendini yünlere sarmalayıvermiş gibi görünen Kraliçe'ye baktı. Alice gözlerini oğuşturdu, tekrar baktı. Ne olup bittiğini hiç anlayamamıştı. Bir dükkânda mıydı? Ve tezgâhın—tezgâhın arkasında oturan sahiden bir *koyun* muydu? Gözlerini ne kadar oğuşturursa oğuştursun, durumu daha iyi kavrayamıyordu: Ufak, karanlık bir dükkândaydı, dirseklerini tezgâha dayamıştı, karşısında ise yaşlı bir Koyun vardı, bir koltuğa oturmuş yün örüyor, arada bir yün örmeyi kesip kocaman gözlüklerinin arkasından ona bakıyordu.

"Ne almak istiyorsun?" diye sordu Koyun sonunda, örgüsünden kafasını bir an için kaldırarak.

"*Pek* bilmiyorum henüz," dedi Alice büyük bir kibarlıkla. "Önce biraz dükkânın her tarafına bakınmak isterim, eğer izniniz olursa."

"Önüne bakabilirsin, iki tarafına da bakabilirsin istersen," dedi Koyun; "ama *her* tarafına bakınamazsın—tabii kafanın arkasında da gözlerin varsa başka."

İşe bakın ki, Alice'in *yoktu* böyle gözleri; o da arkasını dönüp yaklaştığı raflara bakmakla yetindi.

Dükkân her türden ilginç nesneyle dolu gibi görünüyordu—ama işin en tuhaf tarafı, ne zaman rafta ne olduğunu tam tamına anlamak için raflardan birine dikkatle baksa, o raf hep bayağı boş, ama çevresindeki raflar tıkabasa dolu oluyordu.

Sonunda, "Herşey de amma sağa sola kaçışıyor burada!" dedi sızlanarak; yaklaşık bir dakika boyunca bazen bir oyuncak bebeğe, bazen de bir dikiş kutusuna benzeyen ve her seferinde baktığı rafın bir üstündeki rafta olan parlak, büyük bir nesneyi boş yere kovalamıştı. "Hele bu yok mu, insanı en çok sinir edeni bu—ama bakın ne yapacağım—" diye ekledi, aklına âniden bir fikir gelmişti. "Onu en üst rafa kadar izleyeceğim. Sıkışınca tavandan geçmek zorunda kalacak herhalde!"

Ama bu plan bile işlemedi: O "şey" gayet sessizce tavandan geçip gidiverdi, bunu yapmaya çok alışkın görünüyordu.

"Çocuk musun, fırıldak mısın bilemedim!" dedi Koyun yeni bir çift şiş daha alırken. "Böyle dönüp durmaya devam edersen birazdan benim de başımı döndüreceksin." Artık 14 çift

şişle aynı anda örüyordu; Alice ona büyük bir hayretle bakmaktan kendini alamadı.

"Bu kadar çok şişi aynı anda *nasıl* kullanabiliyor?" diye düşündü şaşkın çocuk kendi kendine. "Şişleri arttırdıkça kirpiye benzedi!"

"Kürek çekmeyi bilir misin?" diye sordu Koyun, Alice'in eline bir çift şiş tutuştururken.

"Evet, biraz bilirim—ama karada kürek çekemem—örgü şişiyle de çekemem—" diyecekti ki, elindeki şişler âniden küreğe dönüştü, ufak bir kayıkta olduklarını, nehrin iki kıyısının arasında süzüldüklerini farketti: elinden geldiğince iyi kürek çekmekten başka yapacak birşey kalmamıştı.

"Puta kürek!" diye bağırdı Koyun bir çift şiş daha alırken.

Alice bu lafı cevaplanması gereken bir söze benzetemediğinden, hiç ses çıkarmadan kürek çekmeye girişti. Suda büyük bir tuhaflık var, diye düşündü, çünkü arada bir kürekler suya takılıyor ve ancak büyük zorlukla geri çıkıyorlardı.

"Puta! Puta!" diye bağırdı tekrar Koyun, daha da fazla şiş alıyordu bir yandan da. "Birazdan yengeç tutuvereceksin!"

"Oo, şirin bir yengeççik!" diye düşündü Alice. "Keşke tutsam."

" 'Puta' dediğimi duymadın mı?" diye bağırdı Koyun kızgın kızgın, daha pek çok şişi de alırken.

"Duydum duymasına," dedi Alice: "hem de çok sık söylediniz bunu—çok da yüksek sesle. Lütfen söyler misiniz, yengeçler *nerede*?"

"Suda, nerede olacak!" dedi Koyun, bir yandan da elleri dolu olduğundan şişlerin bir kısmını postuna takıyordu. "Puta, diyorum!"

"*Niye* 'Puta' deyip duruyorsunuz ki?" diye sordu Alice sonunda, epey kafası karışmıştı. "Okçu muyum ben!"

"Değilsin," dedi Koyun: "Badiksin."

Alice bu söze biraz alındığından birkaç dakikalık bir sessizlik oldu, bu esnada kayık güzelce süzülmeye devam ederken arada bir sazlıklara giriyordu (o zaman kürekler suya daha da fena takılıyordu), kayık arada bir de ağaçların altından geçiyordu, ama tüm bu zaman boyunca nehrin yüksek kıyıları hep başlarının üzerinde surat asıyordu.

"Aa, lütfen! Şurada kokulu sazlıklar var!" dedi Alice âniden neşelenerek. "Sahiden de—hem de *ne* güzeller!"

"Bana 'lütfen' demene gerek yok" dedi Koyun, başını örgüsünden kaldırmadan. "Sazları oraya koyan da ben değilim, kaldıracak olan da."

"Hayır, hayır,—lütfen bekleyip biraz toplayabilir miyiz diyecektim," diye yalvardı Alice. "Eğer kayığı biraz durduruvermenin sizin için sakıncası yoksa."

"Ben nasıl durduruvereyim ki?" dedi Koyun. "Eğer kürek çekmeyi bırakırsan durur zaten kendiliğinden."

Böylece kayık akıntıda kendi kendine sürüklenmeye başladı, yavaşça süzülerek sağa sola sallanan sazların arasına vardı. Küçük kollar dikkatle sıvandı, küçük eller suya daldı ve dirseklere kadar ıslandı, sazları yakalayıp kırmadan güzelce bükmeğe girişti—böylece Alice Koyun'u ve örgüsünü bir süre için tamamen unuttu, kayığın kenarından eğilmişti, karışmış saçlarının uçları suya dalıyordu—gözleri hevesle parlarken o çok sevdiği kokulu sazlardan deste deste topladı.

"Umarım kayık alabora olmaz!" dedi kendi kendine. "Ah, bak *şu* ne kadar güzel! Yetişebilseydim keşke." Sahiden de *biraz* kışkırtıcı bir durumdu bu ("sanki mahsus yapıyorlarmış gibi," diye düşündü);

kayık süzülürken pek çok güzel sazı toplamayı beceriyorduysa da, erişemediği daha da güzel bir saz her zaman oluyordu.

"En güzelleri hep daha uzakta!" dedi sonunda, sazların bu kadar uzakta büyümekte inat etmelerine iç çekti, al al olmuş yanakları, şıpır şıpır su damlayan elleri ve saçlarıyla yerine geri tırmanıp taze hazinelerini düzenlemeye başladı.

Onu o anda üzen ise sazları toplar toplamaz solmaya başlamaları, tüm kokularını ve güzelliklerini yitirmeleriydi. Gerçek hayattaki kokulu sazlar bile çok kısa ömürlüdür ya hani—bunlarsa, rüya sazlıkları olduklarından, neredeyse kar gibi eriyiveriyorlardı Alice'in ayağının dibinde yığılıyken—ama düşünmesi gereken o kadar çok tuhaflık varken bunu pek farketmedi.

Çok uzaklaşmamışlardı ki küreklerden birinin palası suya sıkışıp geri *çıkmayıverdi* (Alice böyle anlattı bunu sonra), böyle olunca küreğin sapı Alice'in çenesinin altına çarptı, zavallı Alice'in "Oy, oy, oy!" diye ufak çığlıklar atmasına hiç kulak asmadan onu oturduğu yerden kaldırdığı gibi saz yığınının içine atıverdi.

Canı hiç mi hiç yanmamıştı oysa, hemen ayağa kalkıverdi: Koyun hiçbirşey olmamış gibi yün örmeye devam ediyordu. "Çok güzel yengeç tuttun işte!" dedi, Alice kendini hâlâ teknenin içinde bulduğuna şükredip tekrar yerini alırken.

"Sahi mi? Ben görmedim yengeci," dedi Alice, kayığın kenarından karanlık sulara dikkatle bakarken: "Keşke koyvermeseydim—eve yanımda ufak bir yengeç götürmeyi çok isterdim!" Ama Koyun sadece bilmiş bilmiş güldü bu söze, örgüsüne devam etti.

"Burada çok yengeç bulunur mu?" dedi Alice.

"Yengeç de bulunur, başka her türlü şey de bulunur," dedi Koyun: "seç seç al, kararını ver yeter. Söyle bakalım, *ne* satın almak istiyorsun?"

"Satın almak mı!" dedi Alice yarı yarıya afallamış, yarı yarıya ürkmüş bir sesle—kürekler, kayık, ırmak, hepsi bir an içinde yokoluvermiş, kendini yine o ufak ve karanlık dükkânda bulmuştu.

"Bir yumurta alacaktım," dedi çekinerek. "Kaça satıyorsunuz?"

"Tanesi beş kuruş bir çeyreğe—iki tanesi iki kuruşa," diye cevapladı Koyun.

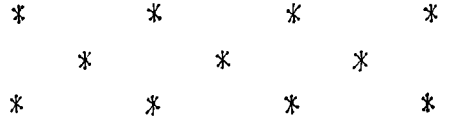
"İki tanesi bir tanesinden daha ucuz demek?" dedi Alice şaşkın bir sesle, cüzdanını çıkarırken.

"Ama iki tane alırsan ikisini de yemek *zorundasın*, öyle bir kural var," dedi Koyun.

"O zaman *bir tane* alayım, lütfen," dedi Alice parayı bankoya koyarken. "Kimisi çürük çıkıverir, nereden bileceksin," diye düşündü kendi kendine.

Koyun parayı alıp bir kutuya koydu: "ben insanların eline hiçbirşeyi vermem—hayatta olmaz—kendin alman lazım" dedi. Bunu söylemesinden sonra, dükkanın öbür ucuna gidip yumurtayı bir rafa dikelterek koydu.

"*Neden* hayatta olmazmış acaba?" diye düşündü Alice, bir yandan da masalarla sandalyelerin arasından el yordamıyla yolunu bulmaya çalışıyordu, dükkân iç tarafına doğru çok karanlıklaşıyordu çünkü. "Ben yumurtaya yaklaştıkça yumurta uzaklaşıyor gibi görünüyor. Dur bakayım, bu bir sandalye mi? Yok canım, dalları var diyorum size! Burada ağaç yetişiyor olması ne tuhaf! Aa, şurada da ufak bir dere var! Yani, cidden hayatta gördüğüm en acayip dükkân bu!"

Böylece yoluna devam etti, her adımda daha çok şaşkınlığa kapılıyordu, çünkü neyin yanına yaklaşsa ağaca dönüşüyordu, öyle ki yumurtanın da ağaca dönüşmesini bekliyordu artık.

VI.

HAMDİ DAMDİ

Ama yumurta büyüdükçe büyüdü sadece, büyüdükçe de giderek insana benzer oldu: birkaç yarda yakınına vardığı zaman, gözleri, burnu ve ağzı olduğunu gördü; iyice yaklaşınca da bunun ayan beyan bir şekilde HAMDİ DAMDİ'nin ta kendisi olduğunu farketti. "Başkası olamaz!" dedi kendi kendine. "Adı suratına boylu boyunca yazılmışçasına eminim bundan!"

Suratı da öyle büyüktü ki üzerine yüzlerce kez yazılabilirdi hani. Hamdi Damdi yüksek bir duvarın üzerine oturmuş, Türk gibi bağdaş kurmuştu—duvar öyle inceydi ki Alice dengesini nasıl koruyabiliyor acaba diye düşündü—ayrıca, gözlerini karşı tarafa dikip, Alice'i hiç mi hiç kâle almıyordu, bu yüzden Alice karşısındakinin olsa olsa doldurulmuş bir bebek olması gerektiğine hükmetti.

"Amma da tıpatıp yumurtaya benziyor!" dedi yüksek sesle, düşerse tutmak için kollarını hazır tutarak, Hamdi Damdi'nin her saniye düşebileceğini düşünüyordu çünkü.

"Çok tatsız birşey," dedi Hamdi Damdi uzun bir sessizlikten sonra, Alice'e bakmadan konuşuyordu, "insana yumurta denmesi—*çok* tatsız hem de!"

"Yumurtaya *benzediğinizi* söyledim, Beyefendi," diye açıkladı Alice kibarca. "Bazı yumurtalar çok güzel olur, hani," diye ekledi, söylediği sözü bir çeşit iltifata dönüştürmeyi umuyordu.

"Kimilerinde," dedi Hamdi Damdi, yine ondan yana bakmadan konuşuyordu, "bir bebekteki kadar bile akıl olmuyor!"

Alice buna ne diyeceğini bilemedi: hiç de bildiğim sohbetlere benzemiyor bu, diye düşündü, çünkü *Alice'e* hiçbirşey demiyordu; öyle ki, son sözünü bir ağaca hitaben söylemiş gibi görünüyordu—Alice de ayağa kalkarak kısık sesle ezberden okudu:—

"Hamdi Damdi duvara çıktı:
Hamdi Damdi aşağı düştü.
Şah'ın tüm süvarisiyle Şah'ın tüm piyadesi
Hamdi Damdi'yi tutup da yerine geri yerleştiremedi."

"O son mısra haddinden fazla uzun bu şiir için," diye ekledi, neredeyse yüksek sesle; Hamdi Damdi'nin onu duyabileceğini unutmuştu.

"Öyle kendi kendine konuşmayı bırak da," dedi Hamdi Damdi, ilk defa ona bakarak, "bana adını ve burada ne aradığını söyle."

"*Adım* Alice, ama—"

"Amma da aptal bir isimmiş!" diye sabırsızca sözünü kesti Hamdi Damdi. "Ne demek oluyor?"

"Bir ismin bir anlamı olması *şart mı*?" diye sordu Alice şüpheyle.

"Tabii ki şart," dedi Hamdi Damdi kısa bir kahkaha atarak: "*benim* adım, olduğum şekilden geliyor—çok da yakışıklı bir şekildir ayrıca. Seninki gibi bir isimle, ne şekilde olursan ol farketmeyecek neredeyse."

"Niye burada bir başınıza oturuyorsunuz?" dedi Alice, tartışma çıksın istemiyordu.

"Neden olacak, yanımda kimse yok da ondan!" diye bağırdı Hamdi Damdi. "*Bunun* cevabını bilmediğimi mi sandın? Başka bir soru sor."

"Aşağı inseniz daha güvenli olmayacak mı, ne dersiniz?" diye devam etti Alice, derdi bilmece sormak değildi çünkü, sahiden de bu tuhaf mahlukun iyiliğini istiyordu. "O oturduğunuz duvar *o kadar* dar ki!"

"Amma kolay bilmeceler soruyorsun sen de!" diye hırladı Hamdi Damdi. "Tabii ki öyle demem! Yani, *diyelim ki* düştüm—hiç mümkünatı yok ama—hadi *tut ki* düştüm—" bunu derken dudaklarını büzdü, o kadar vakur ve gururlu bir hal aldı ki Alice gülmesini tutamadı. "*Eğer* düşersem," diye devam etti, "*Şah bana şu sözü verdi*—ah, yüzün bembeyaz kesilecekse bunu duyunca, hiç çekinme! Bunu demeyeceğimi sanıyordun, değil mi? *Şah bana şu sözü verdi—bizzat kendi ağzından duydum*—dedi ki—"

"Tüm süvarisiyle piyadesini göndereceğini söyledi," diye sözünü kesti Alice, pek akıllıca bir davranış değildi bu yaptığı.

"Aa bak bu hiç olmadı şimdi!" diye bağırdı Hamdi Damdi, âniden heyecana kapılmıştı. "Demek ki sen kapıların ardına—ağaçların arasına—bacaların içine saklanıp bizi dinlemişsin! Yoksa nereden bilecektin bunu!"

"Hiç de öyle birşey yapmadım!" dedi Alice büyük bir kibarlıkla. "Bir kitapta okudum bunu."

"Ah, ne yapacaksın! *Kitaplarda* böyle şeyler yazabilirler tabii," dedi Hamdi Damdi daha sakin bir sesle. "İngiltere Tarihi dedikleri böyle, tabii. Şimdi, bana iyi bak! Bir Şah'la konuşmuş olan kişi benim, *benim* işte: belki de hayatın boyunca böyle biriyle bir daha hiç karşılaşmayacaksın: kibirli biri olmadığımı görmek istersen, benimle el sıkışabilirsin!" Neredeyse bir kulağından diğerine varan bir sırıtışla öne eğilerek (bunu yaparken de neredeyse duvardan düşeyazarak) Alice'e elini uzattı. Alice elini sıkarken biraz endişeyle ona bakıyordu. "Biraz daha sırıtırsa ağzının kenarları arka tarafta buluşacak," diye düşündü: "bilemem sonra kafasına ne olur! Kopar korkarım!"

"Evet, tüm süvarisi ve tüm piyadesi," diye devam etti Hamdi Damdi. "Beni hemencecik kaldırır onlar, *kaldırırlar* tabii! Yalnız bu sohbet biraz fazla hızlı ilerledi: Haydi sondan bir önce söylediğin şeye dönelim."

"Korkarım ne dediğimi hatırlamıyorum," dedi Alice büyük bir kibarlıkla.

"O zaman sil baştan yapalım," dedi Hamdi Damdi, "konu seçme sırası bende—" ("Sanki bu bir oyunmuş gibi konuşuyor!" diye düşündü Alice). "Al bakalım sana bir soru. Kaç yaşındayım dediydin?"

Alice kısa bir hesap yaptı ve "Yedi yıl altı ay," dedi.

"Yanlış!" dedi Hamdi Damdi muzaffer bir sesle. "Öyle tek bir kelime etmedin!"

"'Kaç *yaşındasın*?' demek istediğinizi sanmıştım," diye açıkladı Alice.

"Eğer öyle demek isteseydim, öyle derdim," dedi Hamdi Damdi.

Alice tekrar tartışma çıkarmak istemediğinden sessiz kaldı.

"Yedi yıl altı ay demek!" diye tekrarladı Hamdi Damdi düşünceli bir sesle. "Birazcık rahatsız bir yaş. Bana sorsaydın 'yedide dur' derdim—ama artık çok geç tabii."

"Büyüyüp büyümeyeceğimi kimseye danışmıyorum," dedi Alice alınmış bir sesle.

"Biraz kibirliyiz galiba?" diye sordu Hamdi Damdi.

Alice bu imayı duyunca daha da alındı. "Demek istediğim şu," dedi, "bir insan kendi büyümesine engel olamaz."

"*Bir* insan engel olamaz, belki," dedi Hamdi Damdi, "ama *iki* insan bir olursa engel olabilirler. Uygun yardımı alsaydın, sen de yedide durabilirdin."

"Kemeriniz ne güzelmiş!" dedi Alice âniden. (Bu yaş meselesini gayet kâfi derecede konuştuklarını düşünüyordu: konu seçmek sıraylaysa, sıra şimdi ona geçmişti.) "Yani en azından," diye düzeltti söylediğini biraz daha düşününce, "kravatınız ne güzelmiş, demeliydim—yok, kemeriniz—yani—ay kusura bakmayın!" diye ekledi büyük bir üzüntüyle, çünkü Hamdi Damdi fena halde darılmış gibi görünüyordu bu söze; Alice keşke bu konuyu hiç açmasaydım diye düşünmeye başlamıştı. "Keşke neresi beli, neresi boynu bilebilseydim!" diye geçirdi içinden.

Belli ki Hamdi Damdi'nin tepesi fena atmıştı, bir iki dakika boyunca hiç konuşmadı, *nihayet* tekrar söze başladığındaysa sesi kalın bir hırıltıyla çıktı.

"Bu dediğin—*son derece—münasebetsizceydi*," dedi sonunda, "insan kravatı kemerden nasıl ayırdedemez!"

"Biliyorum, çok cahilim," dedi Alice, o kadar alçakgönüllü bir sesle söyledi ki bunu Hamdi Damdi insafa geldi sonunda.

"O bir kravat, evladım, çok da güzel bir kravat, senin de dediğin gibi. Beyaz Şah'la Kraliçe'nin hediyesi bana. Anladın mı şimdi!"

"Sahiden öyle mi?" dedi Alice, *gayet de* güzel bir konu seçmiş olduğunun ortaya çıkmasına sevinmişti.

"Onu bana," diye devam etti Hamdi Damdi düşünceli bir sesle, bir yandan da bir dizini öbürünün üzerine atıp elleriyle dizini sararken, "onu bana—doğmayım-günü hediyesi olarak verdiler."

"Pardon?" dedi Alice şaşkın bir havayla.

"Pardonluk bir durum yok, ben iyiyim," dedi Hamdi Damdi.

"Yani, doğmayım-günü hediyesi *ne* oluyor, demek istedim?"

"Doğumgünün olmayan bir günde verilen hediye oluyor, tabii ki."

Alice bir süre bu konuyu düşündü. "Bence doğumgünü hediyeleri daha iyi," dedi sonunda.

"Sen de ne dediğini hiç bilmiyorsun!" diye bağırdı Hamdi Damdi. "Yılda kaç gün var?"

"Üçyüzaltmışbeş," dedi Alice.

"Peki kaç doğumgünün var?"

"Bir."

"Peki üçyüzaltmışbeşten bir çıkarırsan kaç kalır?"

"Üçyüzaltmışdört, tabii."

Hamdi Damdi inanmış görünmüyordu. "Bunu kâğıt üzerinde görmeyi tercih ederim," dedi.

Alice cebinden ajandasını çıkarıp görsün diye çıkartma işlemini yazarken gülümsemesini saklayamadı:

365
1

364

Hamdi Damdi ajandayı aldı ve dikkatle inceledi. "Hesap doğru gibi görünüyor—" diye başladı.

"Ters tutuyorsunuz!" diye sözünü kesti Alice.

"Sahiden de ters tutuyormuşum!" dedi Hamdi Damdi neşeyle, Alice defteri çeviriverirken. "Bana da biraz tuhaf gibi gelmişti. Dediğim gibi, hesap doğru gibi *görünüyor*—her ne kadar şu anda bunu güzelce inceleyecek zamanım olmasa da—gösterdiği sonuca göre de doğmayımgünü hediyesi alabileceğin

üçyüzaltmışdört günün mevcut olduğu anlaşılıyor—"

"Şüphesiz," dedi Alice.

"Doğumgünü hediyesi alabileceğin ise *tek bir gün* var, dikkat edersen. İşte izzet budur!"

" 'İzzet' derken ne demek istediğinizi anlamıyorum," dedi Alice.

Hamdi Damdi onu horgörerek gülümsedi. "Tabii ki anlamazsın—önce benim sana anlatmam gerek. Bu sözle 'işte seni tarumar eden argüman budur!' demek istedim."

"Ama 'izzet', 'tarumar eden argüman' anlamına gelmiyor ki," diye itiraz etti Alice.

"*Ben* bir kelimeyi kullandığım zaman," dedi Hamdi Damdi, epey kibirli bir sesle, "tam tamına ne anlamda kullanmak istiyorsam sadece o anlama gelir—aşağısı, yukarısı kurtarmaz."

"Kelimelere o kadar farklı anlamlar yüklemeniz *mümkün mü* acaba?" diye sordu Alice. "Bence asıl mesele bu."

"Kimin sözü geçecek acaba?" dedi Hamdi Damdi, "bence asıl mesele bu."

Alice'in o kadar kafası karışmıştı ki hiçbirşey diyemedi; bu nedenle, Hamdi Damdi bir dakika sonra tekrar söze başladı. "Kimisi pek huysuz olur—özellikle fiiller: en kendini beğenmişleri onlardır—sıfatlar ne istersen yapar, ama fiiller hiç söz dinlemez—ama *ben* hepsini istediğim gibi güderim! Anlaşılmazlık! *Budur* benim şiarım!"

"Lütfen, bana söyler misiniz," dedi Alice, "ne anlama geliyor şimdi bu?"

"Bak şimdi akıllı bir çocuk gibi konuşmaya başladın," dedi Hamdi Damdi, çok memnun görünüyordu. " 'Anlaşılmazlık' derken bu konuyu yeterince konuştuk ve artık sen bundan sonra ne yapmaya niyetli olduğunu söylesen iyi olacak çünkü hayatının

geriye kalan kısmını burada dinelerek geçirmeyi düşündüğünü hiç sanmıyorum demek istiyorum."

"Bu tek bir kelimeye yüklemek için epey fazla bir anlam," dedi Alice düşünceli bir sesle.

"Bir kelimeyi böyle çok fazla çalıştırdığım zaman," dedi Hamdi Damdi, "fazla mesaisini mutlaka öderim."

"Oo!" dedi Alice. Başka birşey diyemeyecek kadar şaşırmıştı.

"Ah, cumartesi geceleri etrafımda toplanmalarını görmen lazım," diye devam etti Hamdi Damdi, başını ağır ağır sallayarak, "maaşlarını almak için, hani."

(Alice onlara neyle ödeme yaptığını sormaya cesaret edemediğinden, ben de *sana* bunun ne olduğu anlatamıyorum.)

"Kelimeleri açıklamayı pek güzel biliyorsunuz, Beyefendi," dedi Alice. "Bana şu 'Cabarvakname' denen şiiri açıklayabilir misiniz?"

"Bir duyalım hele," dedi Hamdi Damdi. "Yazılmış olan tüm şiirleri açıklayabildiğim gibi, henüz yazılmamış olanların da önemli bir kısmını açıklayabilirim."

Bu çok umut verici geliyordu kulağa, Alice de ilk kıtayı okudu:—

"Börül vakti çevişkandı
Jiren ve matkayan tovlar;
Rubet mızırları ğandı,
Sıfıldı tüm borogovlar."

"Bu şimdilik gayet kâfi," diye sözünü kesti Hamdi Damdi: "burada bol bol zor kelime var. '*Börül vakti*' öğleden sonra dört anlamına geliyor—akşam yemeği için *börülceleri* kaynatmaya başladığın vakit."

"Çok güzel oldu," dedi Alice: "Ya '*çevişkan*'?"

"Şimdi, '*çevişkan*', 'çevik ve yapışkan' demek. 'Çevik'le 'ayağına çabuk' aynı şey. Görüyorsun ya, bir portmantoya benziyor—bir kelimede iki anlam üstüste."

"Şimdi anlıyorum," dedi Alice düşünceli bir sesle. "Peki '*tovlar*' ne oluyor?"

"*Tov* dediğin porsuk gibi birşeydir—kertenkeleye de benzer—tirbuşona da."

"Çok tuhaf görünüşlü bir mahluk olmalı."

"Öyledir sahiden de," dedi Hamdi Damdi: "Yuvalarını güneş saatlerinin altına yaparlar, peynirle beslenirler."

"Peki '*jirmek*' ve '*matkamak*' ne demek?"

"*Jirmek*, bir jiroskop gibi kendi etrafında dönüp durmak demek. *Matkamak* ise matkap gibi delik açmak anlamına geliyor."

"Güneş saatinin etrafındaki çimenliğin adı da '*yoluk*' olmalı, değil mi," dedi Alice, kendi parlak buluşuna kendisi de şaşırmıştı.

"Tabii ki. '*Yoluk*' denir, çünkü, önünde de uzun bir yolu vardır, ardında da—"

"Sağında ve solunda da herhalde," diye ekledi Alice.

"Tam tamına öyle. Sonra da, '*sıfil*', 'sığ ve sefil' demek (al sana bir portmanto daha). '*Borogov*' ise zayıf, kırpık bir kuş, tüyleri her tarafa doğru çıkıntı yapar—canlı bir süpürgeye benzer biraz."

"Ya '*rubet ınzırları*'? dedi Alice. "Korkarım sizin çok başınızı ağrıttım."

" '*ınzır*' bir tür yeşil domuzdur: ama '*rubet*'ten ben de emin değilim. Galiba 'gurbette' gibi bir anlamı var—yollarını kaybettikleri anlamına geliyor yani."

"Ya '*ğandi*' ne anlama geliyor?"

" '*ğan*', böğürme ile ıslık arasında bir figân türünün adıdır, ortasında da bir tür hapşırık sesi çıkar: ama, şu aşağıdaki ormana gidersen, duyarsın bu sesi, bir kez duyunca sen de *epey* memnun olacaksın. Böyle zor zor lafları kim okudu sana böyle?"

"Bir kitapta okudum," dedi. "Ama bundan çok daha kolay şiirleri bana okuyan biri oldu, galiba İkizlidim'di okuyan."

"Şiir okumaya gelince," dedi Hamdi Damdi, kocaman ellerinden birini açarak, "*ben de* şiir okumakta kimseden geri kalmam, eğer mesele buysa—"

"Hayır hayır, meselenin oraya varmasına hiç gerek yok!" dedi Alice aceleyle, şiir okumaya başlamasını engelleyeceğini umarak.

"Okuyacağım bu parça," diye devam etti Alice'in sözünü hiç dikkate almadan, "sadece ve sadece bizzat seni eğlendirmek amacıyla yazılmıştır"

Alice durum buysa *sahiden* oturup dinlemesinin gerekeceğini düşündü; oturup, çok üzgün bir sesle "çok sağolun" dedi.

"Kışın, tüm tarlalar beyazlanınca,
Bu şarkıyı yazdım senin boyunca—"

"Tabii şarkı gibi söylemiyorum," diye ekledi, açıklama niyetine.

"Görüyorum, söylemiyorsunuz," dedi Alice.

"Eğer şarkı söyleyip söylemediğimi *görebiliyorsan*, gözlerin pek çok insandan daha keskin olmalı," diye azarladı Hamdi Damdi. Alice sessiz kaldı.

"Baharda, ormanlar yeşillendikçe,
Anlatacağım ben dilim döndükçe:"

"Çok sağolun," dedi Alice.

"Yaz gelince, günler pek uzadıkça,
Dinle bu şarkıyı gayet açıkça;

Güz vakti, yapraklar hep sararınca,
Kâğıt kalem al, yaz, göz kararınca."

"Yazarım, eğer o zamana dek hatırlayabilirsem," dedi Alice.

"Böyle sözler söyleyip durmana gerek yok," dedi Hamdi Damdi: "saçma sapan sözler bunlar, beni şaşırtıyorsun."

"Balıklara vardım, bir haber verdim:
Tüm taleplerimi güzelce serdim.

Deryaların gezgin balıkçıkları,
Oturup yazdılar şu yanıtları.

Şöyle cevaplanmış sorduğum soru:
'Ah, maalesef, Beyim, hiç yok oluru—"

"Korkarım pek anlamıyorum," dedi Alice.

"Daha ilerilerde kolaylaşıyor," diye cevapladı Hamdi Damdi.

"Oturdum ben hemen bir daha yazdım
Sözüm dinlenmiyor diyerek kızdım.

Dediler ki bana, beni bozarak:
'Sonuç alınmaz ki böyle kızarak!'

Bir kez dedim ve de iki kez dedim:
Bir türlü lafımı dinletemedim

Kocaman, yeni bir çaydanlık aldım;
Tüm düşmanlarıma ürküntü saldım.

Yüreğim hopladı, kalbim gümledi;
Tulumbaya vardım, suyum tümledi.

Sonra biri gelip demez mi bana,
'Yattı hep balıklar, gidip baksana!'

Şöyle dedim ona, çok açık ve net,
'Hiç durmadan koş git, uyandır, lanet!'

Gayet açık ve net söyledim bunu:
Öyle bir haykırdım ki çekti burnunu."

Hamdi Damdi bu beyte gelince neredeyse çığlık atarcasına yükseltti sesini; Alice, titreyerek "bunun ulaklığını *hayatta* yapmazdım!" diye düşündü.

"Ama çok katıydı, pek gururluydu;
Dedi ki 'Kardeşim, bağırma yahu!'

Ve çok gururluydu ve pek katıydı;
'Uyandırırdım,' dedi, 'şu yapılsaydı—'

Raftan bir tirbuşon alarak gittim
Balıkları kendim uykudan ettim.

Bir de baktım sonra kapanmış kapı
Çektim tekmeledim kanırttım sapı.

Bir de baktım sonra bu kapı sakat
Kolunu çevirdim, zorladım, fakat—"

Uzun bir sessizlik oldu.

"Hepsi bu mu?" diye sordu Alice çekinerek.

"Hepsi bu," dedi Hamdi Damdi. "Güle güle."

Bu da pek âni oldu, diye düşündü Alice: ama yola çıkması gerektiği yönünde *bunca* güçlü bir imadan sonra hâlâ orada durmanın pek kaba bir davranış olacağını düşünerek ayağa kalktı, elini uzattı. "Hoşçakalın, görüşmek üzere!" dedi elinden geldiğince neşeli bir sesle.

"*Eğer* tekrar görüşürsek seni tanıyıp tanımayacağımı bilemiyorum," diye cevapladı Hamdi Damdi hoşnutsuz bir sesle, Alice'e sıkması için tek bir parmağını uzatmıştı: "Diğer insanlara öylesine benziyorsun ki!"

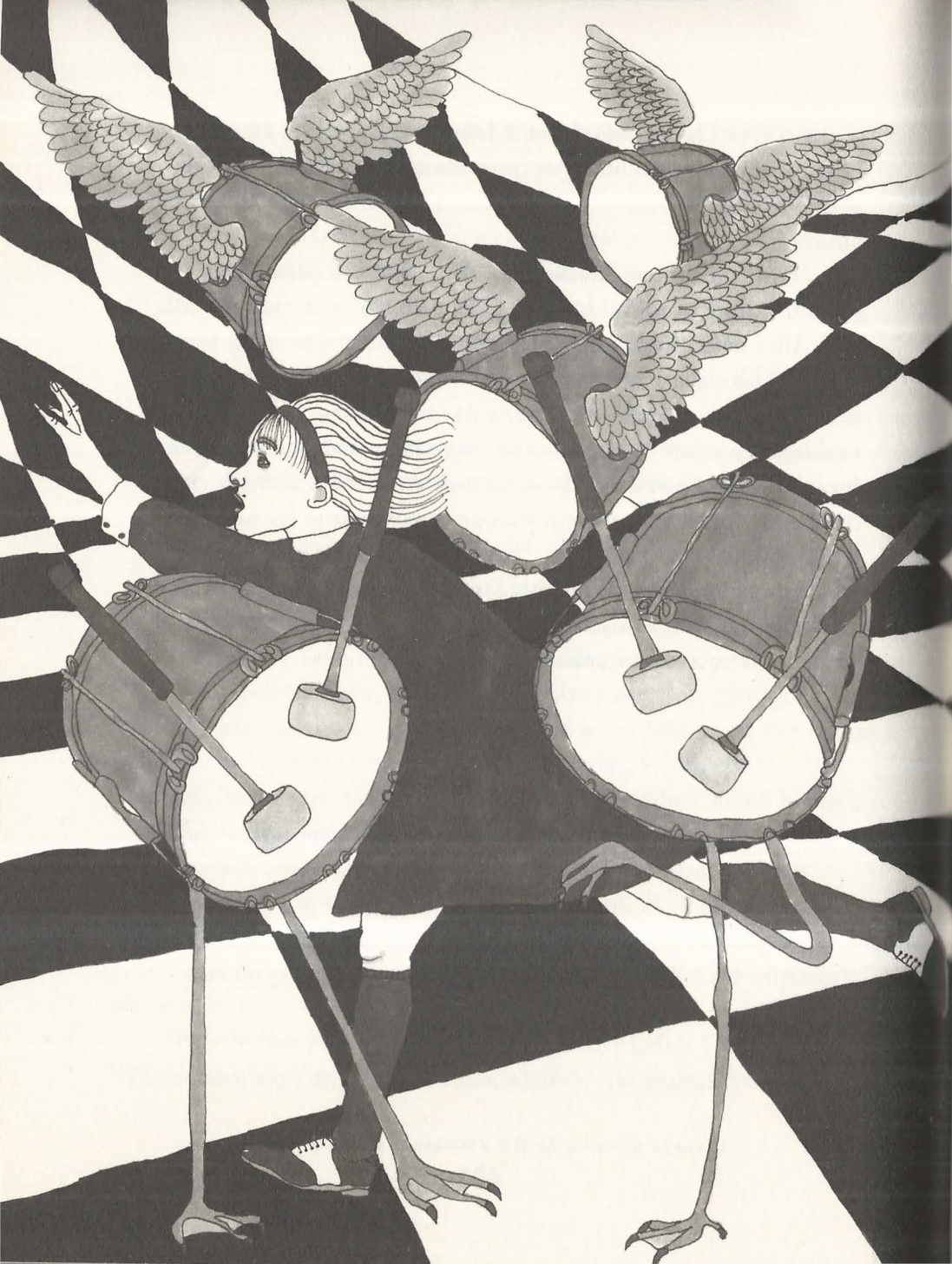
"İnsanlar genellikle yüzlerinden tanınırlar," dedi Alice düşünceli bir sesle.

"Ben de tam bunu diyorum ya işte," dedi Hamdi Damdi. "Yüzün herkesin yüzü gibi—iki göz, şöyle—" (başparmağıyla havada

gözlerin yerini işaret etti), "ortada burun, ağız aşağıda. Hep aynı. Eğer iki gözün burnunun aynı tarafında olsaydı, mesela— ya da ağzın yukarıda olsaydı— o zaman tanınman *biraz* daha kolay olurdu."

"Güzel görünmezdi o zaman," diye itiraz etti Alice. Ama Hamdi Damdi gözlerini kapayıp "Dene de gör" demekle yetindi.

Alice tekrar konuşur mu diye bir dakika daha bekledi, ama, gözlerini bir daha açmayıp, onu da bir daha kâle almadığından, bir kez daha "Hoşçakalın!" dedi, buna da cevap alamayınca sessizce uzaklaştı: giderken kendi kendine "hayatta rastladığım kifayetsiz insanların *tümünün* arasında—" demekten kendini alamadı yine de (bunu yüksek sesle söylemişti, çünkü böyle uzun bir kelimeyi söyleyebilmek çok keyifliydi), "hayatta rastladığım kifayetsiz insanların *tümünün* arasında hiç bu denli—" cümlesini bitiremedi, çünkü tam bu anda düşen birşeyin çıkardığı büyük bir gümbürtü ormanı bir uçtan öbür uca sarstı.

VII.

ASLAN VE TEKBOYNUZ

Bunun hemen ardından askerler koşarak ormanın içinden geçmeye başladı, önce ikişer üçer, sonra da onar yirmişer, en sonunda öyle kalabalık gruplar halinde gelmeye başladılar ki sanki tüm orman askerle doldu. Alice ayak altında kalacağından korkarak bir ağacın arkasına saklanıp geçmelerini izledi.

Hayatında hiç bu kadar beceriksizce koşan asker görmemişti: hep birşeylere takılıp düşüyorlardı, biri düşünce, pek çok başkası da düşenin üzerine kapaklanıyordu, öyle ki kısa süre içinde toprak ufak adam yığınlarıyla kaplanmıştı.

Sonra da atlar geldi. Dört ayaklı olduklarından, piyadelerden daha iyi beceriyorlardı koşmayı, ama *onlar da* arada bir tökezliyordu; bir at tökezler tökezlemez süvarisinin de yere düşmesi kuralı uygulanıyor gibi görünüyordu. Kargaşa anbean arttığından, Alice ormandan çıkıp açıklık bir yere varınca çok memnun oldu; burada Beyaz Şah'ı yere oturmuş, ajandasına harıl harıl birşeyler yazarken buldu.

"Hepsini gönderdim işte!" diye bağırdı Şah, Alice'i görünce. "Evladım, ormandan geçerken hiç askere rastladın mı?"

"Rastladım," dedi Alice: "binlerce asker gördüm, sanırım."

"Tam tamına dörtbinikiyüzyedi piyade," dedi Şah, defterine bakarak. "Tüm süvarileri gönderemedim, çünkü ikisi oyun için lazım, biliyorsun. İki Ulağı da gönderemedim. İkisi de şehre gitti. Acaba Ulak'lar geliyor mu? Şu yola bir bakıp söyleyiver, ne görüyorsun."

"Gelen yok," dedi Alice.

"Ah keşke *benim de* öyle gözlerim olsaydı," dedi Şah, gamlı bir sesle. "Yok'u görebilmek! Hem de bu mesafeden! Yani, ben olsa olsa sahici insanları görebiliyorum bu ışıkta!"

Alice tüm bu inceliklerden hiçbirşey anlamamıştı. Hâlâ dikkatle yola bakıyor, bir elini gözlerine siper yapıyordu. "Şimdi birini görüyorum!" dedi sonunda. "Ama çok yavaş yaklaşıyor—ve de ne tuhaf tavırları var!" (Ulak gelirken durmadan bir aşağı bir yukarı sıçrıyor, iki tarafında pervane gibi açtığı iki eliyle yılanbalığı gibi kıvranıyordu.)

"Hiç de değil," dedi Şah. "O bir Anglo-Sakson Ulağıdır—o tavırlar da bir Anglo-Saksona yakışan hal ve tavırlardır. Yalnızca keyfi tıkırında olduğunda bu tavırları takınır. Adı Tağşan'dır. (Bunu "başkan"la kafiyeli söylemişti).

"Sevgilimi T harfiyle severim," diye başlamaktan kendini alamadı Alice, "çünkü Tıkırındadır keyfi. T harfiyle nefret ederim ondan, çünkü Tiksinçtir. Onu—onu—Tavuklu Sandviç ve Tahılla beslerim. Adı Tağşandır, yaşadığı yer—"

"Yaşadığı yer Tepeliktir," deyiverdi Şah, oyuna kendisinin de katıldığının hiç farkında değildi (Alice ise T ile başlayan bir şehir adı düşünüyordu.) "Öbür ulağın adı ise Telişapkacı. *İki* ulağım olması şart, biliyorsun—getir götür işleri için. Biri getirecek, diğeri götürecek."

"Kusuruma bakmayın, ne dediniz?"

"Nasıl bir kusurun vardı?" dedi Şah.

"Ne dediğinizi anlamadığımı söylemek istedim sadece," dedi Alice. "Neden biri getirip, diğeri götürüyor?"

"E söyledim ya işte?" diye tekrarladı Şah sabırsız bir sesle. "*İki* tane lazım—tutup taşımak için. Biri tutacak, diğeri taşıyacak."

Bu anda Ulak ulaştı: öylesine nefes nefese kalmıştı ki tek kelime edemiyor, yalnızca ellerini sağa sola sallıyor, zavallı Şah'a doğru en ürkünç suratları yapıyordu.

"Bu genç hanım seni bir T ile seviyor," dedi Şah, Ulak'ın ilgisini kendisinden uzaklaştırmak umuduyla Alice'i tanıştırırken—ama hiçbir işe yaramadı bu, Anglo-Sakson tavırlar an geçtikçe daha da acayipleşiyor, Ulak'ın kocaman gözleri delicesine bir sağa bir sola beleriyordu.

"Korkutuyorsun beni!" dedi Şah. "Şimdi düşüp bayılacağım—bana bir Tavuklu sandviç ver!"

Bunun üzerine Ulak, boynuna asılı torbayı Alice'i çok eğlendiren bir hareketle açıp Şah'a bir sandviç verdi, Şah da sandviçi hapır hupur yedi.

"Bir sandviç daha ver!" dedi Şah.

"Tahıldan başka birşey kalmadı artık," dedi Ulak, torbaya bakarak.

"Tahıl ver o zaman," diye mırıldandı Şah duyulur duyulmaz bir fısıltıyla.

Alice bunun Şah'ı epey canlandırdığını görmekten hoşnut kalmıştı. "Bayılma hissine karşı tahıl gibi deva yoktur," dedi Alice'e, tahılları çiğnemeye devam ederken.

"Sanki yüzünüze biraz soğuk su çarpsanız daha iyi olabilir," diye önerdi Alice: "—ya da kâfuru".

"Tahıldan *daha iyi* deva yoktur demedim," diye cevapladı Şah. "Tahıl *gibi* deva yoktur dedim." Alice bunu inkâr etmeye cesaret edemedi.

"Yolda kimi geçtin?" diye devam etti Şah, elini biraz daha tahıl vermesi için ulağa açarak.

"Yok," dedi Ulak, "serbestti."

"Çok doğru," dedi Şah: "bu küçük hanım da onu görmüş. Senden daha yavaş yürüyen kişi Yok'tu tabii."

"Var gücümle çabaladım," dedi Ulak küskün bir sesle. "Eminim benden hızlı yürüyen kişi yoktu!"

"Bunu yapması mümkün değil," dedi Şah, "öyle olsa buraya önce o varırdı. Neyse, madem ki artık nefeslendin, anlat bakalım şehirde neler oldu."

"Fısıldayacağım," dedi Ulak, ellerini ağzının etrafına borazan şeklinde tutup Şah'ın kulağına yaklaşabildiğince yaklaşmak için eğilerek. Alice üzüldü bu duruma, çünkü o da haberleri duymak istiyordu. Oysa, Ulak, fısıldamak yerine, sesinin yettiğince bağırıverdi: "Yine başladılar!"

"Sen *buna* mı fısıltı diyorsun?" diye bağırdı zavallı Şah, zıplayıp silkelenerek. "Eğer bir daha böyle birşey yaparsan, seni tereyağına bandırırım! Kafamda deprem gibi yankılandı defalarca!"

"Çok ufak bir deprem olması gerek!" diye düşündü Alice. "Kimler yine başladı?" diye sormaya cüret etti.

"Kim olacak, Aslanla Tekboynuz, tabii," dedi Şah.

"Taç kavgası mı?"

"Evet, tabii ki," dedi Şah: "işin en komik tarafı da şu, başında kavga ettikleri taç zaten *benim* tacım! Hadi koşup onları görelim." Koşturdular böylece, Alice koşarken kendi kendine o eski şarkıyı mırıldanıyordu:—

"Tekboynuz'un Aslan ile taç kavgası vardı
Tekboynuz'u Aslan koca kentten kovalardı
Beslendiler ekmek ile, her türlü çeşitli
Kovduk o davullar ile, pastayla erikli"

"Kazanan—tacı—alıyor mu?" diye sordu Alice elinden geldiğince, koştuğu için nefes nefese kalmıştı çünkü.

"Yok canım, ne münasebet!" dedi Şah. "Daha neler!"

Bir süre daha koştuktan sonra, "Acaba—rica etsem majesteleri—" dedi Alice nefesi kesilerek "bir dakika—durabilir mi—nefeslenmemiz—için?"

"Sen *rica* edersin de," dedi Şah, "benim gücüm yetmez. Baksana bir dakikaya, nasıl korkunç bir hızla geçip gidiveriyor. Oldu olacak Banırkap'ı da durdurayım istersen!"

Alice'in konuşacak nefesi kalmamıştı; sessizce koşturmaya devam ederek ortalarında dövüşen Aslan ile Tekboynuz'un etrafında toplanmış büyük kalabalığı görene dek ilerlediler. Öyle toz kaldırmışlardı ki, ilk başta Alice hangisinin hangisi olduğunu anlayamadı; ama sonunda Tekboynuz'u boynuzundan seçebilmeye başladı.

Bir elinde bir fincan çay, diğer elinde bir dilim tereyağlı ekmekle kavgayı seyretmekte olan diğer Ulak'ın, Telişapkacı'nın yanıbaşında durdular.

"Hapisten daha demin çıktı, hapse girerken de çayını henüz bitirmemişti," diye fısıldadı Tağşan Alice'e: "üstelik orada onlara bir tek istiridye kabuğu veriyorlar—bu yüzden fena halde aç ve susuz şu anda. Nasılsın, güzel evladım?" diye devam etti, kolunu şefkatli bir tavırla Telişapkacı'nın omuzuna sararak.

Telişapkacı dönüp baktı, başıyla bir onaylama işareti yaptıktan sonra tereyağlı ekmeğine devam etti.

"Hapiste mesut muydun, güzel evladım?" dedi Tağşan.

Telişapkacı bir kez daha dönüp baktı, bu sefer yanağında bir-iki göz yaşı süzüldü; ama tek kelime etmedi.

"Konuşsana birader!" diye bağırdı Tağşan sabırsızca. Ama Telişapkacı çiğnemeye devam edip çayından bir yudum daha almakla yetindi.

"Konuşsana!" diye bağırdı Şah. "Dövüş nasıl gidiyor?"

Telişapkacı çaresizce uğraştı konuşmak için, kocaman bir tereyağlı ekmek parçasını yuttu. "Çok iyi gidiyorlar," dedi boğulan bir sesle: "ikisi de seksenyedi kere falan düştü yere."

"O zaman yakında her türlü çeşitli ekmekleri, beyaz ekmekle esmer ekmeği getirecekler herhalde?" diye sormaya cesaret etti Alice.

"Onları bekliyorum şimdi," dedi Telişapkacı: "Şu yediğim de o ekmeklerden."

O anda dövüş bir durakladı, Aslanla Tekboynuz nefes nefese yere oturdu; Şah "on dakika ikram molası!" diye bağırdı. Tağşan ve Telişapkacı hemen işe koyularak içinde beyaz ekmek ve esmer ekmek olan tepsileri gezdirmeye başladılar. Alice tadımlık bir parça aldı ama *çok* kuruydu ekmek.

"Sanıyorum bugün artık daha fazla dövüşmezler," dedi Şah Telişapkacı'ya: "git davulculara başlamalarını söyle." Telişapkacı bir çekirge gibi sıçrayarak uzaklaştı.

Bir iki dakika için Alice sessizce onu seyretti. Sonra âniden yüzü parladı. "Bakın, bakın!" dedi, hevesle işaret ediyordu. "Beyaz Kraliçe tarlalardan koşarak geliyor! Şu ilerideki ormanı uçarak geçmiş—bu Kraliçeler de ne kadar hızlı koşabiliyorlar böyle!"

"Peşinden kovalayan bir düşman vardır kesin," dedi Şah, dönüp bakmaya bile gerek duymadan. "Orman düşman dolu."

"Ama koşup ona yardım etmeyecek misiniz?" diye sordu Alice, Şah'ın bu durumu böyle sakince karşılamasına şaşırmıştı.

"Faydasız, faydasız!" dedi Şah. "Baksana nasıl korkunç bir hızla koşuyor. Oldu olacak Banırkap yakalamaya kalk bari! Ama istersen onun hakkında ajandama bir not alabilirim—çok tatlı bir mahluktu," dedi kendi kendine yavaşça, ajandasını açarken. "'Mahluk' şapkalı mı yazılıyor şapkasız mı?"

İşte bu anda Tekboynuz elleri ceplerinde salınarak yanlarına geldi. "Bu sefer üstte kaldım, değil mi?" diye sordu Şah'a, geçerken ona bir göz atmakla yetinerek.

"Biraz—biraz," diye cevapladı Şah, epey sinirliydi. "Onu boynuzunla şişlemesen daha iyi olurdu, hani."

"Canı acımadı ki," dedi Tekboynuz kayıtsızca; devam ederken, gözüne Alice ilişti; hemen o an dönüp uzun uzun, derin bir tiksinme ifadesiyle Alice'e baktı.

"Bu—da—ne oluyor?" diye sordu sonunda.

"Bu bir çocuk!" diye cevapladı Tağşan hevesle, tanıştırmak için Alice'in önüne geçip her iki elini Anglo-Sakson bir tavırla Alice'e doğru açarak. "Onu daha bugün keşfettik. Gerçek boyutlarında ve gerçeğinin iki katı doğallığında!"

"Ben hep onların masallarda yaşayan canavarlar olduğunu düşünürdüm!" dedi Tekboynuz. "Canlı mı?"

"Konuşuyor," dedi Telişapkacı ciddiyetle.

Tekboynuz hülyalı bir tavırla Alice'e baktı ve "Konuş, çocuk," dedi.

Alice dudaklarının gülümsemek için kıvrılmasını engelleyemedi: "Biliyor musunuz, ben de tekboynuzların masallarda yaşayan canavarlar olduğunu düşünürdüm. Bugüne dek hiç canlı tekboynuz görmemiştim!"

"Ee, *artık* birbirimizi gördüğümüze göre," dedi Tekboynuz, "eğer sen bana inanırsan ben de sana inanırım. Anlaştık mı?"

"Peki, isterseniz öyle olsun," dedi Alice.

"Hadi, şu erikli pastadan getir biraz usta!" diye devam etti Tekboynuz, yüzünü Alice'ten Şah'a çevirerek. "O esmer ekmeğiniz yaramaz bana!"

"Tabii—tabii!" diye mırıldandı Şah, ve Tağşan'a işaret etti. "Çantayı aç!" diye fısıldadı. "Çabuk ol! Hayır onu değil—o çanta samanla dolu!"

Tağşan çantadan kocaman bir pasta çıkarıp tutması için Alice'e verdikten sonra bir de tabak ve bıçak çıkardı. Tüm bunların nasıl olup da çantadan çıkabildiğini anlayamadı Alice. Aynı bir elçabukluğu marifet numarası gibi, diye düşündü.

Aslan da bunlar olup biterken onlara katılmıştı: çok yorgun ve uykulu görünüyordu, gözleri yarı yarıya kapalıydı. "Bu da ne!" dedi, Alice'e doğru tembel tembel gözlerini kırpıştırarak; derin, kof sesi kocaman bir çanın çınlamasını andırıyordu.

"Ah, *bu da* ne, acaba?" dedi Tekboynuz hevesle. "Hayatta tahmin edemezsin! *Ben* edemedim."

Aslan yorgun yorgun Alice'e baktı. "Hayvan mısın—bitki mi—mineral mi?" diye sordu, iki kelimeden birinde esneyerek.

"Masallardaki canavarlardan biri!" diye bağırdı Tekboynuz, daha Alice cevap veremeden.

"Öyleyse şu erikli pastayı dağıt bakalım, Canavar," dedi Aslan, yere oturup çenesini patilerine yaslarken. "Siz ikiniz, oturun bakayım," (dedi Şah'la Tekboynuz'a): "Pastayı adil paylaşacağız, ona göre!"

Şah belli ki bu iki koca yaratığın arasında oturmaktan çok rahatsızdı; ama oturabileceği başka yer de yoktu.

"*Şu anda* taç kavgasına tutuşsak amma patırtı çıkar!" dedi

Tekboynuz, manidar bir bakışla taca bakarak; zavallı Şah öylesine titriyordu ki taç neredeyse kafasından düşecekti.

"Ben kolayca kazanırdım," dedi Aslan.

"Ben o kadar emin değilim bundan," dedi Tekboynuz.

"Yahu daha demin seni gezdire gezdire koca kentten kovalamadım mı, seni tavuk!" diye kızgınlıkla cevap verdi Aslan, konuşurken bir yandan da doğruluyordu.

Bu anda Şah ağız dalaşını kesmek içi araya girdi: çok endişeliydi, sesi epey titriyordu. "Koca kenti gezdirerek mi?" dedi. "Epey uzun bir yol bu. Eski köprüden doğru mu geldin, Pazar yerinden mi? Eski köprünün manzarası çok güzel."

"Ne bileyim ben," diye hırladı Aslan tekrar yerine otururken. "Tozdan dumandan birşey görünmüyordu ki! Şu canavar da pastayı bir kesemedi!"

Alice ufak derenin kıyısına oturmuş, kocaman tabağı dizlerine koymuş, sebatla pastayı kesmekle uğraşıyordu. "Çok sinir!" diye cevapladı Aslan'ı ("Canavar" diye hitap edilmeye iyice alışıyordu artık). "Birkaç dilim kestim ama hemen geri birleşiyorlar!"

"Ayna pastası nasıl kesilir bilmiyorsun da ondan," dedi Tekboynuz. "Önce dağıt, sonra kes."

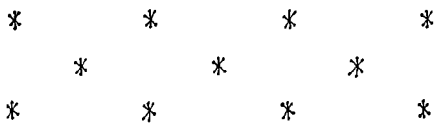
Bu çok saçma geldi Alice'e, ama büyük bir itaatkârlıkla ayağa kalktı ve tabağı dolaştırdı; o bunu yaparken pasta kendi kendini üç dilime bölüverdi. "*Şimdi* kes," dedi Aslan, Alice elinde boş tabakla yerine dönünce.

Alice elinde bıçak, nasıl başlayacağını bilemediği için tamamen kafası karışmış halde otururken "Aa, bu hiç adil değil!" dedi Tekboynuz. "Canavar Aslan'a bana verdiğinin iki katını vermiş!"

"Her ihtimalde kendi payını almamış," dedi Aslan. "Canavar! Erikli pasta sever misin?"

Ama Alice onu cevaplayamadan davul sesleri başladı.

Sesin nereden geldiğini anlayamadı: hava bu sesle dolmuştu sanki, kafasının içinde öyle çınlıyordu ki sağır olduğunu sandı. Ayağa fırlayarak dehşet içinde ufak derenin üzerinden atlayıp,

Aslan ve Tekboynuz'un şölenleri yarıda kesildiği için kızgın kızgın bakarak ayağa kalkmalarını anca görebildikten sonra diz çöktü, kulaklarını elleriyle kapayarak o korkunç gümbürtüyü duymamak için boşuna çabaladı.

"Eğer *bu* davullar da onları kovmazsa," diye düşündü, "bilmiyorum başka ne kovabilir!"

VIII.

“KENDİ İCADIMDIR”

Bir süre sonra gürültü yavaş yavaş dinmeye başladı, nihayet ölüm sessizliği çökünce Alice hafif bir endişeyle başını kaldırdı. Görünürde kimse yoktu, ilk anda herşeyi, Aslan'ı, Tekboynuz'u ve o tuhaf Anglo-Sakson ulakları rüyasında gördüğünü sandı. Ne var ki, erikli pastayı kesmeye çalıştığı koskoca tabak hâlâ ayağının dibinde duruyordu, "demek ki rüya değilmiş," dedi kendi kendine, "tabii hepimiz aynı rüyanın içinde değilsek. Öyleyse umarım *benim* rüyamdır bu, Kırmızı Şah'ın rüyası değildir! Başka birinin rüyasına ait olmak istemem," diye devam etti epey şikâyetçi bir sesle: "gidip uyandırayım bakayım, göreyim ne olacak, çok merak ettim!"

Düşünceleri tam bu anda "Heyo! Heyo! Kış! Kış!" diyen bir bağırtıyla kesildi; al renkli zırh kuşanmış bir Süvari, koskoca bir mızrağı sallayarak dörtnala Alice'in üzerine yürüyordu. Atı tam Alice'e ulaşacakken âniden duruverdi: "Esirimsin!" diye bağırdı Süvari atından aşağı tepetaklak yuvarlanırken.

Alice ne kadar ürkmüş olsa da, o anda kendisinden çok Süvari'nin başına birşey gelmesinden korkmuştu; endişeyle atına geri binmesini izledi. Eyerin üzerinde rahatça oturur oturmaz yine "Esirimsin—" demeye başlamıştı ki başka bir ses "Heyo! Heyo! Kış!" diye araya girince Alice şimdi hangi düşmanın geldiğini anlamak için hafif bir şaşkınlıkla bakındı.

Bu seferki bir Beyaz Süvari'ydi. Atını Alice'in yanına çekti ve o da aynı Kırmızı Süvari gibi atından aşağı tepetaklak yuvarlandı: sonra o da atına geri bindi, iki Süvari bir süre hiç konuşmadan birbirlerini süzdüler. Alice afallamış bir halde bir birine, bir diğerine bakıyordu.

"O *benim* esirim, biliyorsun!" dedi Kırmızı Süvari sonunda.

"Evet, ama sonra ben gelip onu kurtardım!" diye cevapladı Beyaz Süvari.

"O zaman onun için dövüşmemiz gerekiyor," dedi Kırmızı Süvari miğferini takarken. Miğferi eyerinden sarkıyordu, sanki at kafası şeklinde gibiydi.

"Savaş Kuralları'na uyacaksın, tabii ki?" dedi Beyaz Süvari kendi miğferini takarken.

"Her zaman uyarım," dedi Kırmızı Süvari, sonra ikisi birbirlerine öyle bir hiddetle vurmaya başladılar ki Alice darbelerin yoluna çıkmamak için bir ağacın arkasına saklandı.

"Savaş Kuralları ne ola ki?" dedi kendi kendine dövüşü seyrederken, saklandığı yerden çekinerek gözlüyordu onları. "Kural'lardan biri, galiba, eğer bir Süvari diğerini vururs onu atından düşürüyor; eğer vuramazsa, kendisi düşüyor—başka bir Kural'a göre de mızraklarını kollarının altına kıstırıyorlar, Punch ve Judy kuklalarıymış gibi—amma da gürültü yapıyorlar yere düşünce! Ocağın içine bütün maşalar aynı anda düşünce çıkan ses gibi! Atları da ne kadar sessiz! Sanki masaya otururmuş gibi üzerlerine inip binmelerine izin veriyorlar!"

Alice'in henüz farketmediği başka bir Savaş Kuralı da hep kafalarının üzerine düşmeleri olabilirdi; dövüş, ikisinin de bu şekilde düşüp yan yana yere serilmeleriyle bitti. Ayağa kalkınca el sıkıştılar, sonra da Kırmızı Süvari atına binip dörtnala uzaklaştı.

"Şanlı bir zaferdi, değil mi?" dedi Beyaz Süvari, nefes nefese atına binerken.

"Bilmiyorum," dedi Alice şüpheyle. "Kimsenin esiri olmak istemem. Ben Kraliçe olacağım."

"Olacaksın tabii, bir sonraki dereyi geçince," dedi Beyaz Süvari.

"Ben seni sağ salim ormandan geçireceğim—sonra da geri dönmem gerek, biliyorsun. Benim hamlemin sonu bu."

"Çok sağolun," dedi Alice. "Miğferinizi çıkarmanıza yardımcı olabilir miyim?" Belli ki kendi başına çıkarabileceği gibi değildi: Neyse ki, Alice miğferi sarsa sarsa sonunda kafasından çıkarabildi.

"Şimdi insan biraz daha rahat nefes alabiliyor," dedi Süvari, dağınık saçlarını iki eliyle geriye yatırıp, nazik yüzünü, büyük, şefkatli gözlerini Alice'e çevirirken. Alice hayatında hiç böyle tuhaf görünüşlü bir asker görmediğini düşündü.

Tenekeden bir zırh giymişti, zırh da üzerine hiç uymuyor gibi görünüyordu. Tuhaf şekilli, ufak bir ahşap kasayı, tepetaklak, kapağı açılmış sallanır halde omuzuna asmıştı. Alice büyük bir merakla kasaya baktı.

"Ufak kasamı takdir ettiğini görüyorum," dedi Süvari dostane bir sesle. "Kendi icadımdır—elbise ve sandviç koymak için. Gördüğün gibi başaşağı taşıyorum ki içine yağmur girmesin."

"Ama *içindekiler* dışarı çıkabilir o zaman," dedi Alice dostane bir sesle. "Kapağının açık olduğunun farkında mısınız?"

"Farkında değildim," dedi Süvari, yüzünden düşünceli bir gölge geçti. "Herşey düşmüştür o zaman! Kasa da bir işe yaramaz ki artık onlarsız!" Konuşurken kasayı çözdü, tam fırlatıp çalılıklara atacaktı ki, aklına âniden birşey gelmiş gibi duraklayarak kasayı dikkatle bir ağaca astı. "Neden böyle yaptığımı tahmin edebilir misin?" dedi Alice'e.

Alice başını salladı.

"Arılar içine yuva yaparlar belki umuduyla—balı da ben toplarım o zaman."

"Ama zaten eyerinize bağlanmış bir arı kovanınız—ya da öyle birşeyiniz—var," dedi Alice.

"Evet, çok da iyi bir arı kovanıdır," dedi Süvari keyifsiz bir sesle, "en iyi kalitedir. Ama tek bir arı bile yanına yanaşmadı bugüne dek. Yanındaki de fare kapanı. Galiba fareler arıları kaçırıyor—ya da arılar fareleri yaklaştırmıyor, bilemiyorum artık hangisi."

"Ben de fare kapanı ne işe yarıyor diyordum," dedi Alice. "At sırtındayken pek fare olmaz da."

"Pek fare olmaz, belki," dedi Süvari; "ama, *eğer* olursa, ortalıkta koşuşturmalarını da istemem hani."

"Görüyorsun ya," dedi bir süre sessiz kaldıktan sonra, "insan *her ihtimale* karşı hazırlıklı olmalı. İşte bu yüzden atın dört ayağında da bileklikler var."

"İyi de onlar ne işe yarıyor ki?" diye sordu Alice büyük bir merakla.

"Köpekbalığı ısırıklarına karşı," diye cevapladı Süvari. "Kendi icadım. Şimdi yardım et de şu ata bineyim. Sana ormanın sonuna dek eşlik edeceğim—o tabak ne işe yarıyor?"

"Erikli pasta için," dedi Alice.

"Yanımıza alsak iyi olacak," dedi Kraliçe. "Erikli pasta bulursak lazım olur. Yardım et de şu torbaya koyayım."

Bunu becermek epey uzun sürdü. Her ne kadar Alice torbayı büyük bir dikkatle açıyorduysa da, Süvari tabağı koymakta *çok* beceriksizdi: ilk iki ya da üç denemesinde tabak yerine kendisi düştü torbaya. "Çok tıka basa oldu, görüyorsun," dedi tabağı sonunda koyabildiklerinde; "torbada o kadar çok şamdan var ki." Sonra da torbayı bir sürü havuç hevengi, ocak maşası ve başka türlü şey asılarak zaten yüklenmiş durumdaki eyerine astı.

"Umarım saçını güzelce bağlamışsındır?" diye devam etti yola çıkarlarken.

"Her zaman bağladığım kadar bağladım," dedi Alice gülümseyerek.

"O pek yetmez," dedi endişeyle. "Buralarda rüzgâr çok sert eser. Tarihi eser gibi sert eser."

"Saçların uçup gitmesini engelleyen bir icadınız var mı?" diye sordu Alice.

"Henüz yok," dedi Süvari. "Ama *dökülmelerini* engelleyecek bir icadım var."

"Ne olduğunu duymayı çok isterdim."

"Önce düz bir sopa alıyorsun," dedi Süvari. "Sonra saçını bu sopaya sardırıyorsun, meyve ağacı gibi. Saçın dökülmesinin nedeni *aşağı doğru* sarkıyor olması. Bildiğin gibi, nesneler *yukarı doğru* dökülemezler. Bizzat kendi icadım olan bir plandır. İstersen deneyebilirsin."

Pek rahat bir plana benzemiyor bu, diye düşündü Alice; bir iki dakika boyunca bu düşünceyi kafasında tartarak sessizce yürüdü, arada bir de zavallı Süvari'ye yardım ediyordu; belli ki ata binmeyi pek iyi bilmiyordu bu Süvari.

At ne zaman dursa (sık sık da duruyordu), öne doğru düşüyordu; ne zaman tekrar yürümeye başlasa (bu da genelde epey âni oluyordu), arkaya doğru düşüyordu. Bunun dışında epey iyi gidiyordu, yalnız bir tek arada bir de yana doğru düşme alışkanlığı vardı; bunu genellikle Alice'in yürüdüğü tarafa doğru yaptığından, Alice kısa süre içinde en iyisinin ata *pek* de yaklaşmadan yürümek olduğunu anladı.

"Korkarım pek at binme alışkanlığı edinecek fırsatınız olmamış," demeye cesaret etti, beşinci düşüşünden sonra onu ata bindirirken.

Süvari çok şaşkın görünüyordu, bu lafa biraz alınmış gibiydi. "Bunu da nereden çıkardın?" dedi, tekrar ata tırmanırken; öbür tarafa düşmemek için bir eliyle Alice'in saçına tutunmuştu.

"At binme alışkanlığı olanlar pek bu kadar sık düşmez de."

"Çok ata bindim ben!" dedi Süvari büyük bir ciddiyetle. "Pek çok bindim!"

Alice diyecek "Sahi mi?"den daha iyi birşey bulamadı, ama bunu elinden geldiğince gönülden söyledi. Bundan sonra bir süre sessizce devam ettiler, Süvari gözlerini kapatmış, kendi kendine mırıldanıyordu, Alice de endişeyle tekrar düşmesini bekliyordu.

"At binme sanatı denen yüce sanatın özü," diye başladı süvari âniden yüksek bir sesle, "insanın denges—" Cümle bu noktada başladığı kadar âni bir şekilde bitti, Süvari tam Alice'in yolunun üzerine, kafaüstü düşmüştü çünkü. Alice bu sefer çok korkmuştu, onu kaldırırken endişeli bir sesle "umarım kırık çıkık yoktur?" diye sordu.

"Anmaya değer bir kırık çıkık yok," dedi Süvari, sanki iki üç kemik kırmak onun için sorun değilmiş gibi konuşuyordu. "At binme sanatı denen yüce sanatın özü, dediğim gibi, insanın— insanın dengesini güzelce korumasında yatar. Bak işte böyle—"

Bu noktada dizginleri bıraktı ve Alice'e ne demek istediğini göstermek için kollarını yana açınca, bu sefer de atın ayaklarının hemen dibine, yamyassı sırtüstü yatacak şekilde düştü.

"Pek çok at bindim ben!" diye tekrarlıyordu, Alice onu tekrar ayağa kaldırırken. "Pek çok!"

"Bu iş çok saçma ama!" dedi Alice sonunda tüm sabrını yitirerek. "Size tekerlekli tahta at lazım, anca ona binebilirsiniz!"

"Öylesi düzgün gider mi?" diye sordu Süvari büyük bir

merakla, bu sefer konuşurken düşmesine ramak kala kollarını atın boynuna dolayarak kendini kurtarmıştı.

"Canlı bir attan çok daha düzgün gider," dedi Alice ne yaparsa yapsın tutamadığı ufak bir kahkaha atarak.

Süvari "Alacağım o zaman bir tane," dedi kendi kendine, düşünceli bir sesle. "Bir ya da iki tane—ya da daha çok."

Bunu kısa bir sessizlik izledi, sonra süvari yeniden başladı. "Benim elim icada çok yatkındır. Mesela, sanıyorum beni en son kaldırışında epey düşünceli göründüğümü farketmişsindir?"

"Evet, *biraz* üzgün görünüyordunuz," dedi Alice.

"Yaa, işte tam o anda bir bahçe kapısını aşmanın yeni bir yolunu icat ediyordum—duymak ister misin?"

"Çok isterim," dedi Alice kibarca.

"Nasıl bu icada vardığımı anlatayım," dedi Süvari. "Şöyle ki, 'bütün zorluk ayakları aşırmakta,' dedim kendi kendime: 'kafa zaten yeteri kadar yüksekte.' Şimdi, eğer önce kafamı kapının üzerine koyarsam—o zaman kafa yeteri kadar yüksekte olur—sonra amuda kalkarsam—o zaman ayaklar da yeteri kadar yüksekte olur—sonra da, hop diye, öbür taraftayım, anlatabiliyor muyum."

"Evet, bunu yapınca öbür tarafı boylayabilirsiniz sahiden de," dedi Alice düşünceli bir sesle: "inişiniz biraz sert olmaz mı, ne dersiniz?"

"Henüz denemedim", dedi Süvari ciddi bir sesle: "kesin konuşamam o yüzden—ama korkarım *biraz* sert olacak, evet."

Öyle düşünceli bir hal almıştı ki Alice aceleyle konuyu değiştirdi. "Ne ilginç bir miğferiniz var! O da sizin icadınız mı?"

Süvari eyerinden sarkmakta olan miğferine gururla baktı. "Evet," dedi, "ama bundan daha iyisini de icat ettim—koni şeklinde.

Onu giydiğim zaman, eğer attan düşersem, hep toprağa ilk dokunan o oluyordu. Bu yüzden bana düşecek çok az mesafe kalıyordu—Ama tabii miğferin *içine* düşme tehlikesi vardı o durumda da. Bir kere başıma geldi de bu. Ama en fenası, daha ben çıkamadan, diğer Beyaz Süvari gelip kafasına takıvermesin mi! Kendi miğferi sanmış."

Süvari öyle ciddiyetle anlatıyordu ki bunu Alice gülmeye cesaret edemedi. "Korkarım onun canını yakmışsınızdır," dedi titreyen bir sesle, "öyle kafasının tepesindeyken."

"Onu tekmelemek zorunda kaldım, tabii," dedi Süvari büyük bir ciddiyetle. "O da miğferi çıkardı kafasından—ama beni miğferden çıkarmaları saatler, saatler sürdü. Çok, çok sıkıydı—sıkı bir kahvaltı kadar sıkıydı."

"Ama o başka bir türlü sıkılık," diye itiraz etti Alice.

Süvari başını salladı. "Benim durumumda sıkılığın her türlüsü vardı, seni temin ederim!" dedi. Bunu söylerken ellerini heyecanla yukarı kaldırınca hemen o anda eyerden yuvarlanarak derin bir hendeğe kafaüstü düştü.

Alice onu bulmak için hendeğin yanına koştu. Düşüşü Alice'i çok sarsmıştı, ne zamandır iyi gidiyordu çünkü, artık bu sefer sahiden bir yerine birşey oldu diye korkmuştu. Neyse ki, yalnızca Süvari'nin tabanlarını görebiliyorduysa da, her zamanki sesiyle konuşmaya devam ettiğini duyunca rahatladı: "Sıkılığın her türlüsü," diye tekrarladı: "ama başkasının miğferini takması da pek özensiz bir davranıştı canım—üstelik miğferin sahibi de miğferin içindeyken."

"Kafaüstü dururken *nasıl* bu kadar rahatça konuşmaya devam edebiliyorsunuz?" diye sordu Alice onu ayaklarından çekip çıkarıp, hendeğin kıyısındaki bir ot yığınının üzerine yatırırken.

Süvari bu soru karşısında şaşırmış gibiydi. "Vücudumun hasbelkader nerede olduğunun ne önemi var ki?" dedi. "Zihnim her durumda işlemeye devam ediyor. İşin aslı şu ki, ne kadar çok kafaüstü durursam, o kadar çok yeni icat çıkarıyorum."

"Yaptığım bu türden işler arasında en zekice olanı," diye devam etti bir an durakladıktan sonra, "et yemeği esnasında yeni bir puding icat etmemdi."

"Bir sonraki kap olarak pişecek kadar çabuk mu?" dedi Alice. "Bakın *sahiden* de pek hızlıymış bu!"

"Yani, *bir sonraki* kap değil," dedi Süvari yavaş, düşünceli bir sesle: "hayır, kesinlikle sonraki *kap* değil."

"O zaman herhalde ertesi gün içindi. Yoksa aynı öğünde iki ayrı puding çıkartmıyordunuz herhalde?"

"Yoo, *ertesi* gün için de değildi," diye tekrarladı Süvari önceki gibi: "ertesi *gün* değil. İşin aslında," diye devam etti, başını öne eğip, sesini giderek daha da kısarak, "o pudingin *hiç* pişirilmiş olduğunu sanmıyorum! İşin doğrusu, o pudingin günün birinde *pişirilebileceğine* de inanmıyorum! Olsun, yine de çok zekice bir icattı bu puding."

"Neler konulacaktı içinde?" diye sordu Alice onu neşelendirmeyi umarak, zavallı Süvari'nin epey canını sıkmışa benziyordu bu konu.

"Kurutma kâğıdıyla başlıyordu," diye cevapladı Süvari inleyerek.

"Pek güzel olmazdı, korkarım—"

"*Tek başına* pek güzel olmaz tabii," diye kesti sözünü, büyük bir hevesle: "ama başka şeylerle karıştırınca nasıl farkediyor inanmazsın—mesela barut ya da mühür mumu katınca. Bak işte burada seni bırakmam gerekiyor." Ormanın sonuna gelmişlerdi.

Alice yalnızca şaşkın şaşkın bakabildi: pudingi düşünüyordu.

"Üzgünsün," dedi Süvari endişeli bir sesle: "seni teselli etmek için bir şarkı söyleyeyim."

"Çok uzun mu?" diye sordu Alice, o gün bol bol şiir dinlemişti çünkü.

"Uzundur," dedi Süvari, "ama çok, çok güzeldir. Bu şarkıyı söylediğimi duyan herkesin—ya gözleri yaşarır, ya da—"

"Ya da ne?" dedi Alice, Süvari âniden susmuştu çünkü.

"Ya da yaşarmaz, hani. Şarkının adına '*Mezgit Gözü*' derler."

"Oo, şarkının adı bu, öyle mi?" dedi Alice, ilgileniyormuş gibi hissetmeye çalışarak.

"Hayır, anlamıyorsun," dedi Süvari, biraz düşünceli görünüyordu. "Bu adına ne *dedikleri*. Adı gerçekte '*Bir İhtiyar Adamcağız*'."

"O zaman '*Şarkıya* böyle diyorlar, öyle mi?' "demeliydim diye düzeltti Alice söylediğini.

"Hayır, öyle dememeliydin: o bambaşka birşey! Şarkıya '*Yollar ve Yordamlar*' derler, ama bu yalnızca ona ne *dedikleridir*, biliyorsun!"

"Peki, *ne* bu şarkı o zaman?" dedi Alice, kafası tümüyle karışmıştı artık.

"Geliyordum oraya," dedi Süvari. "Şarkı aslında '*Durardu Bahçede*': melodisi de kendi icadımdır."

Atını böyle diyerek durdurdu ve dizginleri atın ensesine bıraktı: Sonra, bir eliyle yavaşça ritm tutup, belli belirsiz bir gülümseme o budala, kibar suratını kendi söylediği şarkının müziğinden keyif alıyormuş gibi aydınlatırken, şarkıya başladı.

Aynanın İçindeki seyahatinde gördüğü tüm tuhaf şeyler arasından en net hatırladığı bu oldu sonra. Yıllar geçtikten

sonra bile tüm sahneyi daha dünmüş gibi gözünün önüne getirebiliyordu—Süvari'nin şefkatli, mavi gözleri ve dostane gülümsemesi—batan güneşin Süvari'nin saçlarının arasından süzülmesi, zırhında parlayıp Alice'in gözlerini kamaştıran bir ışık saçması—atın boynundan sarkan dizginlerle, Alice'in ayağının dibindeki otların uçlarını geveleyerek yavaş yavaş sağa sola hareket etmesi—arkadaki ormanın kara gölgeleri—bunların hepsini bir resim gibi hafızasına yazdı, bir elini gözüne siper ediyor, bir ağaca yaslanmış, bu tuhaf ikiliyi seyrederken, şarkının melankolik müziğini sanki yarı yarıya rüyadaymış gibi dinliyordu.

"Ama bu melodi onun kendi icadı *değil*," dedi kendi kendine: "'*Benim bütün çabam budur, budur bütün gücüm*' bu." Ayağa kalkıp büyük bir dikkatle dinledi, ama gözleri yaşarmadı.

"Benim bütün sözüm budur:
Budur bütün lafım.
Bir ihtiyar adamcağız,
Durardu bahçede.
'Dedem benim, nedir adın?'
Dedim, 'rahat mısın?'
Cevabını verince ben,
Güzelce dinledim.

'Samanların içinde ben
Böcekler avlarım:
Böcekleri börek yapıp,
Hemen pazarlarım.

Bütün denizleri gezen
Denizciler alır;
Cebim iki kuruş görür—
İşim gücüm budur.'

Benimse başka dertlerim
Olurdu, örneğin:
Bıyıklara yeşil boya
Sürerseniz olur,
Bir bezle örtülünce pek
Güzelce saklanır.
'Dedem,' dedim, 'desen bana,
Nasıl hayattasın?'

Latif bir sesle başladı
Dedem cevabına:
'Bir ırmağa varınca ben
Yakıp tutuşturur,
Çıkan gazı da saç yağı
Diye pazarlarım,
İki buçuk kuruş tutar
Bu işlemin tümü.'

Börek ve balla beslesem
Bu bünyeyi dedim,
Semizleşip beher sabah
Genişlesem dedim.

Tutup da sarsarak onu
'Konuş, dedem,' dedim:
'Nedir senin bu mesleğin,
Geçim yolun nedir?'

'Tutup yüzen bi' mezgiti
Işıklı fundada
Gözün' oyup çıkartırım
Yeleklere takı.
Bir altına değil, ve bir
Gümüş para değil,
Bakır para verir isen
Dokuz paket senin.'

'Bitince toprağı kazıp
Somun çıkartırım:
Tuzak kurup da zamk ile
Pavurya avlarım.
Çayır çimen gezip de ben
Teker toparlarım.
Budur değirmenin suyu,
E çak, efendi, çak!'

Unutmadım bu sözleri
Planlarım da var
Bir köprü paslanırsa ben
Şarapta kaynatıp

Pası kiri arındırıp
Döviz kazan'cağım.
'Dedem,' dedim 'yaşa,' dedim
'E, vur kadehleri!'

Ve şimdi bir kaza olup da
Zamk döküldü mü,
Pabuçlarınsa sağ teki
Sola giyildi mi,
Onaltı ton ağırlığın
Girersem altına,
Hemen hüzünle aklıma
Gelir pamuk dedem benim—
Gözü latif, sözü yavaş,
Saçı beyaz pamuk gibi,
Yüzü de aynı saksağan,
Bakışlarıysa kor gibi,
Ve dertleri deniz gibi,
Ve sallanır beri geri,
Mırıldanır hafif hafif,
Ve ağzı çok dolu gibi,
Horultusuyla mandanın—
O yaz günü, pek eskiden,
Dururdu bahçede."

Süvari baladın son sözlerini söylerken dizginlerini eline aldı, atının başını geldikleri yöne çevirdi. "Birkaç yarda daha gitmen gerek sadece," dedi, "şu tepeyi inip şu küçük dereyi geçer geçmez

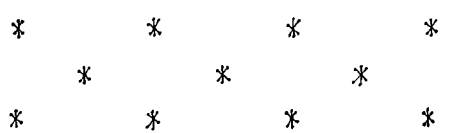
Kraliçe olacaksın—ama azıcık bekleyip beni uğurlayıver, olur mu?" diye ekledi Alice gösterdiği yöne hevesli bir bakışla dönerken. "Çok sürmez. Biraz bekleyeceksin, ben yola düşeceğim, ben dönemece varınca mendilini sallayacaksın! Bana cesaret vereceğini düşünüyorum bunun, hani."

"Tabii ki beklerim," dedi Alice: "çok sağolun benimle bu kadar uzağa geldiğiniz için—şarkı için de çok sağolun—çok sevdim."

"Umarım," dedi Süvari şüpheyle: "ama beklediğim kadar çok ağlamadın."

Bunun üzerine el sıkıştılar ve Süvari yavaş yavaş ormanın içine doğru atını sürdü. "Yola *düşmesi* çok uzun sürmez zaten," dedi Alice kendi kendine, durup onu izlerken. "Al işte! Her zamanki gibi tam kafasının üzerine! Neyse, kolayca geri çıktı—Atın her tarafına o kadar çok şey asılı olunca kolay tırmanıyor tabii—" Kendi kendine böyle konuşarak atın yol boyunca yavaş yavaş yürümesini, Süvari'nin attan bir o tarafa bir bu tarafa düşmesini seyretti. Dördüncü ya da beşinci düşüşünden sonra dönemece vardı, Alice de ona mendilini sallayarak gözden kaybolana dek bekledi.

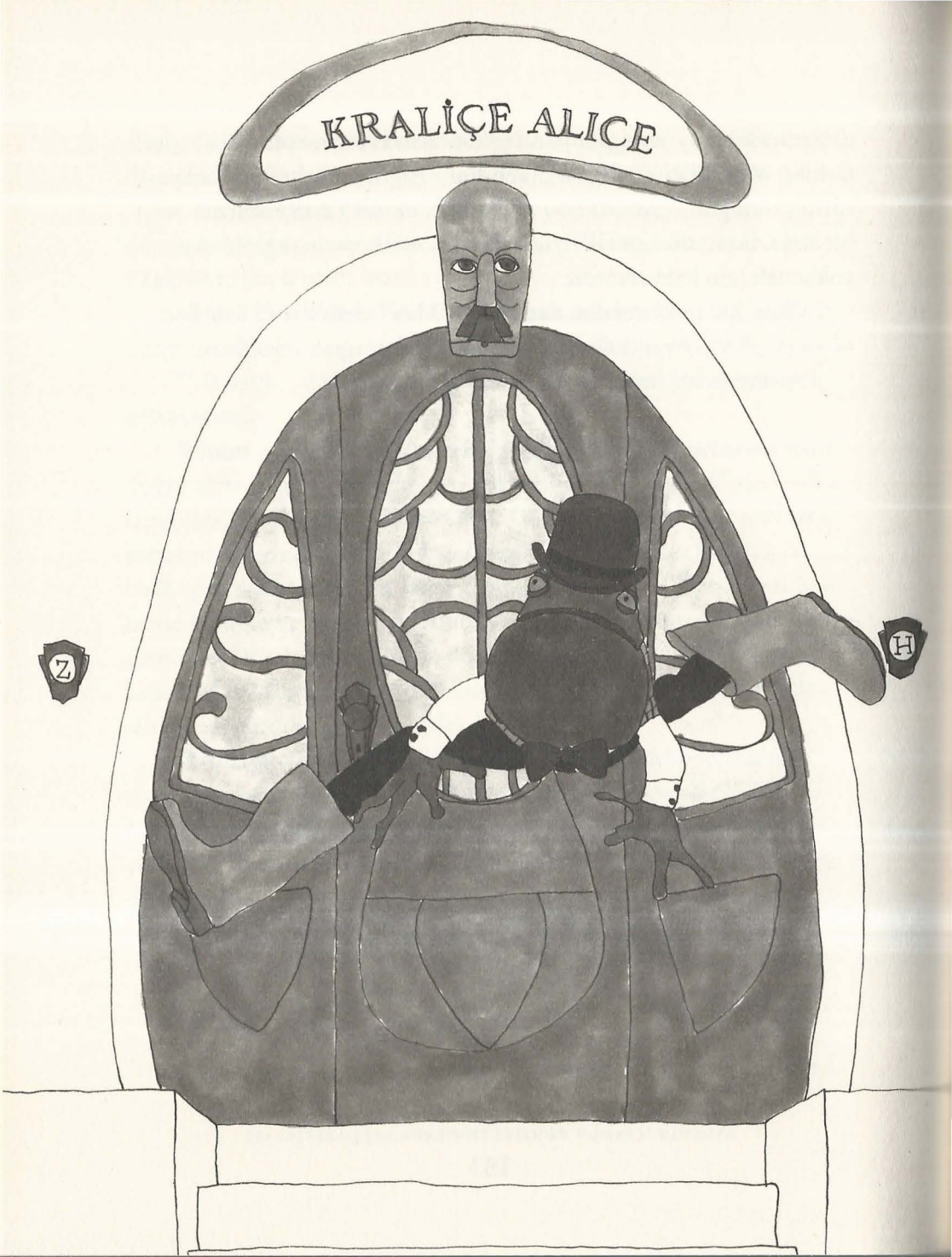
"Umarım cesaret vermiştir bu ona," dedi, dönüp tepeden aşağı koşarken: "şimdi de son dere, sonra da Kraliçe olacağım! Ne muhteşem geliyor kulağa!" Bir iki adım onu derenin kıyısına ulaştırdı. "Sonunda Sekizinci Kare'ye vardım!" diye bağırarak dereyi geçip,

dinlenmek için yosun gibi yumuşak, orasında burasında küçük çiçek tarhları olan bir çimenliğe attı kendini. "Ah, ne mutluyum buraya varmış olduğum için! Peki bu kafamdaki de *ne*?" dedi rahatsız bir sesle, bunu derken elleriyle kafasını sımsıkı saran, ağır birşeyi yoklamak için kaldırıyordu.

"Ben hiç farketmeden nasıl geldi ki bu?" dedi kendi kendine, nesneyi çıkarıp ne olduğunu anlamak için kucağına koyarken.

Altından bir taçtı.

KRALİÇE ALICE
Z
H

IX.

KRALİÇE ALICE

"Oo, *bu* muhteşem sahiden de!" dedi Alice. "Bu kadar çabuk Kraliçe olmayı hiç beklemiyordum—ve, size söylemem gerek, Majesteleri," diye devam etti sert bir sesle (kendi kendini azarlamayı pek severdi), "böyle çayırda çimende yuvarlanmak sizin gibi bir Kraliçeye yakışıyor mu hiç! Kraliçeler ciddi olmak zorundadır biliyorsunuz!"

Böylece ayağa kalkıp etrafta biraz dolaştı—ilk başta, tacı düşürmemek için kaskatı yürüyordu: sonra nasıl olsa görecek kimsenin olmadığı düşüncesiyle kendini rahatlattı, "sahiden Kraliçeysem," dedi geri otururken, "biraz zaman geçince yürümeyi de gayet güzel öğrenirim."

Olaylar o kadar tuhaf bir şekilde gelişiyordu ki Kırmızı Kraliçe ile Beyaz Kraliçe'yi yanıbaşında, iki yanında otururlarken bulunca hiç şaşırmadı: buraya nasıl geldiklerini sormak isterdi onlara ama görgüsüzlük olur diye çekindi. Öte yandan, oyun bitti mi diye sormanın bir zararı olmaz diye düşündü. "Lütfen, bana söyler misiniz—" diye başladı, çekinerek Kırmızı Kraliçe'ye bakarak.

"Sana birşey söylenmeden konuşma!" diye kesiverdi sözünü hemen kraliçe.

"Ama herkes bu kurala uysaydı," dedi Alice, ufak bir tartışmaya her zaman hazırdı, "sana birşey söylenmeden konuşmasaydın, karşındaki de *senin* konuşmanı bekleseydi, kimse birşey demezdi, sonunda da—"

"Deli saçması!" diye bağırdı Kraliçe. "Evladım, görmüyor musun—" burada suratını asarak sustu, ve, bir dakika kadar düşündükten sonra, âniden sohbet konusunu değiştirdi. " 'Sahiden bir Kraliçeysem' derken ne demek istiyorsun? Sen ne hakla kendine Kraliçe diyorsun bakayım? Biliyorsun ki, gerekli sınavları geçmeden Kraliçe falan olamazsın. Bir an önce sınava başlasak çok iyi olacak zaten."

" 'Eğer' Kraliçeysem dedim sadece!" diye yakardı zavallı Alice acıklı bir sesle.

İki Kraliçe birbirlerine baktı, Kırmızı Kraliçe "Sadece 'eğer' demişmiş, *öyle* diyor—" diye söze başladı.

"Ama bundan çok daha fazlasını dedi!" diye inledi Beyaz Kraliçe, ellerini oğuşturarak. "Ohoo, daha neler söyledi!"

"Söyledin de sahiden, biliyorsun," dedi Kırmızı Kraliçe Alice'e. "Her zaman doğruyu söyle—konuşmadan önce düşün—konuştuktan sonra da söylediğin şeyi bir yere yaz."

"Meramımın o olmadığına eminim—" diye söze başladı Alice, ama Kırmızı Kraliçe sabırsızlıkla sözünü kesti.

"İşte ben de bunu diyorum ya! Meramın olmalıydı! Meramsız bir çocuk neye yarar sanıyorsun! Bir fıkranın bile bir meramı olmalıdır—bir çocuk da bir fıkradan daha önemli birşeydir, umarım. Bak bunu inkâr edemezsin işte, iki elinle birden inkâr etmeyi denesen bile edemezsin."

"Ben inkâr ederken *ellerimi* kullanmam ki," diye itiraz etti Alice.

"Kullanıyorsun diyen mi var," dedi Kırmızı Kraliçe. "Denesen de edemezsin dedim zaten."

"Heyheyleri tutmuş," dedi Beyaz Kraliçe. "*Birşeyleri* inkâr etmek istiyor ama—neyi inkâr edeceğini bilemiyor!"

"Fena, kötücül bir ruh hali bu," dedi Kırmızı Kraliçe; bunu bir ya da iki dakikalık huzursuz bir sessizlik izledi.

Kırmızı Kraliçe, Beyaz Kraliçe'ye "Seni bu ikindi Alice'in yemeğine davet ediyorum" diyerek sessizliği böldü.

Beyaz Kraliçe belli belirsiz gülümsedi ve "ben de *seni* davet ediyorum."

"Yemek daveti verdiğimden haberim yoktu," dedi Alice; "ama, eğer davet veriyorsam, misafirleri *benim* davet etmem daha doğru olur herhalde."

"Sana fırsat verdik bunu yapman için," diye cevapladı Kırmızı Kraliçe: "ama korkarım sen görgü derslerinde henüz pek ilerleyememişsin, değil mi?"

"Görgü, derste öğrenilen birşey değildir," dedi Alice. "Derslerde aritmetik problemleri türünden şeyler öğrenilir."

"Toplama yapabilir misin?" diye sordu Beyaz Kraliçe. "Bir artı bir artı bir artı bir artı bir artı bir artı bir artı bir artı bir artı bir kaç eder?"

"Bilmiyorum," dedi Alice, "ipin ucunu kaçırdım."

"Toplama yapamıyor," diye araya girdi Kırmızı Kraliçe. "Çıkartma yapabiliyor musun? Sekizden dokuz çıkar bakayım."

"Sekizden dokuz çıkmaz, biliyorsunuz," dedi Alice hemencecik: "ama—"

"Çıkartma da yapamıyor," dedi Beyaz Kraliçe. "Bölme yapabilir misin? Ekmek bölü bıçak—bunun cevabı ne?"

"Sanıyorum—"diye başlayacaktı söze Alice, ama Kırmızı Kraliçe onun adına cevap verdi." Tereyağlı ekmek, ne olacak. Başka bir Çıkartma problemi deneyelim. Köpekten kemiği çıkar: ne kalır?"

Alice düşündü. "Kemik kalmaz tabii, kemiği ben aldım—köpek de kalmaz: gelir beni ısırır—eminim *ben* de durmam orada!"

"Hiçbirşey kalmaz diyorsun yani?" dedi Kırmızı Kraliçe

"Evet, bence cevap bu."

"Her zamanki gibi yanlış," dedi Kraliçe. "Köpeğin sabrı kalır."

"Ama anlamıyorum ki nasıl—"

"Aa, bak şimdi!" diye bağırdı Kırmızı Kraliçe. "Köpeğin sabrı taşar, değil mi?"

"Taşar belki," diye cevap verdi Alice temkinle.

"Ee, köpek gidince, taşan sabırlar geride kalır!" diye bildirdi Kraliçe muzafferane bir sesle.

Alice, elinden gelen tüm ciddiyetiyle, "belki de sabrı ve köpek başka yönlere gitmiştir," dedi, ama "amma saçmalıyoruz!" diye düşünmeden edemedi bir yandan da.

"Aritmetikten *hiç* anlamıyor!" dedi iki Kraliçe bir ağızdan, büyük bir vurguyla.

"*Siz* aritmetik problemi çözebilir misiniz peki?" dedi Alice, âniden Beyaz Kraliçe'ye dönerek, her dediğine bir kulp takılmasından hiç hoşlanmamıştı çünkü.

Kraliçe sesli bir nefes alarak gözlerini kapattı. "Biraz zaman tanırsan," dedi, "Toplama yapabiliyorum yapmasına—ama hiçbir durumda Çıkartma yapamam!"

"Alfabeyi biliyorsundur tabii?" dedi Kırmızı Kraliçe.

"Tabii ki biliyorum," dedi Alice.

"Ben de biliyorum," diye fısıldadı Beyaz Kraliçe: "seninle beraber bol bol alfabeyi okuyabileceğiz, canım. Sana bir de sır vereyim—tek harfli kelimeleri okuyabiliyorum ben! *Muhteşem* değil mi? Ama sakın sen hevesini kaybetme. Zamanla sen de başarırsın."

Kırmızı Kraliçe tekrar sözü aldı. "Hayat Bilgisi sorularını cevaplayabilir misin?" dedi. "Ekmek nasıl yapılır?"

"*Bunu* biliyorum!" diye bağırdı Alice hevesle. "Önce unu elersiniz—"

"Nasıl eleriz? Sınavla mı, turnuvayla mı?"

"Hayır, *öyle* değil, önce *elekten* geçirip sonra suyla karınca—"

"Nasıl karınca, atlı karınca mı atsız mı?" dedi Beyaz Kraliçe. "Bütün bunları belirtmen gerek!"

"Kafasını yelpazele biraz!" dedi Kırmızı Kraliçe endişeyle. "Çok düşünmekten ateşi çıkacak şimdi." Bunun üzerine beraberce işe koyularak Alice'in başını yaprak demetleriyle yelpazelemeye başladılar, Alice sonunda saçının bozulduğunu söyleyip durmalarını rica edene dek devam ettiler.

"Hah, iyi şimdi," dedi Kırmızı Kraliçe. "Yabancı Dil biliyor musun bakalım? Hoptirinamın Fransızcası ne?"

"Hoptirinam İngilizce değil ki," diye cevap verdi Alice ciddiyetle.

"İngilizce diyen mi oldu?" dedi Kırmızı Kraliçe.

Alice, bu seferki zorluktan çıkmanın bir yolunu bulduğunu düşündü. "Eğer siz bana 'hoptirinam'ın hangi dilden olduğunu söylerseniz, ben de size onun Fransızcasını söylerim!" dedi muzaffer bir sesle.

Kırmızı Kraliçe kaskatı kesildi. "Kraliçeler pazarlık etmez," demekle yetindi.

"Keşke Kraliçeler soru da sormasaydı," diye düşündü Alice kendi kendine.

"Tartışmaya girmeyelim," dedi Beyaz Kraliçe endişeli bir sesle. "Şimşek neden çakar?"

"Şimşeğin nedeni," dedi Alice kararlılıkla, çünkü bunu çok iyi bildiğini düşünüyordu, "gökgürültüsüdür—yok, yok!" diye düzeltti sözünü aceleyle. "Öbür türlü olacaktı!"

"Artık düzeltmek için çok geç," dedi Kırmızı Kraliçe: "söz bir kere ağzından çıktı mı sabitlenir, sen de sonuçlarına katlanmak zorunda kalırsın."

"Öyle deyince aklıma ne geldi—" dedi beyaz Kraliçe, önüne bakıp heyecanla ellerini birleştirip ayırıyordu, "geçen Salı *nasıl da*

gökgürültülü bir fırtına kopmuştu—geçen Salılar öbeğinin birinde, diyecektim yani."

Alice'in kafası karışmıştı. "*Bizim* memleketimizde," dedi, "belli bir anda sadece bir gün olur."

Kırmızı Kraliçe "çok ince kalır öylesi," dedi. "*Bizim* burada günler ve geceler genelde ikişer ya da üçer tanedir, bazen kışın üstüste beş gece aldığımız olur—ısıtsın diye hani."

"Beş gece bir geceden daha mı sıcak oluyor?" diye sormaya cesaret etti Alice.

"Beş kat daha sıcak oluyor tabii."

"Ama o zaman aynı mantıkla beş kat da daha *soğuk* olması gerek—"

"Tam tamına öyle! Beş kat daha sıcak *ve de* beş kat daha soğuk—aynı benim senden beş kat daha zengin *ve* beş kat daha akıllı olmam gibi."

Alice iç çekti ve konuyu bıraktı. "Aynı şu cevabı olmayan bilmeceye benziyor bu," diye düşündü.

"Hamdi Damdi de gördü fırtınayı," diye devam etti Beyaz Kraliçe kısık bir sesle, daha çok kendi kendine konuşuyor gibiydi. "Elinde bir tirbuşonla bizim kapıya dayandı—"

"Ne istiyordu?" dedi Kırmızı Kraliçe.

"İçeri *geleceğim* dedi," diye devam etti Beyaz Kraliçe, "bir hipopotama ihtiyacı varmış. Ama gel gör ki o sabah da evde hiç hipopotam kalmamıştı."

"Genelde olur mu ki?" diye sordu Alice, şaşkınlığa kapılmıştı.

"Yalnızca perşembeleri," dedi Kraliçe

"Niye geldiğini biliyorum," dedi Alice. "Balıkları cezalandırmak istiyordu, çünkü—"

Beyaz Kraliçe tekrar söze başladı. "*Öyle* bir fırtınaydı ki, düşünmek mümkün değil!" ("Düşünmek senin için *hiç* mümkün olmadı ki, zaten," dedi Kırmızı Kraliçe.) "Çatının bir kısmı uçtu, evin içi öyle bir fırtına doldu ki—odanın içinde dolanıp dolanıp topaklandı—masayı sandalyeyi yuvarladı—sonunda öyle korktum ki kendi adımı bile hatırlayamaz hâle geldim!"

Alice kendi kendine "böyle bir felaketin ortasında *hayatta* kendi adımı hatırlamaya kalkmazdım! Neye faydası olacak ki?" diye düşündüyse de zavallı Kraliçe'nin kalbini kırmamak için dilini tuttu.

"Majesteleri, onun kusuruna bakmayınız," dedi Kırmızı Kraliçe Alice'e, Beyaz Kraliçe'nin bir elini tutup yavaş yavaş okşarken: "kalbi temizdir, ama genel bir kural olarak, böyle aptal aptal laflar etmeden duramaz."

Beyaz Kraliçe çekinerek Alice'e baktı. Alice teselli edici birşeyler söylemesi *gerektiğini* düşünüyordu ama o anda aklına birşey gelmiyordu.

"Hiç iyi bir eğitim alamadı," diye devam etti Kırmızı Kraliçe: "ama ne kadar iyi huylu olduğuna inanamazsınız! Bakın bir başını okşayın, görün nasıl sevinecek!" Ama bu kadarına da Alice'in cesareti yoktu.

"Biraz şefkat gösterin—saçına bigudi takın—harika sonuçlar elde edeceksiniz—"

Beyaz Kraliçe derin derin iç çekti ve başını Alice'in omzuna yasladı. "*Öyle* uykum geldi ki!" diye inledi.

"Yorulmuş, zavallıcık!" dedi Kırmızı Kraliçe. "Saçını düzeltin—uyku takkenizi ödünç verin—rahatlatıcı bir ninni söyleyin."

"Yanımda uyku takkesi yok," dedi Alice, ilk emre uymaya çalışırken: "bildiğim rahatlatıcı bir ninni de yok."

"İş başa düştü, o zaman" dedi Kırmızı Kraliçe, ve başladı:—

"Ninni de ninni, uyut Alice,
Yemeğe kadar uyuyalım,
Yemekten sonra balo vakti,
Kraliçeler, Alice, hepimiz!"

"Artık sözleri öğrendiğinize göre," diye ekledi, başını Alice'in diğer omzuna yaslarken, "ninniyi bir de *bana* söyleyiverin. Bana da uyku bastırdı." Bir an içinde iki Kraliçe de gürültüyle horlayarak uyuyakalmışlardı.

"Şimdi *ne* yapacağım?" dedi Alice, büyük bir kafa karışıklığı içinde etrafına bakınarak, yuvarlak kafalardan önce biri, sonra diğeri omuzundan aşağı yuvarlanarak ağır birer öbek gibi kucağına inerken. "Sanıyorum bu tarihte bir *ilktir*, aynı anda uyuyan iki Kraliçe'ye göz kulak olmak zorunda kalmamıştır kimse! Hayır, hayır, tüm İngiltere Tarihi'nde yoktur bu—olamaz da zaten, çünkü hiçbir zaman aynı anda birden fazla Kraliçe olmamıştı. Uyanıverin, koca kızlar!" diye devam etti sabırsız bir sesle; ama tatlı bir horultudan başka bir cevap alamadı.

Horultu an geçtikçe daha açık seçik bir hal aldı, giderek bir melodiyi andırmaya başladı: öyle ki, sonunda sözlerini bile seçebilir oldu, büyük bir hevesle dinlemeye başlayınca iki kafa âniden kucağından yokoluverdi ama onların eksikliğini farketmedi bile.

Kemerli bir kapının önünde duruyordu. Kemerin üzerinde kocaman harflerle "KRALİÇE ALICE" yazıyordu, iki tarafında da birer zil manivelası vardı; birinde "Ziyaretçi Zili", diğerinde "Hizmetçi Zili" yazıyordu.

"Şu şarkı bitene kadar bekleyeceğim," diye düşündü Alice, "sonra zili—ama *hangi* zili çalmam gerekiyor?" diye devam etti, isimler kafasını fena karıştırmıştı. "Ziyaretçi değilim, hizmetçi de değilim. 'Kraliçe' yazan bir zil daha *olmalıydı* yani—"

Tam o sırada kapı biraz aralandı, uzun gagalı bir mahluk kafasını bir an için çıkararak "İki hafta sonrasına dek giriş yoktur!" deyip kapıyı çarparak kapattı.

Alice uzun süre boşu boşuna kapıyı tıklayıp zili çaldı; sonunda bir ağacın altında oturmakta olan çok yaşlı bir Kurbağa ayağa kalktı ve yavaş yavaş ona doğru sekti: parlak sarı bir elbisesi, koskocaman pabuçları vardı.

"Yine ne var?" dedi Kurbağa derin, kısık bir fısıltıyla.

Alice geri döndü, karşısına çıkan kim olursa olsun ağzının payını verecek haldeydi. "Kapıya bakmakla görevli hizmetçi nerede?" diye başladı kızgın bir sesle.

"Hangi kapıya?" dedi Kurbağa.

Alice Kurbağa'nın konuşmasının yavaşlığına o kadar sinirlenmişti ki tepinecekti az kalsın. "*Bu* kapıya, tabii ki."

Kurbağa iri, donuk gözleriyle bir süre kapıya baktı: sonra kapıya yaklaşıp başparmağıyla biraz ovaladı, sanki boyası dökülecek mi diye anlamaya çalışıyordu: sonra Alice'e baktı.

"Kapıya bakmakla mı?" dedi "Bakım zamanı gelmiş mi ki?" Sesi o kadar kısıktı ki Alice onu güçbela duyabiliyordu.

"Ne demek istediğini anlamıyorum," dedi.

"İngilizce konuşyoz burada, konuşmuyoz mu?" diye devam etti Kurbağa. "Sağır mısın yoksa? Bakım zamanı mı gelmiş?"

"Gelmemiş!" dedi Alice sabırsızlıkla. "Kapıyı çalıyorum ben!"

"Oo, olmaaz—olmaaz—" diye mırıldandı Kurbağa. "Şikayetçi

olur, görürsün." Sonra gidip kapıya koca ayaklarından biriyle bir tekme vurdu. "Sen onu rahat bırakırsan," dedi nefes nefese, ağacına doğru geri sekerken, "o da *seni* rahat bırakır."

Bu anda kapı ardına kadar açıldı, cırtlak bir sesin söylediği şarkı duyuldu:

"Ayna âlemine dedi ki Alice
'Elimde asâm var başımda tacım.
Ayna mahlukları, dört bir taraftan
Gelsinler bizlerle yemek yesinler!'"

Ve yüzlerce ses koroya katıldı:

"Kadehler hep dolsun en büyük hızla
Masayı donatsın düğme ve tahıl
Kahveye kedi koy, çaya da fare—
Üç kerre otuz kez hoşgeldin Alice!"

Bunu karman çorman bir tezahürat sesi izledi, Alice kendi kendine "üç kere otuz doksan eder. Acaba aralarında cidden sayan var mı?" diye düşündü. Bir an sonra yine sessizlik oldu, sonra aynı cırtlak ses bir kıta daha okudu:—

" 'Aynalılar,' dedi Alice, 'yaklaşın!
Bir onurdur beni duymak, ve görmek:
Bir şereftir benle yemek ve içmek
İki Kraliçe ve de benimle!' "

Sonra yine koro başladı:

"Dolsun kadehlere pekmez, mürekkep
Ya da sevdiğiniz türden meşrubat:
Şıraya kum karın, şarabaysa yün—
Doksan kerre dokuz selam Alice'e!"

"Doksan kere dokuz mu!" diye tekrarladı Alice çaresizlikle. "Üf, hayatta bitmez! Bir an önce içeri girsem iyi olacak—" diyerek içeri girdi. Kapıdan girer girmez onu bir ölüm sessizliği karşıladı.

Alice geniş salonu yürüyerek geçerken endişeyle masadakilere bakıp yaklaşık elli davetli olduğunu gördü. Davetliler çeşit çeşitti: kimileri memeli hayvandı bunların, kimileri kuştu, aralarında tek tük çiçek bile vardı. "Davet edilmeyi beklemeden gelmiş olmalarına sevindim," diye düşündü: "Kimi davet etmem gerektiğini hayatta bilemezdim!"

Masanın başında üç sandalye vardı: Kırmızı ve Beyaz Kraliçeler sandalyelerden ikisine oturmuşlardı zaten, ama ortadaki sandalye boştu. Alice o sandalyeye oturdu, sessizlikten epey rahatsız olmuştu, birilerinin konuşmaya başlayacağını umuyordu.

Sonunda Kırmızı Kraliçe başladı. "Çorbayla balığı kaçırdınız," dedi. "Eti getirin!" Garsonlar Alice'in önüne bir koyun budu koydular. Alice epey endişeyle baktı ona çünkü bugüne dek hiç kemikli et kesmesi gerekmemişti.

"Biraz utangaç duruyorsunuz: İzninizle sizi bu koyun buduyla tanıştırayım," dedi Kırmızı Kraliçe. "Alice—Koyun: Koyun—Alice." Koyun budu tabakta ayağa kalktı ve Alice'e

doğru hafifçe eğilerek selam verdi; Alice de, korkması mı yoksa gülmesi mi gerektiğini bilemeyerek, selama cevap verdi.

"Size bir dilim sunabilir miyim?" dedi, çatal bıçağı alıp iki Kraliçe'ye sırayla bakarak.

"Tabii ki olmaz," dedi Kırmızı Kraliçe çok kararlı bir sesle: "tanıştırıldığınız birini kesmek görgü kurallarına uymaz. Eti kaldırın!" Garsonlar da eti kaldırarak yerine kocaman bir erikli puding koydular.

"Pudingle tanışmasam daha iyi olacak, mümkünse," dedi Alice büyük bir aceleyle, "yoksa aç kalacağız. Biraz alır mıydınız?"

Kırmızı Kraliçe ise suratını asarak "Puding—Alice: Alice—Puding" diye hırladı, Alice pudingin selamına cevap bile veremeden garsonlar pudingi sofradan kaldırdılar.

Ne var ki, emirleri ne diye bir tek Kırmızı Kraliçe'nin verdiğini anlamamıştı; denemek için, "Garson! Pudingi geri getir!" diye seslenince, puding sanki bir elçabukluğu marifet numarası gibi tekrar karşısına çıkıverdi. Öylesine kocaman bir pudingdi ki *birazcık* utangaçlık etmeden duramadı, aynı koyun buduyla olduğu gibi: ama sonunda büyük bir çaba göstererek utangaçlığını yendi, bir dilim kesip Kırmızı Kraliçe'ye sundu.

"Bu ne münasebetsizlik!" dedi Puding. "Peki ya ben *senden* bir dilim kessem ne derdin, seni yaratık!"

Yoğun, don yağı gibi bir sesle konuşmuştu, Alice cevap olarak tek kelime edemedi: elinden yalnızca oturup apışmış bir halde ona bakmak geldi.

"Birşey söyle," dedi Kırmızı Kraliçe: "Bütün sohbeti pudinge yüklemek olur mu hiç?"

"Biliyor musunuz, bugün bana o kadar çok şiir okundu ki,"

diye başladı Alice, ağzını açtığı anda bir ölüm sessizliğinin çöküp tüm gözlerin kendisinde sabitlenmesinden biraz korkarak; "ve inanır mısınız, bana çok tuhaf geldi bu, tüm bu şiirler bir şekilde balıklar hakkındaydı. Buralarda balığa neden bu kadar meraklılar, biliyor musunuz?"

Kırmızı Kraliçe'ye hitaben konuşmuştu; Kraliçe'nin cevabı biraz fazla dolambaçlı oldu. "Balık demişken," dedi, çok yavaş ve çok ağırbaşlı bir sesle konuşup, ağzını Alice'in kulağına iyice yaklaştırarak, "Beyaz Majesteleri güzel bir bilmece bilir—tamamen şiir formunda bir bilmece—o da balıklar hakkında. Okusun mu?"

"Kırmızı Majesteleri bunu hatırlatarak ne büyük lütuf gösterdiler," diye mırıldandı Beyaz Kraliçe Alice'in diğer kulağına, güvercin kuğurdamasını andıran bir sesle. "Hem de *ne* hoş olur! Okuyabilir miyim?"

"Lütfen okuyun," dedi Alice büyük bir kibarlıkla.

Beyaz Kraliçe neşeyle güldü ve Alice'in yanağını okşadı. Sonra başladı:

" 'Önce, balığı tutmalı.'
Ne var ki bunda: bebek bile tutabilir.
'Sonra, balığı almalı'
Ne var ki bunda: bir peni bile alabilir.

'Şimdi balığı pişir bana!'
Ne var ki bunda: bir dakika sürmez.
'Koy bakalım tabağa!'
Ne var ki bunda, zaten yatıyor tabakta.

'Getir önüme! Yiyeyim!'
Ne var ki tabağı masaya koymakta.
'Aç bakalım kapağını!'
Ah, öyle zor ki bu korkarım açılmamakta!

Zamk gibi sağlam çünkü—
Kapağı yemeğe yapıştırıyor, yemekse ortasında,
Hangisi daha kolay,
Balığı açmak mı, bilmeceyi kapmak mı?"

"Bir dakika düşünün bunu ve tahmininizi bildirin," dedi Kırmızı Kraliçe. "Bizse bu esnada sağlığınıza içeceğiz—Kraliçe Alice'in sağlığına!" diye haykırdı vargücüyle; bunun üzerine tüm misafirler hemen o an içmeye başladılar, çok da tuhaf yöntemlerle içiyorlardı içkilerini: kimisi bardaklarını kandil kapağı gibi kafalarına örtüp yüzlerinden aşağı süzülen ne varsa içiyordu—kimisi sürahileri devirip masanın kenarlarından akan şarabı içiyordu—üç tanesi ise (kanguruya benziyorlardı) kuzu rosto tabağının içine tırmanıp hevesle yemeğin sosunu yalamaya başlamıştı. "Yalaktan su içen domuzlar gibi aynı!" diye düşündü Alice.

"Güzel bir nutukla şükranınızı bildirmeniz gerek," dedi Kırmızı Kraliçe, Alice'le konuşurken yüzünü buruşturarak.

"Biz de sizi desteklemek zorundayız, hani," diye fısıldadı Beyaz Kraliçe, Alice konuşmasını yapmak için büyük bir itaatkârlıkla, ama biraz da korkmuş bir halde ayağa kalkarken.

"Çok sağolun," diye fısıldadı cevaben, "desteksiz de gayet güzel konuşabilirim ama."

"Hiç olur muymuş öyle canım!" dedi Kırmızı Kraliçe çok kararlı bir sesle; Alice de isteklerine güzellikle uymaya karar verdi.

("*Öyle de* itekliyorlardı ki!" dedi ablasına, sonradan bu ziyafetin öyküsünü anlatırken. "Beni ezip yamyassı etmek istediklerini zannederdin!")

İşin aslında, konuşmasını yaparken durduğu yerde durmak epey zor oldu onun için: İki kraliçe, iki tarafından onu öyle itiyorlardı ki neredeyse havaya kaldırmışlardı Alice'i. "Sizlere duyduğum şükran beni yüceltiyor—" diye başladı Alice: *sahiden de* konuştukça yükselmişti, birkaç parmak kadar; neyse ki masanın kenarına tutunarak kendini tekrar aşağıya çekmeyi başardı.

"Aman kendini sakın!" diye haykırdı Beyaz Kraliçe, iki eliyle birden Alice'in saçına yapışarak. "Birşeyler olacak!"

Sonra (Alice'in sonradan anlattığına göre) bir an içinde türlü çeşitli pek çok şey oluverdi. Mumlar boy atıp tavana kadar vardılar, tepelerine havai fişekler takılmış sarmaşık korusuna benzediler. Şişelere gelince, her biri bir çift tabağı aldıktan sonra, alelacele taktıkları tabaklardan kanat, çatallardan da ayak yaparak tüm istikametlerde uçuşmaya başladılar: "Nasıl da kuşa benzediler şimdi," diye düşündü Alice, başlamakta olan bu ürkünç karmaşanın içinde düşünebildiği kadarıyla.

Bu anda yanından kısık bir kahkahanın yükseldiğini duyunca, Beyaz Kraliçe'nin başına birşey mi geldi diye merak ederek dönüp baktı; ama, Kraliçe'nin yerine sandalyede koyun budu oturuyordu. "Buradayım ben!" diye bir ses yükseldi çorba kâsesinden, Alice tekrar döndü ve Kraliçe'nin ablak, iyi huylu yüzünün bir an için çorba kâsesinin kenarından kendisine gülümseyerek çorbanın içinde batıp yokoluşunu görmeye yetişebildi ancak.

Kaybedecek tek bir dakika bile yoktu. Misafirlerden pek çoğu şimdiden tabakların içine düşüp kalmışlardı, çorba kepçesi ise masanın üzerinden yürüyerek Alice'in sandalyesine yaklaşıyor, yolundan çekilmesi için sabırsızca el kol işaretleri yapıyordu.

"Yetti artık!" diye bağırdı Alice ayağa fırlayıp masaörtüsünü iki eliyle birden yakalarken: sıkıca bir çekti örtüyü, tabaklar, çanaklar, misafirler, mumlar, hepsi birden şangırtıyla yere yığıldı.

"*Sana* gelince," diye devam etti hiddetle Kırmızı Kraliçe'ye dönerek, onu tüm bu yaygaradan sorumlu tutuyordu—ama Kraliçe yanında değildi artık—âniden küçük bir oyuncak bebek kadar oluvermişti, masanın üzerine çıkmış, peşinden gelmekte olan kendi şalını neşeyle kovalamaktaydı.

Başka zaman olsa şaşırırdı Alice buna, *şu andaysa* hiçbirşeye şaşıramayacak kadar heyecanlıydı. "*Sana* gelince," diye tekrarladı masanın üzerine devrilmiş bir şişenin üzerinden atlarken yakalayarak, "seni öyle güzel bir sarsacağım ki, kedi yavrusuna dönüşeceksin, yapacağım bunu!"

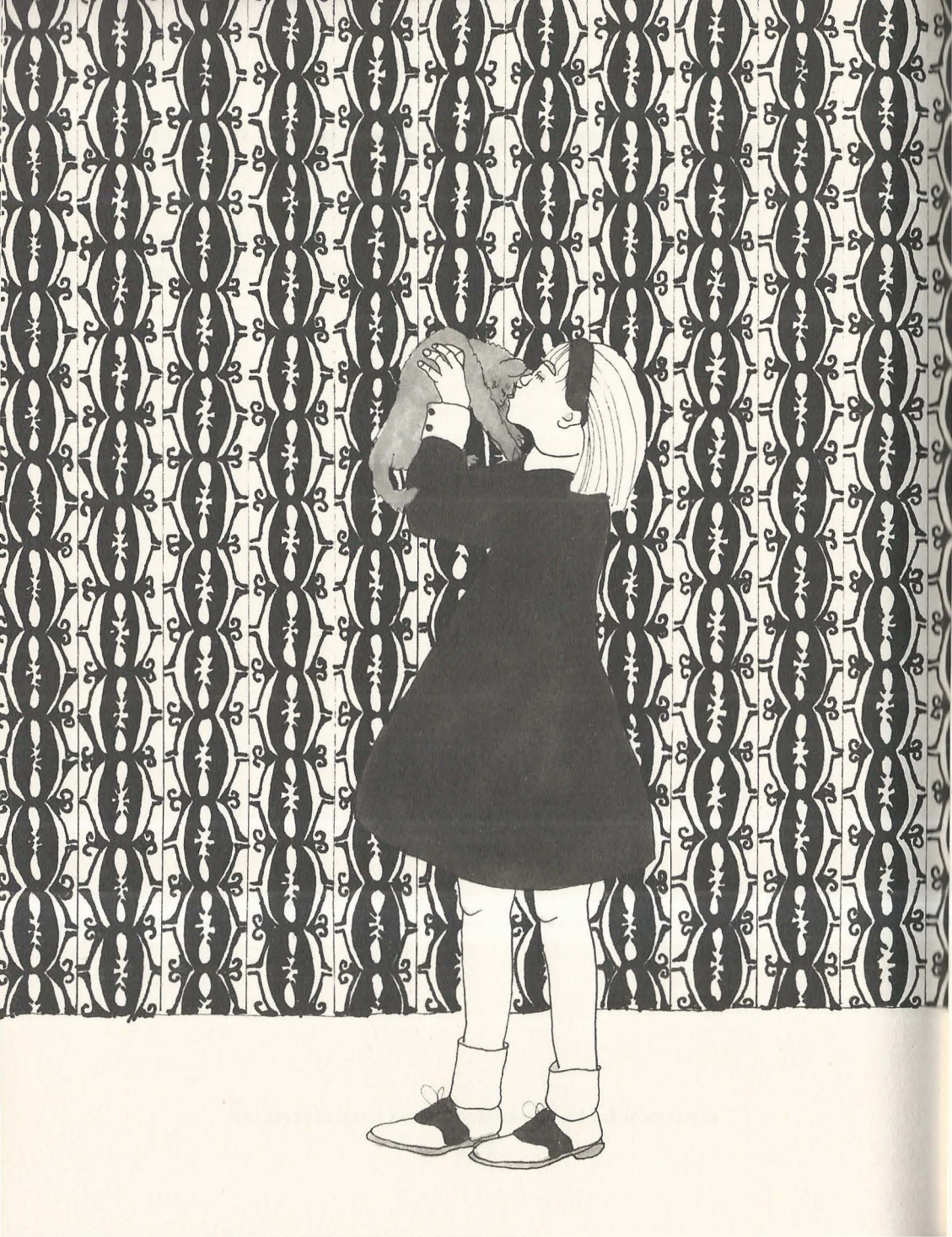

X.

SALLANIŞ

Konuşurken onu masadan kaldırarak var gücüyle ileri-geri salladı.

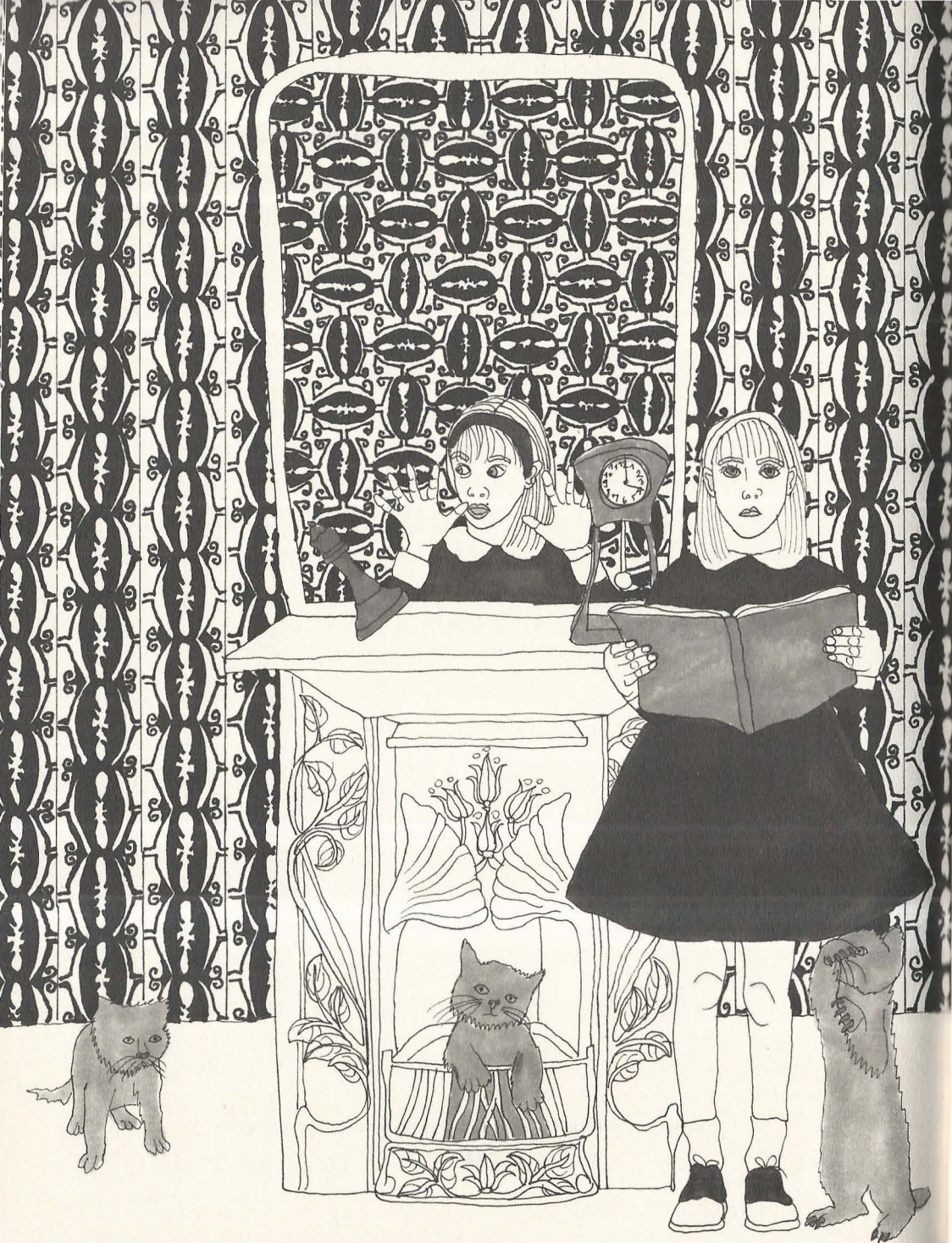
Kırmızı Kraliçe en ufak bir direniş göstermedi: yüzü iyice küçüldü sadece, gözleri büyüyüp yeşerdi: ve giderek, Alice onu sallamayı sürdürdükçe, boyu kısaldı—tombullaştı—yumuşadı—toparlaklaştı—ve—

XI.

UYANIŞ

Elindeki bir kedicikti sahiden de.

XII.

RÜYAYI GÖREN KİMDİ?

"Kırmızı Majesteleri'nin öyle gürültülü torlamaması gerek," dedi Alice gözlerini oğuşturarak, hafifçe azarlıyordu ama saygıyı da elden bırakmıyordu. "Beni hem de ne güzel bir rüyadan uyandırdınız! Ah Kitty, ben Ayna Âleminin içinden geçerken—sen de hep yanımdaydın demek ki. Bunun farkında mısın, canım?"

Kediciklerin çok münasebetsiz bir huyuydu bu (Alice bir keresinde böyle demişti), onlara ne derseniz deyin cevapları *hep* torlamak oluyordu. "Keşke 'evet' demek için torlayıp 'hayır' demek için miyavlasalardı, ya da bu türden başka bir kural olsaydı da," demişti, "sohbet edebilseydik! Sürekli aynı şeyi söyleyen biriyle nasıl konuşulur ki?"

Kedicik bu sefer de torlamakla yetindi: demeye çalıştığının "evet" mi "hayır" mı olduğunu anlamak olanaksızdı.

Alice de bunun üzerine masadaki satranç taşlarını birer birer elden geçirip Kırmızı Kraliçe'yi buldu: sonra da emekleyerek şömine halısına gitti, Kraliçe ile kediciği birbirlerini görebilsinler diye karşı karşıya oturttu. "Evet, Kitty!" diye bağırdı ellerini zaferle çırparak. "Neye dönüştüğünü itiraf et bakalım!"

("Ama bakmıyordu ki Kraliçe'ye!" dedi sonra bu olayı ablasına anlatırken: "kafasını çevirip, görmezden geliyordu, ama sanki *birazcık* utanmış gibi bir hali vardı, bu yüzden ben yine de Kırmızı Kraliçe'nin o olduğunu düşünüyorum.")

"Biraz daha dik otur, canım!" diye bağırdı Alice neşeyle gülerek. "Ayrıca ne diy—ne torlayacağını düşünürken reverans yap. Zaman kazandırır, unutma bunu!" Yakalayıp havaya kaldırdı ve ufak bir öpücük verdi, "sırf Kırmızı Kraliçe olmuş olmasının şerefine"

"Kartanesi, canım!" diye devam etti omzunun üzerinden hâlâ sabırla temizlenmesinin bitmesini bekleyen Beyaz Kedicik'e bakarak,

"Dinah *ne zaman* siz Beyaz Majesteleri'nin işini bitirecek acaba? Herhalde rüyamda o kadar derbeder olmanın nedeni buydu.— Dinah! Bir Beyaz Kraliçe'yi ovalamakta olduğunun farkında mısın? Sahiden, bu ne saygısızlık!"

"Peki *Dinah* neye dönüştü, acaba?" diye saçmalamaya devam etti, yere rahatça oturup, bir dirseğini halıya verdikten sonra çenesini avcuna koyup kedicikleri seyrederken. "Söyle bakalım, Dinah, yoksa sen de Hamdi Damdi'ye mi dönüştün? *Galiba* öyle oldu—ama hemen eşine dostuna söyleme bunu, tam emin değilim çünkü."

"Bu arada, Kitty, eğer gerçekten rüyada benim yanımdaydıysan, *sahiden* seveceğin birşey vardı bak—bana öyle çok şiir okundu ki, hepsi de balıklar hakkındaydı! Yarın sabah tam bir ziyafet çekeceksin kendine. Sen kahvaltını yerken sana 'Marangoz ile Mors Balığı'nı okuyacağım durmadan; sen de, canımın içi, istiridye yediğini hayal edebilirsin o zaman!"

"Şimdi, Kitty, gel seninle bu rüyayı kimin gördüğünü düşünelim. Ciddi bir soru bu, canım, lütfen öyle patini yalayıp *durma*—sanki Dinah senin sabah temizliğini yapmamış gibi! Biliyorsun, Kitty, bu rüyayı *ya* Kırmızı Şah gördü, *ya da* ben gördüm. O benim rüyamın içindeydi, tabii—ama ben de onun rüyasının içindeydim! *Kırmızı Şah'ın* rüyası mıydı, Kitty? Sen onun eşiydin, canım, bilmen gerek bunu—Ah Kitty, *ne olur* birazcık yardım et de çözeyim bu meseleyi! Eminim patin daha sonra da yalanabilir!" Ne var ki, bu küstah kedicik diğer patisini yalamaya geçerek soruyu duymazdan gelmekle yetindi.

Peki, rüyayı gören *sence* kimdi?

Akşamüstü, Temmuz'da,
Latif bir aydınlıkta
Işıldayan bir tekne—

Canlı bir merak ile,
Eşsiz bir heves ile,
Pırıldayan üç çocuk—

Loşluk bastırdı artık:
Eser yok ki güneşten.
Artık güzün vaktidir.

Sen ki, hep aklımdasın,
Alice, göklerde süzül
Nice rüyada görün.

Canlı o merak ile,
Eşsiz o heves ile,
Lafları dinliyorlar.

Irak harikalarda,
Düşteler, günler geçer,
Düşteler, bu yaz biter:

Ebediyen o nehrin—
Latif ışığındaki
Lahzalık rüya: hayat.

ÇEVİRMENİN NOTLARI

MG: Martin Gardner (yay. haz.), Lewis Carroll, *The Annotated Alice: The Definitive Edition, Introduction and Notes by Martin Gardner*, (Londra: Allen Lane The Penguin Press, 2000)

PH: Peter Heath, *The Philosopher's Alice, The Thinking Man's Guide to a Misunderstood Nursery Classic* (Londra: Academy Editions, 1974)

RDF: Robert Douglas-Fairhurst, *The Story of Alice: Lewis Carroll and the Secret History of Wonderland* (Londra: Harvill Secker, 2015)

GB: Gillian Beer, *Alice in Space: The Sideways Victorian World of Lewis Carroll* (Chicago: The University of Chicago Press, 2017)

Carroll, doğaçlama anlattığı bir hikâyeyi önce elle yazarak hediye ettiği, sonra gözden geçirerek bastığı ilk kitabın aksine, *Aynanın İçinden*'i çok iyi planlanmış bir kitap olarak yazmış. Kitap, Alice'ten yedi yıl sonra, 1871'de yayımlanmış; ben çeviride 1878 baskısını kullandım (Londra: MacMillan and Co.).

Bu kitaptaki masal, 4 Mayıs'ta kurgulanmış *Harikalar Diyarında*'dan tam altı ay sonra, kurgusal Alice'in yedibuçuk yaşında olduğu 4 Kasım'da geçiyor; bunun ima ettiği yaz-kış karşıtlığını kitap boyunca kullanması, tüm kitabın bir satranç problemi biçiminde düzenlenmesi, Alice'in bunun "son macerası" olduğunu haber vermesi, kitabı sistematik bir planla yazmış olmasının işaretleri arasında.

Dramatis Personæ. Bu biraz kafa karıştırıcı tabloyu Carroll kitabın 1897 edisyonunda çıkarıp bunun yerine bir "1897 Edisyonuna Önsöz" eklemiş; ben ilk baskıya sadık kaldım. Bu önsözde, satranç hamlelerinin (hamle sırasının gözetilmemesi ve "kaleye girme"nin mecazi olması dışında) legal olduğunu

yazmış. O zamanın Britanya satranç takımları (İngiltere renklerine uygun olarak) Kırmızı-Beyaz renkte. İngilizce satranç taşlarında Vezir'in adı "Kraliçe"

Gardner, 8. hamlede Kraliçe'nin şah çekmesine rağmen iki tarafın da bunu dikkate almamasını tarafların son derece özensiz oyuncular olmasının bir örneği olarak gösteriyor, ama kitap boyunca karakterlerin oyundaki hamlelerine uygun davranmalarına dikkatimizi çekiyor (örneğin Süvariler satranç atı gibi sağa sola devriliyor, Şah aynı yerde uyukluyor, kitabın sonunda iki Kraliçe Alice'in iki yanında duruyor, Beyaz Kraliçe oyunda da karakteri gibi dalgın davranarak yapması gereken bariz hamleleri görmüyor).

Dönem edebiyatında (George Eliot'ın bir romanında) satranç taşlarının kendi iradelerinin olduğu bir oyun üzerine düşünme fikrinin bir örneği için bkz. GB, s. 69.

I. Ayna Evi

Şenlik ateşi: 5 Kasım'daki Guy Fawkes gününde yakılacak olan ateş (MG).

Ayna sütü içilmiyordur: Gardner, moleküllerin aynaya göre simetriklerinin çok farklı kimyasal özellikler gösterebileceğine, ayna sütünün sahiden de zehirli olacağına, atom-altı düzeydeki ayna simetrisini hesaba katarsak ayna sütünün anti-maddeden oluşacağını söylüyor.

Cabarvaknâme: Carroll bu şiirin ilk kıtasını 1855'te "Anglo-Sakson Lisanında bir kıta" olarak yayımlamış ve kelimelere gayriciddi açıklamalar vermiş (bunlar arasındaki "Gyre"ı, Türkçe "gâvur"un İngilizcedeki hali olan "giaour"a bağlamış) (MG). Meraklılarına, Metis Çeviri'nin 7. sayısında (Bahar 1989) bu şiirin Türkçe çevirilerini karşılaştıran dosyayı incelemelerini öneririm: https://www.metiskitap.com/catalog/periodical/issue/5228.

"Çevişkandı" ile hem çevirileriyle bize yıllarca örnek olmuş ustamız, hem de eşimin halası olmasıyla aile büyüğümüz olan Nihal Yeğinobalı'nın "yavışkan burguleler"ini selamlıyorum.

II. Canlı Çiçekler Bahçesi

Tirbuşona benziyor: Gardner, kitabın ayna simetrisi tematiğiyle bağlantılı olarak, ayna simetrisine göre değişen spirallerin (tirbuşon gibi) kitapta tekrarlanarak anılmasına dikkat çekiyor.

Gül ve Menekşe: Kitaplarda hep anılan üç Liddell kardeşin dışındaki en küçük iki kardeşin (Rhoda ve Violet) tek anılışı (MG).

III. Ayna Böcekleri

Altı ufak dereden...: Yıldızlarla ayrılmış pasajlarda Alice (piyon) bir hamle ileri gidiyor (MG).

Kesinlikle geriye gitmeyeceğim: Piyon olduğu için (MG).

Dash: Dönemin Kraliçesi Victoria'nın köpeğinin adı Dash'miş (MG).

L ile başlıyordu: İngilizce "Al" hecesinin "L" harfinin okunmasına benzemesi üzerinden (MG).

Bu ikisi, bak eminim—İkizlidum'la İkizlidim: Gardner buradaki vezin ve kafiyeye dikkat çekiyor (Feeling sure that they must be / Tweedledum and Tweedledee).

IV. İkizlidum'la İkizlidim

İkizlidum, İkizlidim: Alice o dönemde çocuklara okunan kafiyeli şiirlerden ("Nursery Rhyme") birinin kahramanlarıyla karşılaşıyor.

Güneş deniz üzerinde...: Carroll'un mizahî bir şiiri. Beatles'ın "I am the Walrus"u bu şiirden ilham almış; Lennon Mors Balığı'nın kötü adam olduğunu sonradan anladığını söyler. "Lucy in the Sky with Diamonds"ın sözlerinde de pek çok Alice göndermesi var.

V. Yün ve Su

Tereyağlı ekmek, tereyağlı ekmek: Dönem çocuklarında etraflarında uçan bir arı varsa bu sözü ("bread and butter, bread and butter") tekrarlamaları öğretilirmiş (MG).

Bugün reçel olmaz: Gardner buradaki Latince grameri esprisini gösteriyor: "never jam today / never *iam* today": "iam"(şimdi) kelimesi, şimdiki zaman kipinde kullanılmıyormuş (onun yerine "nunc" kullanılması gerekiyormuş).

Bir dükkânda mıydı: Kitabın ilk baskısındaki illüstrasyonlarda çizilen dükkân, 83 Saint Algate's Street, Oxford adresinde bugün de ziyaret edilebiliyor (MG).

Puta kürek, yengeç: Türkçede denizcilik terimi olarak "puta kürek", kürekleri yatay olarak suyun yüzeyinde tutmak demek; İngilizcede aynı anlama gelen "feather"a karşılık. İngilizcede "catch a crab", "yengeç tutmak", hatalı kürek çekerek küreğin (kürek çekeni de düşürebilecek şekilde) suda takılmasına yol açmak (MG).

Çürük çıkıverir: Kahvaltıda iki yumurtadan birinin çürük çıkması bir Oxford öğrenci şakasıymış (MG).

VI. Hamdi Damdi

HAMDİ DAMDİ'nin ta kendisi: Alice bir kez daha ona okunan şiirlerden tanıdığı bir karakterle karşılaşıyor ve şiirdeki olaylar gerçekleşiyor (MG). 1797'den beri bilinen bu şiirin değişik versiyonlarında son dizenin vezni bozması sorunu yüzyıllar boyunca sürmüş; günümüzdeki yaygın versiyonunu, bu sorunu "Couldn't put Humpty Dumpty in his place again" yerine "Couldn't put Humpty together again" çözüyor. Buradaki çeviride de benzer bir vezin problemi var.

Çıkartma işlemi: Gardner, Carroll'un Oxford'daki akademisyen meslektaşlarının pek çoğu gibi, Humpty Dumpty'nin de kelimelere hakim bir "sözelci" olduğuna ama matematik bilmediğine dikkat çekiyor.

Portmantoya benziyor: Alice kitaplarının İngilizceye kattığı kelimelerden. "Portmanto-kelime"leri yoğun olarak kullanan *Finnegans Wake*'te de Hamdi Damdi'ye ve düşüşüne pek çok referans var (MG).

VII. Aslan ve Tekboynuz

Anglo-Saksona yakışan hal ve tavırlar: Gardner burada Carroll döneminde Anglo-Sakson tarihi üzerine yapılan çalışmalar, Anglo-Sakson kostümleri ve tavırları ile ilgili çizimlerle bağlantılı bir şaka görüyor.

Sevgilimi T harfiyle severim: Dönemin bir salon oyunu (MG).

Aslan ve Tekboynuz: Alice tekrar klasik bir çocuk şiiri ile karşılaşıyor (MG).

VIII. "Kendi İcadımdır"

Bu bölümdeki Beyaz Süvari'nin Carroll'ın kendisini temsil ettiği düşünülüyor (MG). Süvari'nin icatçılığı, her türlü duruma karşı hazırlıklı olduğu birşeyler taşıması (Carroll da tren yolculuğuna çıkarken her duruma karşı hazırlıklar yapar, örneğin her boy bozuk parayı ayrı ayrı bulundururmuş; bkz. RDF, s. 172-173), kitapta Alice'in karşılaştığı "büyükler" arasında onu azarlamayan tek kişi.

Benim bütün çabam budur, budur bütün gücüm: Carroll baladı hangi şarkının melodisiyle okumamız gerektiğini işaret ediyor. Henry Rowley Bishop'un (1786-1855) bestelediği bu şarkıyı Gudrun Olafsdottir'in "English and Scottish Romantic Songs" albümünde dinleyebilirsiniz ("My Heart and Lute, 'I give thee all' ").

IX. Kraliçe Alice

Geçen salılar öbeğinin: Heath, matematikçilerin herşeyi kümelere (öbeklere) koyabildiğine dikkat çekiyor.

Beş kat daha zengin ve beş kat daha akıllı: Gardner, Kırmızı Kraliçe'nin "zengin" ve "akıllı"yı (sıcak ve soğuk analojisiyle) zıt anlamlı olarak kullandığına dikkat çekmiş.

Kurbağa: Cockney (Londra işçi sınıfı) aksanıyla konuşuyor (MG).

Tanıştırıldığınız birini kesmek görgü kurallarına uymaz: Buradaki "kesmek" (to cut) İngilizcede "görmezden, tanımazdan gelmek" anlamında, dönemin gerçek bir görgü kuralı (MG).

Balığı açmak mı, bilmeceyi kapmak mı: Bilmecenin aslı 1878'de bir dergide anonim olarak yayımlanmış, cevabı "istiridye" (MG).

XII. Rüyayı Gören Kimdi?

Sürekli aynı şeyi söyleyen biriyle nasıl konuşulur ki?: Hem Gardner, hem de Heath bu ilkenin enformatik biliminin temelinde olduğunu hatırlatıyor (bilgi aktarabilmek için iletilen mesajda en azından ikili bir ayrım, 1-0 ayrımı olması gerekiyor).

Çeviride Kullanılan Aruz Vezinleri Üzerine

— — . / — . — . / . — — . / — . —
BÂ-Kî ka-/LAN bu KUB-be-/de BİR HOŞ se-/DÂ i-MİŞ
ZİL ŞAL ve / GÜL bu BAH-çe-/de RAK-SIN bü-/TÜN hı-ZI

Dertsiz alınlı gözleri hülyâlı bir çocuk! (Giriş)

— — . / . — — . / . — —
AK-ŞAM yi-/ne AK-ŞAM yi-/ne AK-ŞAM

— — . / . — — . / . —— . / . — —
BİN AT-lı / a-KIN LAR-da / ço-CUK-LAR gi-/bi ŞEN-DİK

Tekboynuz'un Aslan ile taç kavgası vardı (VII. Bölüm)

. — — — / . — — — / . — — — / . — — —
be-NÎ CAN DAN / u-SAN-DIR-DÎ / ce-FÂ-DAN YÂR / u-SAN-MAZ MI

Börül vakti çevişkandı / Jiren ve matkayan tovlar (I. Bölüm)

. — . — / . — . — / . — . — / . — . —
yi-YİN e-FEN-/di-LER yi-YİN / bu HÂN-ı İŞ-/ ti-HÂ si-ZİN

İkizlidum, İkizlidim / Tutuştular düelloya; (IV. Bölüm)
Benim bütün sözüm budur / Budur bütün lafım. (VIII. Bölüm)

. — . — / . . — — / . — . — / . . —
me-LÂ-li AN-/la-ma-YAN NES-/le Â-şi-NÂ / de-ği-LİZ

. — . — / . .—— / . — . —/ ——
a-ĞIR a-ĞIR / çı-ka-CAK-SIN / bu MER-di-VEN-/LER-DEN

Güneş deniz üzerinde / Işıldamakta idi: (IV. Bölüm)

© NORGUNK YAYINCILIK, 2019

"Acaba Ulak'lar geliyor mu?
Şu yola bir bakıp söyleyiver, ne
görüyorsun."
"Gelen yok," dedi Alice.
"Ah keşke benim de öyle gözlerim
olsaydı," dedi Şah, gamlı bir sesle.
"Yok'u görebilmek! Hem de bu
mesafeden! Yani, ben olsa olsa sahici
insanları görebiliyorum bu ışıkta!"

L. C.

9 789758 686995

2019
THG
0487768
RAS